

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Dinimizi Öğreniyoruz: Yaz Kur'an Kursları Öğrenci Kitabı - 1

Yayın No: 380

Birlikte Öğrenelim Serisi : 1

Yaz Kur'an Kursları Eğitim Seti: 1

Bu kitabın

Din İşleri Yüksek Kurulu'nun 03.05.2007 tarih ve 35 sayılı kararı ile yaz Kur'an kurslarında okutulması uygun görülmüştür.

Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti'nin
24.01.2007/1229-16 sayılı kararıyla basılmıştır.

ISBN 978-975-389-503-3

07.06.Y.0005.380

Proje

Prof. Dr. Muhammet Şevki Aydın

İçerik Danışmanları

Prof. Dr. M. Ermin Özafşar

Dr. Ulvi Ata

Dr. Ömer Menekşe

Abdullah Korkmaz

Hayrullah Köken

Editör

Alpaslan Durmuş

Hatice Işlak

Yazarlar

Abdullah Açık

Abdullah Bektaş

Alpaslan Durmuş

Cihan Çarbaş

Dudu Ekinci

Gülten Kalkancı

Hatice Işlak

İbrahim Hakan Karataş

İlyas Aslan

Melek Çakıroğlu Aslan

Veli Karataş

Grafik Tasarım ve Uygulama

Ahmet Karataş

Furkan Selçuk Ertargin

İnceleme

Doç. Dr. Halil Ekşi

Dr. Mustafa Otrar

Neriman G. Karatekin

Yayın Koordinasyon

Ömer Kara

Hazırlayan

EDAM

Eğitim Danışmanlığı ve Araştırmaları Merkezi

web: www.edam.com.tr

Tel/Faks: (+90 216) 481 30 23 pbx

e-posta: edam@edam.com.tr

Baskı

Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Tic. İşl.

Yayıncı Sertifika No: 1007-34-009073

OSTİM Örnek Sanayi Sitesi 1. Cd. 358. Sk. No: 11

Yenimahalle/ANKARA

Tel: (0312) 354 91 31 Faks: (0312) 354 91 32

e-posta: tdvyayin@diyanetvakfi.org.tr

© Bütün Yayın Hakları Türkiye Diyanet Vakfı'na aittir.

5. baskı (gözden geçirilmiş), 200.000 adet

DİNİMİZİ ÖĞRENİYORUZ

Yaz Kur'an Kursları
Öğrenci Kitabı

1

TÜRKİYE DİYANET VAKFI YAYINLARI

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl!
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl...
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl!

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma, sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'rettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şühedâ fişkırarak toprağı sıksan, şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüdâ.

Ruhumun senden İlähi, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar-ki şahadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan, İlähi, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır rûh-ı mücerred gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

Önsöz

Âlemlerin efendisi yüce Yaratan'ımıza hamd,
O'nun kulu ve kutlu elçisi, Peygamberimiz Muhammed'e (as) salat ve selam ile...

İnsan her gün edindiği yeni bilgiler ve birikim sayesinde bir önceki gününden daha zengin bir dünyaya sahip olur. Öğrenme süreci özümüzü gürleştirir, bizleri özgürleştirir. Hele bu bilgiler sonsuz şefkat ve merhamet sahibi Rabbimizden gelmişse... O, bizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için kulu Muhammed'i (as) apaçık ayetlerle elçi olarak göndermiştir. Sevgili Peygamberimizin (as) bize bildirdiği ilâhî mesajlar dünden bugüne, bugünden yarınlara hep yolumuzu aydınlatmıştır.

Sevgili Öğrenciler,

Yaz boyunca devam edeceğimiz Kur'an kursları, sizlere, önü de sonu da aydınlık bu yolda yürürken gerekli olacak ilâhî bilgileri sunar. Bu çatı altında öğrendikleriniz sayesinde hayat yolculuğunuzda yol bilmez ve şaşkın şaşkın dolaşmaktan kurtulacaksınız. Sizi dünya ve ahiret mutluluğuna götüren bir yaşam süreceksiniz.

Elinizdeki *Dinimizi Öğreniyoruz* kitapları, yaz boyunca sürecekte olan Kur'an kursu maceranızı daha da zevkli hâle getirmek için hazırlandı. Kitaplar, sade bir dille kaleme alındı. Konuların anlatıldığı ana metinler dışında birtakım farklı bölümlere de yer verildi:

1

Sözlerin en güzeli
Kur'an-ı Kerim'den ayetler
Ayet-i kerime kutucuklarında...

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
Namaz, insanı hayâsızlıktan ve
kötülüğten alıkoyar.
29 / Ankebût Suresi, 45. ayet

Âlemlere rahmet
olarak gönderilen sevgili
Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (as)
örnek sözleri ve davranışları

Hadis-i şerif kutucuklarında...

Kim çirkin söz söylemeden ve günah
işlemeden hac ibadetini yerine getirir-
se annesinden doğduğu gündeki gibi
günahsız olarak evine döner.

Hadis-i Şerif

2

3

Kimi zaman şaşıracağınız,
kimi zaman "Evet, ben bunu daha önce
duymuştum!" diyeceğiniz ama mutlaka
öğrenmekten zevk alacağınız ilginç bilgiler

Biliyor muydunuz? kutucuklarında...

BİLİYOR MUYDUNUZ?
Kader kelimesinin ölçü, miktar,
bir şeyi belli ölçüye göre yap-
mak ve belirlemek anlamlarına
geldiğini biliyor muydunuz?

Belki de ilk defa
karşılaştığınız kelimelerin
anlamları

**Hem sayfa altlarındaki minik
sözlüklerde hem de kitaplarınızın
sonundaki sözlüklerde...**

inkâr: Peygamberi ve onun
Allah'tan getirdiği buyrukları
kabul etmeyen kişi.

4

Okuduğunuz bilginin kitabınızda daha geniş ya da farklı bir yönüyle ele alındığı yerler ve sayfa numaraları

Yönlendirme kutucuklarında...

5

Kitaplara iman için
bk. s. 186

Öğrendiğiniz konularla ilgili, keyifle okuyacağınız şiirler, hikâyeler vb.

Okuma Parçası köşelerinde...

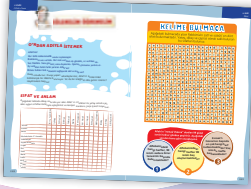
6

Öğrendiklerinizi tekrar etmenizi ve pekiştirmenizi sağlayacak zevkli, eğlenceli, cıvı cıvı etkinlik ve bulmacalar

Eğlenceli Öğrenelim sayfalarında...

7

Kendinizi sınamanız, ne kadar öğrendiğinizi kontrol etmeniz için çok çok kolay sorular

Kur Sonu Genel Değerlendirme sayfalarında...

8

Bütün bunlar kitaplarınızı rahat okumanızı sağlayacak güzel bir grafik tasarımla sizlere sunulmaya çalışıldı. Usta ressamların çizimleri ve güzel fotoğraflar ile kitaplarınızın görselliği zenginleştirildi.

Tüm bu çalışmalar Rabbimizin mesajını daha rahat öğrenebilmeniz için üstlendiğimiz görevin bir gereği olarak yapıldı. Görevin önemi, kitapları hazırlayan ekibi titiz bir çalışmaya yöneltti.

Kitaplar yazılıp bir dönem kullanıldıktan sonra okuyanlar, kitabı hazırlayan ekiple bilgi ve görgülerini, katkı ve beklentilerini paylaştılar. Bu sayede daha önce tek kitap olan *Dinimizi Öğreniyoruz*, her kur için bir kitap olmak üzere üçe bölündü. Bazı kısımlar daha anlaşılır olması amacıyla yeniden düzenlendi. Yeni resimler ve fotoğraflar eklendi. Bazı etkinlikler değiştirildi. Bu çerçevede ikinci yıl değişiklikleri için bizimle görüşlerini paylaşan tüm hocalarımıza, öğreticilerimize ve değerli öğrencilerimize teşekkür ediyoruz. Burada isimlerini anmak, her birine gönülden teşekkürlerimizi sunmak bizler için zevkli bir görev:

**Abdullah Gelgör, Abdülkadir Aytimur, Adil Gülmez, Aslı Aydın, Ayhan Başak, Ayşe Aslan, Beyza Kaba-
taş, Beyza Nur Öztıp, Beyza Poyraz, Bilal Aydın, Bülent Dilmaç, Cahit Ezerbolatoğlu, Cihangir Aksu,
Elif Çakar, Enes Erdem, Fatıma Yıldız Kenan, Fatih Ediz, Fatma Erdem, Hakim Akın, Halil Ekşi, Halit
Gülmez, Hülya Alper, Kasım Yılmaz, Kübra Aydın, Lamia Kenan, Mahbube Çiftçi, Mehmet Demir, Meh-
met Furkan Otrar, Mehmet Keskin, Mehmet Yaşar Şahin, Mihraban Demirel, Müberra Kapusuz, Na-
gahan Demirel, Nezire Demir, Recai Doğan, Rumeysa Durmuş, Rumeysa Eskibağ, Sena Afşar, Sena
Kaya, Serman Kutlu, Seyfi Kenan, Sinan İsko, Süeda Aydın, Süleyman Akyürek, Sümeyye Bal, Şamil
Ezerbolatoğlu, Şeyda Poyraz, Tuğba Ekinci, Tuğba Koç, Turgay Gündüz, Tülay Koçyiğit, Ulviye Ezer-
bolatoğlu, Yasemin Dilek, Yusuf Kaya, Zahide Poyraz, Zeki Erik, Zişan Göksan, Zümra Durmuş.**

Ayrıca bu kitabın hazırlanmasına imkân sunan Türkiye Diyanet Vakfına, böyle bir çalışmanın gerekli-
liğini fark eden ve fark edilmesini sağlayan meslektaşlarımıza da teşekkürlerimizi sunuyoruz. Burada
size aktardığımız her bir cümlede katkıları olan, çok kıymetli bilgilerin yanı sıra bilgiye ulaşma yolları-
nı da bize öğreten kıymetli hocalarımıza, bütün bu bilgilerin günümüze ulaşmasında aracı olan pey-
gamber varisi âlimlere bu vesile ile dualar ediyoruz. Gayretlerimizin Allah katında makbul amellerden
sayılması için kitabınızın yazarları ve çizerleri olarak biz de sizlerden dua bekliyoruz.

İçindekiler

I. BÖLÜM: İTİKAT

Hazırlık Soruları 12

I. ÜNİTE: KELİME-İ TEVHİD VE KELİME-İ ŞEHADETİ ÖĞRENIYORUZ

1. Kelime-i Tevhid 14
  2. Kelime-i Şehadet 14
  3. İslâm Dininin Temeli: Kelime-i Tevhid ve
Kelime-i Şehadet 15
- Okuma Parçası: İslâm'ın Anahtarı / Bestami
Yazgan (şiiir) 15*
- Eğlenelim Öğrenelim 16

II. ÜNİTE: İSLÂM VE İSLÂM'IN BEŞ ESASI

1. İslâm Nedir 18
  2. İslâm Beş Esas Üzerine Kurulmuştur 19
- Kelime-i Şehadet 20
- Namaz 20
- Oruç Tutmak 20
- Hacca Gitmek 20
- Zekât Vermek 20
- Okuma Parçası: Küçük Kul / Bestami Yazgan
(şiiir) 21*
- Eğlenelim Öğrenelim 22

III. ÜNİTE: İMAN VE İMANIN ALTI ESASI

1. İman Nedir? 24
  2. Mümin ve Müslüman Kimdir? 24
  3. İmanın Esasları Altıdır 24
- Allah'a İman 25
- Meleklerle İman 26
- Kitaplara İman 26
- Peygamberlere İman 26
- Kader ve Kazaya İman 27
- Ahirete İman 27
- Eğlenelim Öğrenelim 28

II. BÖLÜM: İBADET

Hazırlık Soruları 30

I. ÜNİTE: İBADETLERİMİZ

1. İbadet Nedir? 32
  2. Niçin İbadet Ederiz? 32
  3. Başlıca İbadetlerimiz 33
- Namaz 33
- Oruç 33
- Zekât 34
- Hac 34
- Sadaka 34
- Amel-i Salih 35
4. Mükellefin Davranışları ile İlgili
Kavramlar 35
- Okuma Parçası: İlginç Sorular / Çağrı Cebeci
(mizah) 36*
- Okuma Parçası: İslâm'ın Şartları / Esmâ Kılıç
(şiiir) 37*
- Eğlenelim Öğrenelim 38

II. ÜNİTE: TEMİZLİK İMANDAN GELİR

1. Temizlik-İbadet İlişkisi 40
  2. Abdest 41
- Abdestin Alınışı 41
- Abdesti Bozan Durumlar ..... 43- 3. Gusül 43

Guslün Alınışı ..... 43- 4. Teyemmüm 44

Teyemmümün Yapılışı 44

Teyemmümü Bozan Durumlar 45

Eğlenelim Öğrenelim 46

III. ÜNİTE: NAMAZ KILIYORUZ

1. Namaz Kılıyoruz 48
- Namazın Şartları 48
- Namazın Rükünleri ..... 49- 2. Beş Vakit Namaz 49

Sabah Namazı 50

Öğle Namazı 51

İkinci Namazı 51

Akşam Namazı 51

Yatsı Namazı 51

Vitir Namazı ..... 51- 3. Cuma Namazı 54
- 4. Namazı Bozan Durumlar 55

Eğlenelim Öğrenelim 56

III. BÖLÜM: SİYER

Hazırlık Soruları 12

I. ÜNİTE: PEYGAMBERLİĞİNDEN ÖNCE HZ. MUHAMMED (as)

1. Hz. Peygamber'in (as) Doğduğu Çevre ... 60
2. Hz. Peygamber'in (as) Ailesi 62
Haşimoğulları 62
Abdumuttalib'in Adağı 62
3. Hz. Peygamber'in (as) Doğumu ve
Çocukluğu 63
Beklenen Doğum 63
Sütanne Yanında Bir Yetim 64
Dedesinin Kanatları Altında Bir Çocuk ... 65
Dededen Amcaya Geçen Emanet 65
İlk Ticarî Yolculuk 65
4. Hz. Peygamber'in (as) Gençliği 66
Güvenilir Muhammed (as) 66
Kazançla Dönen Kervan 67
5. Hz. Peygamber'in (as) Evliliği ve
Çocukları 66
Yeni Bir Aile 67
Güvenilir Muhammed (as) 65
Eğlenelim Öğrenelim 70

II. ÜNİTE: BİR PEYGAMBER OLARAK HZ. MUHAMMED (as): MEKKE DÖNEMİ

1. İlk Vahiy 72
Mekke'ye İnen Nur 72
Korku ve Şaşkınlık 73
2. Vahyin Yakın Çevreye Duyurulması 73
İlk Müslümanlar 74
3. Hz. Peygamber'e (as) ve Müslümanlara
Uygulanan Baskılar 74
Ömer b. Hattab Müslüman Oluyor 75
"Bir Elime Güneşi, Bir Elime Ayı
Verseler..." 76
Adil Hükümdarın Ülkesine 76
Müslümanlar İçin Zor Bir Snav: Boykot . 77
Hüzün Yılı 77
4. Hz. Peygamber'in (as) İslâm'ı Anlatmaya
Yönelik Faaliyetleri 77
5. Taif'e Yolculuk 78
6. Gece Yolculuğu (İsra) ve Mirac 78
7. Medine'ye Hicret 79
Mekkelilerin Hain Planı 80
Zorlu Bir Yolculuk 80
Eğlenelim Öğrenelim 82

III. ÜNİTE: BİR PEYGAMBER OLARAK HZ. MUHAMMED (as): MEDİNE DÖNEMİ

1. Hz. Muhammed'in (as) Medine'deki İlk
Faaliyetleri 84
Mescid-i Nebevî İnşa Ediliyor 84
2. Diğer İnanç Mensuplarıyla İlişkileri 85
3. Medine'de İslâm'ı Anlatma Faaliyetleri ... 85
Mekkelilerin İslâm'ı Yok Etme Çabaları ... 86
Hudeybiye Anlaşması 87
Komşu Ülkelere Gönderilen Mektuplar .. 87
4. Mekke'nin Fethi 88
5. Veda Hutbesi 88
6. Vefatı 89
Eğlenelim Öğrenelim 90

IV. BÖLÜM: AHLÂK

Hazırlık Soruları 12

I. ÜNİTE: GÜZEL SÖZLER SÖYLEYİP GÜZEL DAVRANIŞLARDA BULUNALIM

1. Ahlâk Nedir ve Ahlâklı İnsan Kimdir? 94
  2. Temizlik İslâm'ın Özüdür 96
Kalp ve Akıl Temizliği 96
Beden Temizliği 97
Yiyecek ve İçecek Temizliği 98
Çevre Temizliği 98
  3. Doğruluktan Ayrılmayalım 99
  4. Allah İyilerle Beraberdır 100
  5. İslâm Sevgi Dinidir 100
  6. Kul Hakkına Dikkat Edelim 102
Okuma Parçası: Anka Kuşu ve Oduncu (Öykü)
105
Eğlenelim Öğrenelim 106
- Kur Sonu Genel Değerlendirme 108
Sözlük 105
Kaynakça 105

KUR

1

öğrenme alanları

itikât

ibadet

siyer

ahlâk

üniteler

- KELİME-İ TEVHİD VE KELİME-İ ŞEHADETİ ÖĞRENİYORUZ
- İSLÂM VE İSLÂM'IN BEŞ ESASI
- İMAN VE İMANIN ALTI ESASI

- İBADETLERİMİZ
- TEMİZLİK İMANDAN GELİR
- NAMAZ KILIYORUZ

- PEYGAMBERLİĞİNDEN ÖNCE HZ. MUHAMMED (as)
- BİR PEYGAMBER OLARAK HZ. MUHAMMED (as): MEKKE DÖNEMİ
- BİR PEYGAMBER OLARAK HZ. MUHAMMED (as): MEDİNE DÖNEMİ

- GÜZEL SÖZLER SÖYLEYİP GÜZEL DAVRANIŞLARDA BULUNALIM

Hazırlık Soruları

1. Aile büyüklerinize *kelime-i tevhid* ya da *kelime-i şehadetin* anlamını sorunuz ve elde ettiğiniz bilgileri not ediniz.
2. *Bu ezanlar -ki şahadetleri dinin temeli- Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.*
İstiklâl Marşı'mızın bu dizelerindeki "şahadet" kelimesinin anlamını araştırınız.

1. Seccade, Kâbe, iftar, yardımlaşma kavramlarının çağrıştırdığı birer ibadet ismi bulunuz.
2. Peygamberimiz (as) "*Namaz dinin direğidir.*" demiştir. Sebebi sizce ne olabilir?

1. Görmediğiniz bir şeyin varlığına inanır mısınız? Neden?
2. "Kutsal kitap" ne demektir? Kutsal kitabımızın adı nedir?
3. "*Yalanla iman bir arada bulunmaz.*" atasözümüzün anlamını araştırınız.

itikat

KELİME-İ TEVHİD VE KELİME-İ ŞEHADETI ÖĞRENIYORUZ

ÜNİTE
1

1. Kelime-i Tevhid
2. Kelime-i Şehadet
3. İslâm Dininin Temeli:
Kelime-i Tevhid ve
Kelime-i Şehadet

İSLÂM VE İSLÂM'IN BEŞ ESASI

ÜNİTE
2

1. İslâm Nedir?
2. İslâm Beş Esas Üzerine Kurulmuştur

İMAN VE İMANIN ALTI ESASI

ÜNİTE
3

1. İman Nedir?
2. Mümin ve Müslüman Kimdir?
3. İmanın Esasları Altıdır

1 Kelime-i Tevhid

“Kelime-i tevhid” ifadesi *kelime* ve *tevhid* sözcüklerinden oluşan bir isim tamlamasıdır.

Kelime + Tevhid = Kelime-i Tevhid

“Kelime”, söz anlamına gelir. Dolayısıyla kelime-i tevhid Türkçe’de “tevhid cümlesi” olarak ifade edilebilir. “Tevhid” ise *Allah’ın bir ve tek* olması demektir. Kelime-i tevhidi söyleyen kişi şunlara inandığını açıklamış olur:

Allah dışında inanıp boyun eğilecek hiçbir varlık yoktur.

O, ibadet edilmeye layık tek ve biricik ilâhtır.

Hz. Muhammed O’nun elçisidir.

İnsanlar bu sözü inanarak söylerlerse mümin olurlar.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
Allah’tan başka ilâh yoktur,

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ
Muhammed, Allah’ın elçisidir.

2 Kelime-i Şehadet

“Kelime-i şehadet” ifadesi de *kelime-i tevhid* gibi iki sözcükten oluşan bir isim tamlamasıdır: *kelime* ve *şehadet*.

Kelime + Şehadet = Kelime-i Şehadet

“Şehadet” sözcüğü, bir şeyin gerçekliğini, doğruluğunu tasdik etme anlamına gelir. Kelime-i şehadet ile kelime-i tevhid yakın anlamlara ve farklı söyleyiş biçimlerine sahip iki ifadedir. Kelime-i şehadet; “Ben kabul ederim ki Allah’tan başka ilâh yoktur. Ve yine kabul ederim ki Muhammed, O’nun kulu ve elçisidir.” anlamına gelir.

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

Ben kabul ederim ki Allah’tan başka ilâh yoktur.

وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Ve yine kabul ederim ki Muhammed O’nun kulu ve elçisidir.

ilâh: Kendisine tapılan, ibadet edilen varlık, mâbud.

kelime: Söz, sözcük.

mümin: Allah’a, Hz. Muhammed’e (as) ve onun bildirdiği her şeye kalpten inanıp boyun eğen kişi, inançlı, imanlı.

resûl: İnsanlara Allah’ın mesajlarını ulaştıran, onları dine çağıran kimse. Türkçe’de elçi, peygamber, nebi, yalvaç kelimeleri de eş anlamlısı olarak kullanılır.

Kelime-i tevhidi veya kelime-i şehadeti söylediğimizde şunları kabul ettiğimizi bildirmiş oluruz:

- ✿ Bütün varlıkları yaratan ve yaşatan tek bir ilâh vardır. O, Allah'tır. O'nun dışında ibadet edilmeye layık hiçbir ilâh bulunmamaktadır.
- ✿ Allah'ın insanlara doğru yolu göstermek üzere gönderdiği Hz. Muhammed (as), Allah'ın kulu ve elçisidir.

İslâm Dininin Temeli:

3 Kelime-i Tevhid ve Kelime-i Şehadet

Kelime-i tevhid ve kelime-i şehadet, İslâm'ın özü ve özetidir. İslâm dininin bu sözlerle ifade edilen esas ve ilkelerine gönülden uyan kişilere *Müslüman ve mümin* denir. Bu sözleri söyleyen insanlar, birbirlerine kardeşliğin gerektirdiği şekilde davranırlar.

Kelime-i tevhid ve kelime-i şehadeti söylemek insana önemli sorumluluklar yükler. Çünkü bunları kabul edip söyleyen kişinin, hayatını, bu sözlerin içeriğine uygun olarak düzenlemesi ve sürdürmesi gerekir. Bu sayede insan birçok kazanç elde eder: *Dünyada milyonlarca kardeş ve mutlu bir hayat, ahirette ise cennet.*

Kim Allah'tan başka hiçbir ilâh olmadığına ve Muhammed'in (as) Allah'ın elçisi olduğuna şehadet ederse Allah ona cehennem ateşini yasaklar.

Hadis-i Şerif

İSLÂM'IN ANAHTARI

Tanıklık ederim ki
Yoktur başka bir ilâh.
Bizi yoktan var eden
Elbette yüce Allah.

Rahmetiyle donatır
Yazı, kışı, baharı.
Bizler O'nu severiz,
O da tüm çocukları.

Gönlümüzün solmayan
En nadide gülüdür
Ve Muhammed Mustafa
Allah'ın resûlüdür.

Onun güzel sözünde
Açar rahmet çiçeği,
Sevgisiyle kuşatır
Geçmiş, geleceği.

Bestami Yazgan

OKUMA PARÇASI

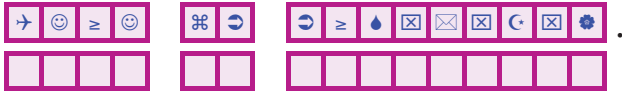
EĞLENELİM ÖĞRENELİM

Şifre anahtarı

YANI...

★	◆	♣	☾	↺	↻	✉	✈	≥	⚙	☎	☎	⚙	✉	↗	☺	⌘	⌚		
A	B	Ç	D	E	H	I	İ	K	L	M	N	O	R	S	Ş	T	U	V	Y

Aşağıdaki kutucuklarda harfler şifreli olarak verilmiştir. Şifreyi yukarıdaki şifre anahtarından yararlanarak çözdüğünüzde kelime-i şهادetin anlamını elde edeceksiniz.

MÜSLÜMAN?

"Müslüman kime denir?" Aşağıdaki silinmiş kısımları tamamlarsanız cevabı da bulursunuz.

Kelime-i tevhid kelime-i şهادet ve kelime-i şهادet kelime-i tevhid ile aynı kişi.

Kelime-i tevhid ile kelime-i şهادeti söyleniş ve anlam açısından karşılaştırınız. Aralarındaki farklılıkları inceleyiniz.

GİZLİ KELİMELER

Aşağıdaki hece ve kelimelerden kelime-i tevhidin anlamını oluşturanları siliniz. Geriye kalan heceleri birleştiriniz. Bakalım ne çıkacak?

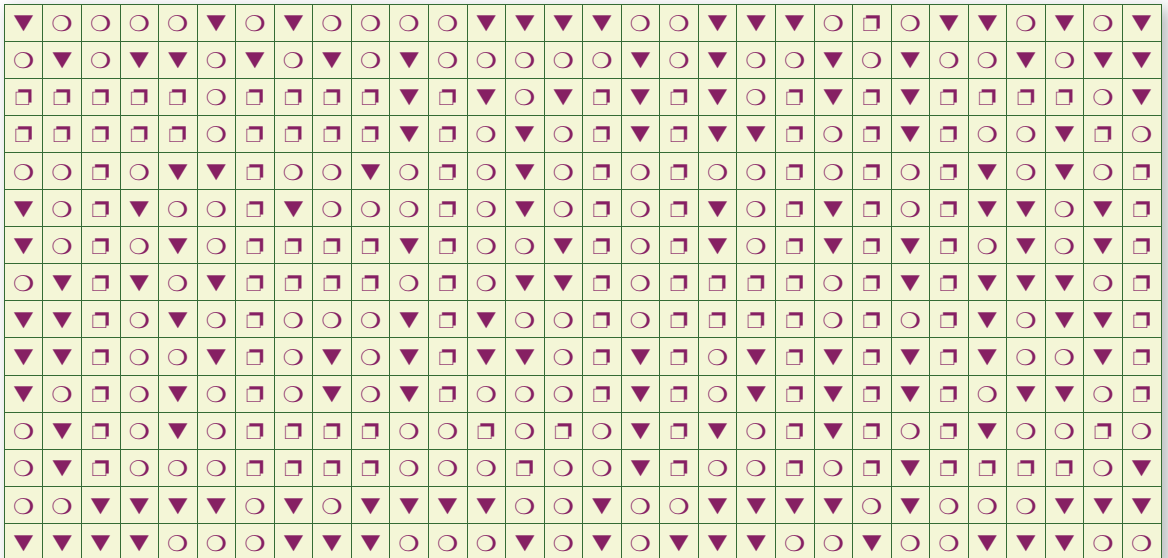
NE DEMEK?

1. Yandaki karelerde bütün V, O, C, G, Z harflerini karalayınız.
2. Kalan harfleri ve noktalama işaretlerini aşağıdaki alana sıra ile yan yana yazınız.
3. F'leri silip kelime aralığı olarak kullanınız.
4. Şimdi okuyabilirsiniz.

Z	O	İ	C	L	C	V	O	A	G
H	:	F	K	V	O	G	E	Z	C
V	N	G	D	Z	O	C	İ	V	Z
S	C	İ	Z	G	N	C	G	E	V
V	F	G	O	T	G	A	Z	C	Z
G	P	Z	I	G	C	O	L	G	A
G	O	N	,	G	F	V	O	İ	G
B	V	C	A	O	G	Z	D	Z	G
E	V	G	T	O	V	F	Z	E	O
C	G	D	Z	V	İ	G	L	O	Z
V	E	G	Z	N	,	F	V	M	C
A	G	B	Z	O	U	G	D	.	V
F	Z	T	V	Z	A	G	N	C	O
R	V	Z	G	Z	I	O	.	V	G

KARALAMACA

Aşağıdaki tabloda kare "□" işareti olan kutucukları boyadığınızda dinimizin temel ilkesini bulacaksınız. Haydi boyamaya başlayalım.

1 İslâm Nedir?

Allah'ın bütün peygamberler aracılığıyla gönderdiği dinin ortak adı "İslâm"dır. İslâm, inananları hem dünyada hem de ahirette mutluluğa ulaştıracak dindir. Bu dine inanan kimselere "Müslüman" denir. Bizleri Müslüman olarak yarattığı ve Müslüman olarak yaşattığı için Rabbimize hamd olsun.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Şüphesiz Allah katında din İslâm'dır.

3 / Â-i İmrân Suresi, 19. ayet

Müslüman olmak, Kur'an'da bildirilenlere bir bütün olarak inanmayı ve buna göre yaşamaya çalışmayı gerektirir. İslâm, hem insanın Allah'la ilişkisini, hem kendi iç dünyasını hem de diğer insanlar ve varlıklarla ilişkilerini düzenler. Adalet, sevgi, saygı, merhamet, mutluluk, barış, huzur ve güvenlik gibi değerlerin kazanılmasını ve uygulanmasını hedefler.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim. Size nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslâm'ı seçtim.

5 / Mâide Suresi, 3. ayet

İnsanlar İslâm'ın bildirdiği inanç, ibadet ve ahlâk kuralları sayesinde mutlu ve huzurlu olurlar. Geleceğe ve ahirete, güvenle ve umutla bakarlar. Bizleri bu nimetlere kavuşturduğu için Rabbimize ne kadar şükretsek azdır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Kim İslâm'dan başka bir din ararsa, (bilsin ki o din) ondan kabul edilmeyecek ve o ahirette hüsrana uğrayanlardan olacaktır.

3 / Â-i İmrân Suresi, 85. ayet

Bütün peygamberlerin insanlara bildirdiği temel ilkeler şunlardır:

- ❁ Allah'ın varlığına ve birliğine inanmak
- ❁ O'ndan başkasına kulluk etmemek
- ❁ Allah'ın peygamberlerine ve onlarla gönderdiği kutsal kitaplara inanmak
- ❁ Ölümden sonra dirilişe ve ahiret hayatına iman etmek
- ❁ Temel ahlâkî erdemlere göre yaşamak

ahiret: Ölümle başlayan, dünya hayatından farklı ve sonsuz olan hayat, öbür dünya, öteki dünya.

din: Akıl sahibi insanların kendi bilinçli seçimleriyle tercih ettikleri; onları iyi, güzel ve doğru olan şeylere yönlendiren ilâhî hüküm ve öğütler bütünü.

İslâm: Barış ve esenlik, selamet, bağlanma, boyun eğme, teslim olma, selam verme, hayır ve iyilik dileme.

İslâm dininin temel özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- ❁ İlâhî bir dindir.
- ❁ İnsan yaratılışına uygundur.
- ❁ Aklın rahatlıkla anlayabileceği ve vicdanın kabulleneceği bir dindir.
- ❁ İnsanlara kolaylıklar sunar ve kolayca uygulanır.
- ❁ Anlaşılır, yalın ve sade ilkelere sahiptir.
- ❁ İman, ibadet ve ahlâk esasları, insanı gerek bireysel hayatında gerekse toplumsal hayatında huzur, mutluluk ve barışa erdirtir.
- ❁ İbadetler insanı eğitmeye ve onun ahlâkî yönden gelişmesini sağlamaya yöneliktir.
- ❁ Allah'la kul arasında aracı şahıs ve kurumlara yer vermez.
- ❁ Dünya ve ahiret, birey ve toplum, ruh ve beden, akıl ve kalp arasında sıkı bir bağ kurup bunları bütünleştirir.
- ❁ İlke ve kuralları birbirleriyle çelişkisiz bir bütünlük içindedir.
- ❁ En son ve en mükemmel dindir.

2 İslâm Beş Esas Üzerine Kurulmuştur

Peygamber Efendimiz (as) bir hadisinde İslâm'ı beş temel üzerine kurulmuş bir binaya benzetmiştir. Hadiste sayılan beş öge, binanın taşıyıcısı, temelidir. Bina ise sadece temelden ibaret değildir. Binanın iskeleti, duvarları, çatısı ve daha birçok bölümü bulunur. "İslâm" da beş temel üzerinde yükselen; inanç esasları, ibadetleri, görev ve haklara ilişkin öğütleri, ahlâk esaslarıyla kusursuz bir binaya benzer.

İslâm beş temel üzerine kurulmuştur:

- ❁ Allah'tan başka ilâh olmadığını, Muhammed'in (as) O'nun kulu ve resûlü olduğunu kabul etmek,
- ❁ Namaz kılmak,
- ❁ Zekât vermek,
- ❁ Hacca gitmek,
- ❁ Ramazan orucunu tutmak.

Hadis-i Şerif

Kelime-i Şehadet

“Ben kabul ederim ki Allah’tan başka ilâh yoktur. Yine kabul ederim ki Muhammed (as) Allah’ın kulu ve resûlüdür.” ifadesi bir kimsenin Müslümanlığa ilk adımıdır. Bu sözleri diliyle söyleyip gönülden onaylayan kişiye Müslüman denir.

Kelime-i şehadet ve kelime-i tevhid için bk. s. 14

Namaz Kılmak

İslâm dininin imandan sonra en çok önem verdiği ibadet namazdır. Peygamberimiz (as) “*Namaz dinin direğidir.*” buyurur. Namazın terk edilmesi büyük günahlardan kabul edilir. Peygamberimiz (as), kıyamet günü insana ilk sorulacak amelin namaz olduğunu bildirir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Namaz, insanı hayâsızlıktan ve kötülükten alıkoyar.

29 / Ankebût Suresi, 45. ayet

Namaz hakkında ayrıntılı bilgi için bk. s. 48

Oruç Tutmak

İmsak vaktinden iftar vaktine kadar bilinçli olarak hiçbir şey yiyip içmemek şeklinde yerine getirilen bir ibadettir. Oruç tutan kimse ayrıca gün boyu güzel işler yapmaya, kalp kırıcı ve kötü sözlerden uzak durmaya çalışır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Ey iman edenler! Allah’a karşı gelmekten sakınmanız için oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi, size de farz kılındı.

2 / Bakara Suresi, 183. ayet

Oruç hakkında ayrıntılı bilgi için bk. s. 144

amel: Bir kimsenin dinin buyruklarını yerine getirmek için yaptığı şey, iş, eylem, ibadet tarzı.

Hacca Gitmek

Hac, Mekke'de bulunan Kâbe'yi ve belirli kutsal yerleri, hac aylarında usulüne uygun olarak ziyaret etmektir. Namaz, kurban ve tavaf gibi birçok ibadet ile onların hikmet ve faydalarını da içeren bir özelliğe sahiptir.

Hac hakkında
ayrıntılı bilgi için
bk. s. 198

Kim çirkin söz söylemeden ve günah işlemeyen hac ibadetini yerine getirirse annesinden doğduğu gündeki gibi günahsız olarak evine döner.

Hadis-i Şerif

Zekât Vermek

Zekât, dinimizce zengin sayılan kimselerin, mallarının belli bir oranını, Kur'an-ı Kerim'de belirtilen hak sahiplerine Allah rızası için vermeleridir. Zekât pek çok fayda ve hikmetinin yanı sıra sosyal dayanışma ve barış da sağlayan bir ibadettir.

Zekât hakkında
ayrıntılı bilgi için
bk. s. 210

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(Allah,) bana yaşadığım süreçte namazı ve zekâtı emretti.

19 / Meryem Suresi, 31. ayet

Küçük Kul

OKUMA PARÇASI

Mutluluğa uzanan
Sevgi, dostluk yoluyum.
Ben Yüce Allah'ımın
Küçücük bir kuluyum.

İpek gibi kalbimle
Mevlânın hikmetiyim,
Son Resûl'e inanan
Muhammed ümmetiyim.

Ahirete, Kur'an'a,
Meleğe var imanım.
Rabbime çok şükür ki
Doğuştan Müslümanım.

Bestami Yazgan

(Düş Değirmeni Kitaplığı, İlk Öğrendiklerim Dizisi'nden yayınevini izniyle alıntılanmıştır.)

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

SIRALAMADAN OLMAZ

Aşağıdaki paragrafta bazı kelimelerin harflerinin sırası karıştırılmıştır. Kelimelerin harflerini doğru şekilde sıraya diziniz. Paragrafı düzelterek aşağıda boş bırakılan alana yazınız.

âsımlı, peygamberimiz aHrtei Muhammed tarafından bize ebtlği edilen dindir. Bu ind, beş temel öge üzerine bina edilmiştir: Kelime-i ehşdate, anazm, ezâkt, ahc, urço.

ORTAK BAŞLIK

Altı çizili maddelerin ortak başlığı nedir? Bulup aşağıdaki alana yazınız.

- Oruç tutmak
- Namaz kılmak
- Kelime-i şehadeti söylemek
- Ezan okumak
- İftar etmek
- Hacca gitmek
- Gusül abdesti almak
- Sadaka vermek
- Teyemmüm yapmak
- Zekât vermek
- Sahura kalkmak
- Abdest almak
- Kurban kesmek
- Umre yapmak

YAZIM HATALARI

Aşağıdaki kelimelerin yazımındaki hataları düzelterek doğrularını altlarındaki kutucuklara yazınız.

Peyğamber

Peygamber

İzlâm

Müsliman

Ahret

İlaah

**Nemaz
kılmak**

Oruc

Remezan

**Zeka
vermek**

DOĞRUSU ŞU: ...

Aşağıdaki cümlelerden yanlış olanların üzerini örnekteki gibi çiziniz ve altlarına doğrularını yazınız.

1. İslâm, en son ve en mükemmel dindir.

Doğru.

~~2. İslâm, insan yaratılışına uygun olmayan bir dindir.~~

Doğrusu şu: İslâm, insan yaratılışına uygun bir dindir.

3. İslâm, ilâhî bir dindir.

4. İslâm, kolayca uygulanamayan bir dindir.

5. İslâm, zor anlaşılır ve karmaşık ilkelere sahip bir dindir.

6. İslâm, eksikleri olan bir dindir.

1 İman Nedir?

İman; bir kimsenin şüphe duymaksızın bir şeyi kabul etmesi, doğrulaması, güven duyarak onaylaması anlamına gelir.

Dinimizde iman kelimesi en genel şekliyle; Peygamberimizin (as) Allah'tan aldığı haberleri, emir ve hükümleri kabul edip bunların doğru olduğuna gönülden inanmak anlamına gelmektedir. İman en özlü biçimiyle “kelime-i tevhid” ve “kelime-i şehadet”te ifade edilir.

**Kelime-i şehadet ve
kelime-i tevhid için
bk. s. 14**

Yaratılan bütün varlıklar içerisinde insan, bazı özellikleriyle diğer varlıklardan ayrılır. Bu özelliklerin başında da insanın inanan ve bağlanan bir varlık olması gelmektedir. Tarih boyunca bütün insanlarda bu özellik hep var olagelmıştır. İnsanlar birbirlerinden farklı inanç biçimlerine sahip olsalar ve bazen yanlış uygulamalar yapsalar da inanmak insan için vazgeçilmez bir ihtiyaçtır.

İnanmak ve bağlanmak insanın yaratılışında vardır. İnsanı mutlu ve huzurlu yapan, güven içerisinde hayatını devam ettirmesine yardımcı olan şey inancıdır. İnsan, din ve iman sayesinde gerçek bir huzura ve mutluluğa kavuşabilir. İnsanlar iman sayesinde hayatlarını anlamsızlıktan, belirsizlikten, geleceğe dair endişelerden kurtarır anlamlı ve yaşanılır hâle getirebilirler. Huzur, güven ve mutluluğa, ancak imanın aydınlığıyla ulaşılabilir.

2 Mümin ve Müslüman Kimdir?

Mümin; Allah'a, Hz. Peygamber'e (as) ve onun getirdiği her şeye kalpten inanıp bunları kabul eden kişiye denir. Müslüman ise Allah'ın dinine ve Hz. Peygamber'in (as) bildirdiği her şeye gönülden teslim olup inandıklarını yaşamaya çalışan kişiye denir.

3 İmanın Esasları Altıdır

İslâm dinini kabul eden biz müminlerin inanması gereken bazı esaslar vardır. Bunlar Allah'a iman, meleklerle iman, kitaplara iman, peygamberlere iman, kaza ve kadere iman, ahirete imandır. İman esasları “Âmentü” adıyla bilinen metinde de sayılmaktadır.

بِإِذْنِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Peygamber, Rabbinden kendisine indirilene iman etti, müminler de (iman ettiler). Her biri; Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve peygamberlerine iman ettiler.

2 / Bakara Suresi, 285. ayet

Ben iman ederim; أَمَنْتُ

Allah'a, بِاللَّهِ

meleklerine, وَمَلَائِكَتِهِ

kitaplarına, وَكُتُبِهِ

peygamberlerine, وَرُسُلِهِ

ahiret gününe, وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

kadere, وَبِالْقَدَرِ

hayrın ve şerrin Allah'tan olduğuna, خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى

ölümden sonra dirilişin hak olduğuna... وَالْبَعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ

Ben kabul ederim ki أَشْهَدُ أَنْ

Allah'tan başka ilâh yoktur. لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

Ve yine kabul ederim ki وَأَشْهَدُ أَنَّ

Muhammed مُحَمَّدًا

O'nun kulu عَبْدُهُ

ve elçisidir. وَرَسُولُهُ

Allah'a İman

Rabbimiz Yüce Allah'a iman etmek, bütün iman esaslarının özü ve temelidir. Allah'a iman etmek, O'nun varlığını ve birliğini kabul etmek anlamına gelir. Bu kabul, O'na şüphe duymaksızın kalpten bir inancı, ibadete layık tek varlığın Allah olduğuna benimsemeyi ve buna göre hareket etmeyi gerektirir. Müslüman, Allah'ı Kur'an-ı Kerim'in ve Hz. Peygamber'in (as) bildirdiği isimleri ve özellikleriyle tanır ve kabul eder.

Allah'a iman için
bk. s. 114

Meleklerle İman

Melekler Allah'ın nurdan yarattığı, gözümüzle göremediğimiz varlıklardır. Özellikleri hakkında bildiklerimiz Kur'an ayetlerinde ve Hz. Peygamber'in (as) açıklamalarında verilen bilgilerle sınırlıdır. Bu bilgilere göre meleklerin cinsiyetleri yoktur, yeme içme gibi ihtiyaçları bulunmaz. Daima Allah'ın emirlerini yerine getirirler. Hiçbir zaman isyan etmezler. Gece gündüz Allah'ı anarlar. Mümin kullar için dua edip Allah'ın emriyle onlara yardım ederler. Güzel kokulardan, güzel sözlerden, güzel eylemlerden,

öğrenme ve öğretme ortamlarından hoşlanırlar. Kur'an dinlemeyi çok severler.

Meleklerle iman için
bk. s. 178

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Kim Allah'a inanırsa Allah onun kalbini doğruya iletir.

64 / Teğâbun Suresi, 11. ayet

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Göklere ve yerde bulunan canlılar ve melekler büyüklük taslamadan Allah'a boyun eğler.

16 / Nahl Suresi, 49. ayet

Kitaplara İman

Kutsal kitaplar, Allah tarafından gönderilen, ilâhî bilgiler içeren, yol gösterici kaynaklardır. Bu kitaplar sayesinde insan dünya hayatında iyiyi, doğruyu ve güzeli bulur; kötü, yanlış ve çirkin olan şeylerden de uzaklaşır.

Kitaplara iman için
bk. s. 186

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Allah, müjdeciler ve uyarıcılar olarak peygamberler gönderdi ve beraberlerinde, insanların anlaşmazlığa düştükleri şeyler konusunda, aralarında hüküm vermek üzere kitapları hak olarak indirdi.

2 / Bakara Suresi, 213. ayet

Peygamberlere İman

Peygamberler, Allah'ın mesajlarını insanlara ulaştırmakla görevlendirilen insanlardır. Bu görevi yerine getiren peygamberler aynı zamanda kendileri de birer mümin olarak hayatlarıyla insanlara örnek olmuşlardır. Pek çok zorluklarla karşılaşmışlar ama yılmaksızın görevlerini yerine getirmişlerdir. Biz Müslümanlar, ilk peygamber olan Hz. Âdem'den (as) son peygamber Hz. Muhammed'e (as) kadar gönderilmiş bütün peygamberlere iman ederiz.

Peygamberlere iman için
bk. s. 124

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Biz peygamberleri ancak müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak göndeririz. Kim iman eder ve kendini düzeltirse onlara korku yoktur. Onlar mahzun da olacak değildir.

6 / En'âm Suresi, 48. ayet

inkârcı: Peygamberi ve onun Allah'tan getirdiği buyrukları kabul etmeyen kişi.

vahiy: Allah'ın peygamberlerine mesajlarını bildirmesi.

Kader ve Kazaya İman

Kader, Allah'ın kainattaki kanunları ve ölçüleri; kaza ise olayların o kanun ve ölçülere göre meydana gelmesidir. Her şey, Allah'ın bilgisi dâhilindedir, O'nun bilgisi ve yaratmasıyla gerçekleşir. Kader ve kazaya iman, Allah'ın ilim, irade, kudret gibi sıfatlarına inanmanın bir sonucudur. Kader ve kazaya iman etmek; hayır ve şer, iyi ve kötü, canlı ve cansız, faydalı ve faydasız ne varsa hepsinin Allah'ın bilgisi, dilemesi, kudreti, hikmeti ve yaratması ile olduğuna, Allah'tan başka yaratan olmadığına inanmak demektir. İnsan ne yapmak isterse kendi iradesiyle seçer. İnsan yaptığı seçimlerden ve eylemlerinden sorumludur.

Kader ve kazaya iman için bk. s. 190

Allah'ın sıfatları için bk. s. 116-117

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Kader kelimesinin ölçü, miktar, bir şeyi belli ölçüye göre yapmak ve belirlemek anlamlarına geldiğini biliyor muydunuz?

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Allah'ın dilemesi olmadıkça siz dileyemezsiniz. Şüphesiz Allah hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.

76 / İnsan Suresi, 30. ayet

Ahirete İman

Ahiret; son, sonra olan, son gün gibi anlamlara gelir. İnsanın ölümüyle başlayıp çeşitli aşamalardan sonra sonsuza kadar sürecek olan hayata ahiret hayatı denir. Ahirete iman, Müslümanı, insanın ve diğer varlıkların boş yere yaratılmadığı, amaçsız olmadıkları sonucuna götürür. Bu inanç, insanların dünya hayatının şekillenmesinde önemli bir rol üstlenir. Mümin insan, ahirete iman ettiği için dünyayı bir sınav yeri olarak değerlendirir. Ölümü bir son ve yok oluş olarak görmez. Sonsuz hayatını cennette geçirmek amacıyla dünya hayatında kendisine sunulan imkânları ve fırsatları en iyi şekilde değerlendirmeye çalışır. Sorumluluklarını yerine getirir. İyi de olsa kötü de olsa bütün yaptıklarından hesaba çekileceğini bildiği için hayatını bu sorumluluk duygusuna göre yaşar; tutum ve davranışlarını buna göre düzenler.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Şüphesiz Allah'a karşı gelmekten sakınanlar, cennetler içinde ve pınarlar başındadırlar. Onlara, "Girin oraya esenlikle, güven içinde." denilir. Biz onların kalplerindeki kini söküp attık. Artık onlar sedirler üzerinde, kardeşler olarak karşılıklı otururlar. Onlara orada hiçbir yorgunluk dokunmaz, onlar oradan çıkarılacak da değildir.

15 / Hicr Suresi, 45-48. ayetler

Ahirete iman için bk. s. 131

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

EŞLEŞTİREBİLİRİM!

Âmentü duasının Arapça cümleleri ile Türkçe karşılıklarını eşleştiriniz.

أَمَّنْتُ	ahiret gününe,
بِاللَّهِ	Ben iman ederim;
وَمَلَائِكَتِهِ	peygamberlerine,
وَكُتُبِهِ	meleklerine,
وَرُسُلِهِ	Ben kabul ederim ki Allah'tan başka ilâh yoktur.
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ	kitaplarına,
وَبِالْقَدَرِ	Ve yine kabul ederim ki Muhammed O'nun kulu ve elçisidir.
خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى	ölümden sonra dirilişin hak olduğuna...
وَالْبَعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقًّا	hayrın ve şerrin Allah'tan olduğuna,
أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ	kadere,
وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ	Allah'a,

BUL VE DEĞİŞTİR

Aşağıdaki cümlede ne yazdığını merak ediyorsanız bütün **1**'leri "e" ile, bütün **2**'leri "a" ile ve bütün **3**'leri "r" ile değiştiriniz.

**BEN ALL2H'A, O'NUN MEL1KL13İNE, KİT2PL23INA, P1YG2MB13LE3İN1 VE
2Hİ31T GÜNÜN1, K2D13E, H2Y3İN VE Ş133İN ALL2H'T2N OLDUĞUN2,
ÖLÜMD1N SON32 Dİ3İLİŞİN H2K OLDUĞUN2 İN2Nİ3İM.**

TEKRARLAMAYAN HARFLER

Mavi kutucuklarda yazan harfler diğer kutucuklarda da tekrarlanıyor. Ancak diğer kutucuklarda birer harf var ki mavi kutucukta yer almıyor. Bu harfleri bulunuz.

Sonra bunları yukarıda boş bırakılan yere uygun sıralama ile yazınız.

--	--	--	--	--	--	--	--

K	F	Ö	İ
C	S	D	H
Z	Y	İ	R
B	U	L	P

K	B	L	Y
H	İ	P	Z
C	N	U	D
F	R	İ	S

B	R	P	D
H	Ö	İ	L
M	F	K	S
C	İ	U	Z

S	D	U	Z
R	K	İ	B
İ	Y	T	H
F	Ö	P	C

H	Ö	Z	B
F	Y	A	D
K	R	S	İ
İ	L	P	U

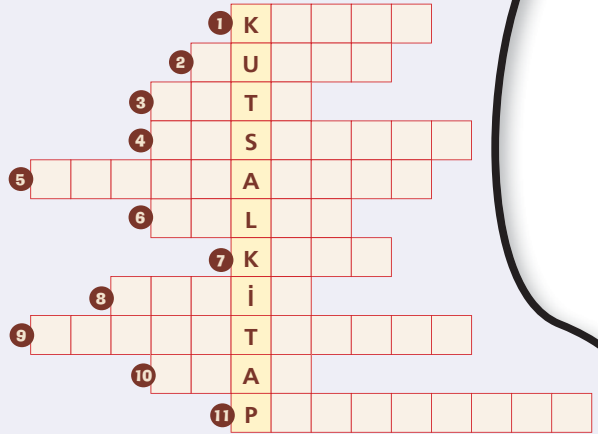
R	D	K	İ
F	H	Z	L
C	B	E	P
Y	Ö	U	S

C	P	H	Ü
B	K	Ö	İ
L	Z	R	S
D	U	F	İ

ANAHTAR HARFLER

Anahtar harflerden yararlanarak bulmacayı çözüünüz.

1. Olmuş ve olacak şeylerin hepsinin Allah tarafından bilinmesi.
2. Peygamberimize (as) indirilmiş kutsal kitabımız.
3. İmanın esaslarının sayısı.
4. İslâm dininden olan kimse.
5. İmanın temel esaslardan biri; Allah'ın varlığını ve birliğini kabul etme.
6. Allah'ın nurdan yarattığı, daima Allah'ın emirlerini yerine getiren varlıklara verilen ad.
7. Ezelde bilinen ve takdir edilen şeyin, zamanı ve yeri geldiğinde gerçekleşmesi.
8. İnanan, inançlı, imanlı.
9. Kıyametin kopmasıyla birlikte başlayacak olan ve çeşitli aşamaları bulunan sonsuz hayata iman.
10. Bir kimsenin şüphe duymaksızın bir şeyi kabul etmesi ve güven duyarak onaylaması.
11. Allah'ın gönderdiği vahyi diğer insanlara ulaştıran kimse.

Hazırlık Soruları

1. Camiler hangi amaçlarla kullanılır?
2. Yüce Rabbimizin bize verdiği nimetlere nasıl şükredebiliriz?
3. Allah'a kulluk etmek ne demektir? Büyüklerinize sorarak öğrenmeye çalışınız.

1. Abdest niçin alınır?
2. "Temizlik imandandır." sözünün kime ait olduğunu araştırınız? Bu sözün düşündürdüklerini arkadaşlarınızla paylaşınız.
3. Gusül abdestine dilimizde niçin "boy abdesti" de dendiğini düşününüz.
4. Abdest ve gusül, ibadetler için suyla yapılan ön hazırlıklardır. Peki ya su bulamazsak ne yaparız?

1. Bir gün içinde kılınan namazların adlarını öğreniniz. Niçin bu adların verildiğini arkadaşlarınızla tartışınız.
2. Namaz kılariken hangi yöne döneriz? Niçin?
3. Namaz kılmaya başlamadan önce ne gibi hazırlıklar yaparız?

ibadet

İBADETLERİMİZ

ÜNİTE
1

1. İbadet Nedir?
2. Niçin İbadet Ederiz?
3. Başlıca İbadetlerimiz
4. Mükellefin Davranışları ile İlgili Kavramlar

TEMİZLİK İMANDAN GELİR

ÜNİTE
2

1. Temizlik-İbadet İlişkisi
2. Abdest
3. Çusül
4. Teyemmüm

NAMAZ KILIYORUZ

ÜNİTE
3

1. Namaz Kılıyoruz
2. Beş Vakit Namaz
3. Cuma Namazı
4. Namazı Bozan Durumlar

1 İbadet Nedir?

İbadet, en geniş anlamda varlıkların, Allah'a boyun eğmeleri, O'na içten sevgi ve saygı göstererek kulluk yapmaları demektir. Özel anlamda ise ibadet, Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak ve O'na yakın olmak için Allah tarafından emredilen ve Hz. Peygamber (as) tarafından uygulamalı olarak gösterilen namaz, oruç ve hac gibi amellere denir. Bununla birlikte Allah'ın rızasını kazandıracak her hareket, davranış, duygu ve düşünce de ibadettir.

2 Niçin İbadet Ederiz?

Bir Müslüman, yalnız iman etmekle değil inandığı ilkeleri uygulamak ve yaşamakla da yükümlüdür. Allah'a inandığını söyleyen kişinin gönülden ve isteyerek Rabbine yönelmesi, kulluk etmesi, boyun eğmesi ve itaat etmesi gerekir. Çünkü Allah'a ibadet etmek, O'na duyulan sevginin ve şükranın bir sonucudur. Her türlü nimeti veren, yaratıklarının her şeyinden haberdar olan, her şeyin tek ve gerçek sahibi olan Rabbimiz, elbette saygı ve sevginin en yücesine layıktır.

Hayatın her anı ve alanı, Allah'a saygı ve sevgi göstermek, O'nun rızasını kazanmak için fırsat ve imkânlar içerir. İbadet, insanın, içinde yaşadığı toplumla, bizzat kendisiyle, hatta dünyadaki bütün canlı ve cansız varlıklarla kurduğu ilişkileri içine alır. Evde, okulda, sokakta, alışverişte, oyunda ve daha pek çok durumda Allah'ın rızasına uygun davranmak mümkündür. İslâm'ın belirlediği ilkeler doğrultusunda insanın ortaya koyduğu her davranış, sahip olduğu her duygu ve düşünce ibadettir. İman ile davranışlar arasındaki ilişki karşılıklıdır. İbadet, imanın davranışlarda görünen hâlidir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Sana ölüm gelinceye kadar
Rabbine ibadet et.

15 / Hicr Suresi, 99. ayet

BİLİYOR MUYDUNUZ?

İbadet kelimesinin itaat etmek, boyun eğmek, saygı göstermek, isyan etmemek anlamlarına geldiğini biliyor muydunuz?

3 Başlıca İbadetlerimiz

Yukarıda aktarılan, hayatın tamamını kuşatan ibadet anlayışından başka, bir de zamanı, yeri, yapılış tarzı ve miktarı dinimizce belirlenmiş özel ibadetler vardır. Dinimizin temel esasları olan ibadetlerimizin başlıcaları şunlardır: *namaz, oruç, zekât, hac*. Bunları yapılış şekli yönünden kendi içinde üç gruba ayırabiliriz: *Bedenle yapılanlar* (namaz, oruç), *malla yapılanlar* (zekât) ve *hem beden hem malla yapılanlar* (hac).

Yapılış Şekli Yönünden İbadetler

Bedenle Yapılan İbadetler
namaz, oruç

Malla Yapılan İbadetler
zekât

Hem Beden Hem Malla
Yapılan İbadetler
hac

Namaz

Namaz, akıllı ve ergenlik çağına gelmiş her Müslümanın yerine getirmek zorunda olduğu, belirli şartları, vakitleri ve şekilleri olan farz bir ibadettir. Namazın vaktinde kılınması Allah'ın en sevdiği davranışlar arasındadır. Namazın vaktinde kılınabilmesi için dinimizin sağladığı birçok kolaylık vardır. Örneğin su bulunmadığında teyemmüm yaparak, hasta olduğunda oturarak ya da uzanarak namaz kılınabilmektedir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Kitaptan sana vahyolunanı oku, namazı da dosdoğru kıl. Çünkü namaz, insanı hayâsızlıktan ve kötülükten alıkor.

29 / Ankebût Suresi, 45. ayet

Namaz hakkında
ayrıntılı bilgi için
bk. s. 48

Namaz, müminin ruhunu ve gönlünü Allah'a açması, O'ndan rahmet ve bereket dilemesi, O'na olan derin saygısını ifade etmesi, O'nun yüceliği karşısında kendi acizliğini itiraf edip boyun eğdiğini göstermesidir.

Oruç

Ramazan ayı boyunca oruç tutmak İslâm'ın beş esasından biridir. Oruç, bedenle yapılan ibadetlerdendir. Oruç tutmak "tan yerinin ağarmasından gün batımına kadar Allah rızası için ibadet maksadıyla yemek içmek gibi davranışlardan uzak durmak" demektir. Oruç, ergenlik çağına gelmiş ve akıl sağlığı yerinde olan

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakınmanız için oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi size de farz kılındı.

2 / Bakara Suresi, 183. ayet

Oruç hakkında
ayrıntılı bilgi için
bk. s. 144

her Müslümanın sorumlu olduğu bir ibadettir. Allah rızası için tutulan oruç, birçok bireysel ve toplumsal faydayı da beraberinde getirir.

Zekât

Zekât, İslâm dininin beş esasından biridir. Kişinin, sahip olduğu malın bir miktarını, Kur'an-ı Kerim'de belirtilen kimselere, Allah rızası için karşılıksız vermesidir. Her yıl zekât vermek, gerekli şartları taşıyanlara

**Zekât hakkında
ayrıntılı bilgi için
bk. s. 210**

farzdır. Zekât vermek, Kur'an'da pek çok yerde namaz kılmakla birlikte anılmıştır. Bu da zekâtın, Müslümanın hayatında dinin direği sayılan namaz kadar önemli olduğuna işaret eder.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Müminler gerçekten kurtuluşa ermişlerdir.
Onlar ki namazlarında derin saygı içindedirler.
Onlar ki faydasız işlerden ve boş sözlerden
yüz çevirirler. Onlar ki zekâtı öderler.

23 / Mü'minûn Suresi, 1-4. ayetler

Hac

Hac, İslâm dininin beş esasından biridir. Kâbe'yi ve etrafındaki kutsal mekânları, hac aylarında usulüne uygun olarak ziyaret etmektir. Gerekli şartları taşıyan her Müslümanın ömründe bir defa haccetmesi farzdır.

**Hac hakkında
ayrıntılı bilgi için
bk. s. 198**

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Yolculuğuna gücü yetenlerin
haccetmesi, Allah'ın insanlar
üzerinde bir hakkıdır.

3 / Âl-i İmrân Suresi, 97. ayet

Sadaka

Sadaka, kişinin sırf Allah rızası için, muhtaç kimselere zekât dışında malının bir kısmını vermesi ve başkalarına iyilik yapmasıdır. Sadaka kavramı, Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak amacıyla yapılan her türlü maddî harcamayı ve manevî fedakârlığı ifade eder. Bu sebeple sadaka, zekâtтан daha geniş kapsamlıdır. Sadaka vermek, çok büyük sevaptır. Sadaka, Müslümanların hayır yollarında birleşip kaynaşmalarını sağlayan manevî güç kaynağıdır. Peygamberimiz (as) de her fırsatta Müslümanları sadaka vermeye teşvik etmiştir. Nitekim yoksul sahabiler dahi çarşıda su satıp elde ettikleri ufak geliri sadaka vererek bu sevaba ulaşmaya çalışmışlardı. Peygamberimizin (as) "Veren el, alan elden üstündür." sözü her devirde, Müslümanları "veren el" olmaya, helâl yoldan çalışıp kazanmaya ve kazançlarını paylaşmaya doğru harekete geçirmiştir.

Hiz. Peygamber (as), Allah rızası için sadaka veren kişi hakkında her gün bir meleğin "Ya Rabbi! Malını bağışta bulana karşılığını ver!" diye dua ettiğini bildirmiştir.

Hadis-i Şerif

Amel-i Salih

Amel-i salih ifadesi Kur'an-ı Kerim'de "iman etmek" kavramıyla birlikte sıkça kullanılır. Amel-i salih (salih amel), "iyi, güzel ve doğru dürüst davranış" demektir. İmana uygun ve onunla uyumlu her türlü doğru davranış, salih amel sınıfına girer. Örneğin namaz kılmak, birisine güler yüz göstermek, ihtiyacı olan insanlara yardım etmek, iyiliği özendirmek, kötülüğe engel olmak, selam vermek, bir hayvanı doyurup ona su vermek, hatta yoldaki zarar verebilecek bir taşı kenara çekivermek...

Salih amel, hiç kimseden herhangi bir karşılık beklemeksizin sadece Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak için yapılır. İnsanlar ve bütün varlıklar için yararlı olan her iş, Allah'ı hoşnut eder.

İman davranışları, davranışlar da inançları etkiler. İman, davranışlarla açığa çıkar, davranışların güzelleşmesine sebep olur. Yapılan her güzel iş, imanın meyveleri olarak hayat bulur.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Andolsun zamana ki insan gerçekten ziyan içindedir. Ancak, iman edip de sâlih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler ve sabrı tavsiye edenler başka (Onlar ziyanda değillerdir).

103 / Asr Suresi, 1-3. ayetler

4

Mükellefin Davranışları ile İlgili Kavramlar

Yüce dinimiz İslâma göre, bir Müslümanın ibadetlerden sorumlu sayılması için *mükellef* olması gereklidir. Mükellef, ergenlik çağına gelen ve akıl sağlığı yerinde olan; dinin belirlediği hükümlerle yükümlü ve sorumlu tutulan kişi demektir. Dinimizce mükellef (yükümlü) olan kişinin, yapmak ve yapmamakla sorumlu tutulduğu işlere "*ef'al-i mükellefin* (yükümlülerin iş ve davranışları)" denir.

İslâm'a göre mükellefin iş ve davranışları aşağıdaki 8 sınıftan birine girer:

1. Farz: Yapılması dinimiz tarafından kesin bir şekilde emredilen davranıştır. Farzı yerine getiren kişi sevap kazanır, yerine getirmediğinde günah işlemiş olur.

2. Vacip: Farz kadar açık ve kesin bir delile dayanmamakla beraber dinimiz tarafından bağlayıcı bir şekilde emredilen davranıştır. Kurban, fitır sadakası, vitir ve bayram namazları gibi. Bazı İslâm âlimleri tarafından "vacip" başlığı altında sayılan ibadetler, diğer bazı âlimler tarafından "sünnet" olarak sınıflandırılmıştır.

Mükellefin Davranışları (ef'al-i mükellefin)

1. Farz

2. Vacip

3. Sünnet

4. Müstehap

5. Mübah

6. Haram

7. Mekruh

8. Müfsit

3. Sünnet: Hz. Peygamber'in (as) farz ve vacip dışında yaptığı veya söz, davranış ya da onayla yapılmasını tavsiye ettiği, örnek alınma özelliği taşıyan davranıştır.

4. Müstehap: Peygamberimizin (as) ara sıra yaptığı ve yapılması dinimiz tarafından hoş ve güzel karşılanan davranıştır. Nafile namaz kılmak, akşam namazını vakti girer girmez kılmak, nafile oruç tutmak gibi.

5. Mübah: Mükellefin dinimiz tarafından yapıp yapmamakta serbest bırakıldığı davranıştır. *Caiz* kelimesi de mübahın eş anlamlısıdır. Hakkında dinî bir yasak bulunmayan bütün dünya nimetleri genel olarak mübahdır. Yemek, içmek, gezmek gibi.

6. Haram: Yapılması dinimiz tarafından kesin bir şekilde yasaklanan davranıştır. Haramı işleyen kişi günahkâr olur.

7. Mekruh: Haram olmamakla beraber yapılması dinimiz tarafından hoş karşılanmayan davranıştır.

8. Müfsit: Yapılmakta olan bir ibadeti bozup onu geçerli (sahih) olmaktan çıkararak eksiklik ya da yanlış davranıştır. Oruçlu iken yemek içmek, namazda konuşmak gibi. Geçersiz olan ibadete ise "fasit" veya "batıl" denir.

OKUMA PARÇASI

İLGİNÇ! SORULAR

1. Ramazan ayında oruç tuttuğunu unutup kebabçıya giren birisi yanlışlıkla 1 porsiyon kebab yerse ne olur?

- a) Karnı doyar üstüne bir de çay içer.
- b) "Nasıl olsa orucum bozuldu 1 porsiyon daha yiyeyim." der.
- c) Suçu kebabçıya atar.
- d) Oruçlu olduğunu hatırlar hatırlamaz yemeği bırakır.

2. Aşağıdakilerden hangisi en yukarıdadır?

- a) Minber
- b) Şadırvan
- c) Şeref
- d) Mihrap

Cevap Anahtar: 1. d, 2. c (Caminin bölümlerinden şeref, diğer seçeneklerde verilen bölümlere göre daha yukarıdadır.)

Çağrı Cebeci - (Birdirbir Dergisi, Ekim 2006)

nafile: Farz ve vacip olmayan, yapıldığında mükâfat verilen, terk edildiğinde ceza gerektirmeyen, kişinin kendi isteğiyle yaptığı amellerdir.

İSLÂM'IN ŞARTLARI

İslâm'ın beş şartı vardır
Bunu bilen bahtiyardır
Hakk katında çökerek diz
Bu şartları sayalım biz

Beş vakitte namaz kılmak
Böyle mümkün Hakk'ı bulmak
Müminlerin miracı o
Hepimizin baş tacı o

Oruç tutmak tam otuz gün
Her Türk için bayram düğün
Günü güne ekleriz biz
Ramazanı bekleriz biz

Zengin olup hacca gitmek
Beytullah'ı tavaf etmek
Hem farz hem de güzel âdet
Çok zevklidir bu ibadet

Malca zengin olanlara
Kalbi aşkla dolanlara
Farz kılınmış zekât vermek
“Kırkta bir”le sevap dermek

Elde Kur'an, kalpte iman
Gece gündüz her Müslüman
Der: “Lâ ilâhe illâllah
Muhammedün Rasûlullah

Esmâ Kılıç
(Diyânet Çocuk Dergisi, Ağustos 2004)

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

Puan Toplamaca

Aşağıdaki tabloda ef'al-i mükellefin (mükellefin davranışları) ile ilgili birer ipucu veriyoruz. Bu ipucu yetmezse ikinci, o da yetmezse üçüncü ipucunu da veriyoruz. Birinci ipucuyla bulduğunuzda 100, ikinciyle bulduğunuzda 50, üçüncüyle bulduğunuzda ise 25 puan alacaksınız. Kolay gelsin.

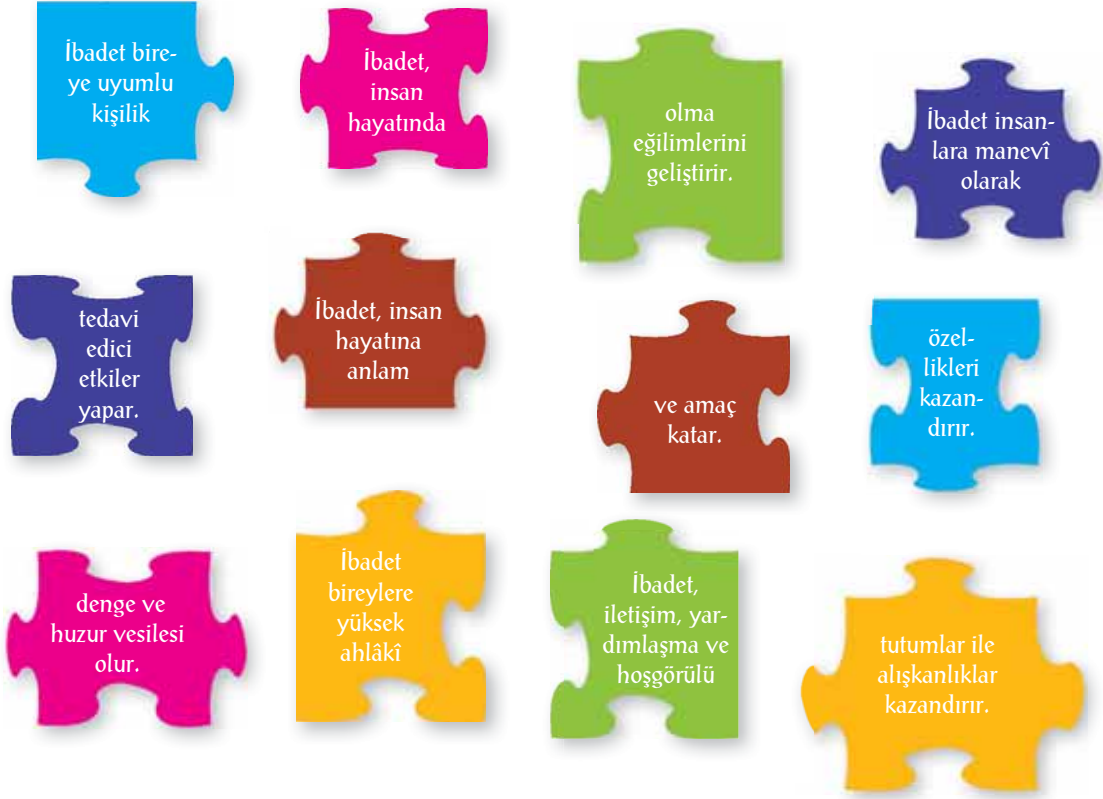
1. İpucu	2. İpucu	3. İpucu	Cevap	Puan
1 Kâbe'nin diğer adı olan "Mescid-i ....." tamlamasını oluşturur.	Dinimizce yasaklanmıştır.	Yalan söylemek gibi.		
2 İçinde "V" harfi bulunur.	Farz ve sünnet arasında yer alır.	Kurban kesmek gibi.		
3 Ortaya çıkardığı duruma "batıl" denir.	İbadeti geçersiz kılar.	Oruçluyken yemek içmek gibi.		
4 Caiz ile eş anlamıdır.	Dinimizce serbest bırakılmıştır.	Gezmek gibi.		
5 Yapmayana günahkâr denir.	Dinimizce kesin olarak emredilmiştir.	Namaz kılmak gibi.		
6 Aynı harf kelime peşpeşe iki kere tekrarlanmıştır.	Peygamberimizin (as) yaptıklarına denir.	Ezan okumak gibi.		
7 İçinde a, b, n, s harfleri bulunmaz.	Dinimizce hoş karşılanmaz.	Abdest alırken suyu israf etmek gibi.		

Toplam Puan

• Küçük bir rica: Bu tabloda puan toplarken kitabınızın "ef'al-i mükellefin" bölümüne lütfen bakmayın. Bitirdikten sonra puanınızı hesaplarken elbette bakabilirsiniz.

YAPBOZUN PARÇASI

İbadet yalnızca Allah'ın emri olduğu için yerine getirilir. Ancak ibadetlerin birtakım hikmet ve faydaları da bulunmaktadır. Aşağıdaki cümleler, ibadetlerin, gerek bireyler gerekse toplum üzerindeki faydalarını ifade etmektedir. Ancak her bir cümle iki parça hâlinde. Birleştirmek ise size kaldı. Renklerden yararlanabilirsiniz.

B, M, BM

Aşağıda sayılan ibadetlerden bedenle yapılanların yanına "b", malla yapılanların yanına "m", hem beden hem malla yapılanların yanına da "bm" işaretlerini koyunuz.

1 Temizlik-İbadet İlişkisi

“Allah temizdir, temizliği sever.” buyuruyor güzel Peygamberimiz (as). Bu sebeple hem günlük hayatımızda hem de ibadetler esnasında temizliğe dikkat ederiz.

İslâm'a göre üç çeşit temizlik vardır: *Maddî temizlik*, *hükmî temizlik*, *manevî temizlik*.

Maddî temizlik Müslümanın, ibadetlerinde ve günlük yaşantısında *necaset* adı verilen pisliklerden bedenini, elbisesini ve çevresini temizlemesidir.

Abdesti veya guslü olmayan kişi, görünürde bir kirliliği olmamasına rağmen dinimizce hükmen kirli sayılır. Bu duruma *hades* adı verilir. Abdest ve gusül almakla hadesten temizlenilmiş olunur. İşte bu temizlenmeye *hükmî temizlik* adı verilir.

Manevî temizlik de kalbin ve benliğin, yalan, kibir, haset, gıybet ve benzeri bütün kötülük, günah ve çirkinliklerden arındırılmasıdır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Nefsini arındıran kurtuluşa ermiştir.
Onu kötülüklerle gömüp kirleten
kimse de ziyana uğramıştır.

91 / Şems Suresi, 9-10. ayetler

Allah temizdir, temizliği sever

Hadis-i Şerif

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Ey iman edenler! Namaza kalkacağınız zaman yüzlerinizi, dirseklere kadar ellerinizi ve -başlarınızı mesh edip- her iki topuğa kadar da ayaklarınızı yıkayın. Eğer cünüp iseniz iyice yıkanarak temizlenin. Hasta olursanız veya seferde bulunursanız veya biriniz abdest bozmaktan (tuvaletten) gelir veya kadınlara dokunur (cinsel ilişkide bulunur) da su bulamazsanız, o zaman temiz bir toprağa yönelin. Onunla yüzlerinizi ve ellerinizi meshedin (teyemmüm edin). Allah, size herhangi bir güçlük çıkarmak istemez. Fakat o sizi tertemiz yapmak ve üzerinizdeki nimetini tamamlamak ister ki şükredesiniz.

5 / Mâide Suresi, 6. ayet

İslâm'da ibadet ile bu üç tür temizlik arasında sıkı bir ilişki bulunur. Örneğin namaz kılmak istediğimiz zaman elbisemizin, bedenimizin ve çevremizin temiz olmasına dikkat etmeli, ayrıca abdest almalıyız. Bu ikisine ek olarak kalbimizi ve benliğimizi manevî kirlilerden uzak tutmaya dikkat etmeliyiz. Namaz örneğinde olduğu gibi her türlü ibadet için bu üç temizlik bir bütünün birbirinden ayrılmaz parçalarıdır.

necaset: Kan, idrar, dışkı, kusmuk, yenmesi helâl olmayan hayvanların eti vb. maddî kirliler.

taharet: Temizlik. Necaset ve hadesten temizlenmektir.

tavaf: Kâbe'yi sola alıp Hacerülesved'in hizasından başlayarak yedi defa Kâbe etrafında dönmek.

Hız. Peygamber'in (as) "Temizlik imandandır." hadisi de bizlere önemli hatırlatmalarda bulunmaktadır. Özellikle ibadet öncesinde her çeşit maddî ve manevî kirden arınmak, bizi ibadetlere yöneltecek manevî ortamın oluşmasını sağlar.

Manevî temizlik, bir bütün hâlinde ahlâkın konusudur. Bu konu ile ilgili olarak s. 92'deki içeriği inceleyiniz. Maddî ve hükmi temizlik için ise s. 48'deki namazın şartları ile ilgili bölüme bakınız.

2 Abdest

Abdest; belirli ibadetlere ön hazırlık olan bir temizlenme biçimidir. Abdest almak, duruma göre farz, vacip veya sünnet olur. Namaz kılmak için abdest almak farz, tavaf için vacip, yatmadan önce almak ise sünnettir.

Abdestin Farzları

1. Yüzü yıkamak
2. Kolları dirseklerle birlikte yıkamak
3. Başını meshetmek
4. Ayakları topuklarla birlikte yıkamak

Abdestin Alınışı

- ❁ Abdest almaya niyet ederiz.
- ❁ Eûzü besmele çekeriz.
- ❁ Ellerimizi bileklere kadar üç kere yıkarız. Parmaklarımızın arasını ovarız.

- ❁ Sağ elimizle üç defa su alıp ağzımıza veriz, ağzımızı çalkalarız.
- ❁ Sonra üç defa sağ avcumuzla burnumuza su veriz, suyu genzimize kadar çeker ve her çeğişte sol elimizle temizleriz.

✿ Daha sonra iki avcumuza su alıp yüzümüzü üç defa yıkarsınız.

✿ Önce sağ, sonra sol kolumuzu, dirsekler de dâhil olmak üzere üçer defa yıkarsınız.

✿ Sağ elimizin içini ıslatıp başımızı meshederiz.

✿ Yine ellerimizi ıslatıp parmaklarımızla kulaklarımızın içini ve arkasını meshederiz.

✿ Ellerimizi yeniden ıslatmadan ellerimizin dışıyla boyunumuzu meshederiz.

✿ Önce sağ, sonra sol ayağımızı üçer defa yıkar, parmak aralarını temizleriz.

mesh: Bir şeyi elle sıvazlama anlamına gelen bu kelime abdest alırken ıslak eli başa, enseye; teyemmüm alırken de toprağa vurulan eli, kol ve yüze sürmeyi ifade eder.

Abdesti Bozan Durumlar

- ❁ Küçük veya büyük tuvaletini yapmak
- ❁ Yellenmek
- ❁ Vücudun herhangi bir yerinden kan, irin vb. sıvının çıkması
- ❁ Ağız dolusu kusmak
- ❁ Uyumak
- ❁ Namaz kılariken yandaki kişinin işiteceği şekilde gülmek
- ❁ Bayılmak

Abdest aldıkları için ümmetimin abdest organları kıyamet gününde pırıl pırıl parlayacaktır.

Hadis-i Şerif

3 Gusül

Bütün bedenini temiz su ile yıkanmasıyla yapılan temizliktir. Buna *boy abdesti* de denir.

Guslün Alınışı

- ❁ Besmele çekip gusletmeye niyet ederiz.
- ❁ Bedenimizin herhangi bir yerinde pislik varsa temizleriz.
- ❁ Avret yerlerini yıkarız.
- ❁ Ellerimizi bileklere kadar yıkarız.
- ❁ Sağ avcumuza su alarak ağızımızı temizleriz.
- ❁ Ağızımızı temizledikten sonra burnumuzu, içine su çekerek yıkarız.
- ❁ Namaz abdesti gibi abdest alır, su birikintisi varsa ayaklarımızı yıkamayı guslün sonuna bırakırız.
- ❁ Abdest aldıktan sonra önce başımızı yıkarız. Saçlarımızın dibine kadar suyun ulaşmasını sağlarız.
- ❁ Sağ tarafımızdan başlayarak bütün vücudumuzu yıkarız.
- ❁ Vücudumuzda hiçbir kuru yer kalmamasına dikkat ederiz.
- ❁ Ayaklarımızı yıkarız.

Guslün Farzları

1. Ağza su almak
2. Burna su çekmek
3. Tepeden tırnağa bütün bedeni yıkayıp temizlemek

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Guslün, bir şeyi suyla yıkamak anlamına geldiğini biliyor muydunuz?

Hades hakkında ayrıntılı bilgi için bk. s. 40

4 Teyemmüm

Teyemmüm, su bulunmadığı veya suyu kullanma imkânı olmadığı zamanlarda abdest ve gusül yerine geçen özel bir temizliktir. Su bulununcaya veya kullanma imkânı do-

Teyemmümün Farzları

1. Niyet etmek
2. Elleri temiz toprağa iki kere vurarak yüz ve kolları meshetmek.

ğuncaya kadar abdest ve gusül yerine geçer. Temiz toprak veya toprak cinsinden bir şeye elleri sürüp kolları ve yüzü meshetmek suretiyle yapılır. Teyemmüm, İslâm'ın kolaylık dini olduğunun işaretlerinden biridir.

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Teyemmümün, bir işe yönelmek, bir şeyi kastetmek anlamlarına geldiğini biliyor muydunuz?

Teyemmümün Yapılışı

- ❖ Besmele çekip abdest veya gusül için teyemmüm yapmaya niyet ederiz.
- ❖ Ellerimizin iç tarafını toprağa veya toprak cinsi bir şeye, parmaklar hafif açık bir şekilde süreriz.
- ❖ Ellerimizi birbirlerine vurup ellerimizdeki kaba toprak kalıntısını silkeleriz.
- ❖ Yüzümüzü meshederiz.
- ❖ Ellerimizi yine toprağa sürüp silkeleriz.
- ❖ Ardından sol elimizle sağ kolumuzu, sağ elimizle de sol kolumuzu dirseklerle birlikte meshederiz.

Teyemmümü Bozan Durumlar

Gusül yerine teyemmüm alınmışsa *guslü gerektiren durumlar*, abdest yerine teyemmüm alınmışsa *abdesti bozan durumlar* teyemmümü bozar. Ayrıca su bulunduğu ya da suyu kullanmaya engel durumlar ortadan kalktığında da teyemmüm bozulur.

Abdest, Gusül ve Teyemmümün Amaç ve İşlevleri

- ❁ Abdest, gusül ve teyemmüm, bir yandan vücudumuzu maddî ve manevî kirlilerden temizlerken diğer yandan bizi ibadete hazırlar.
- ❁ Abdest, gusül ve teyemmüm, bize manevî bir ortama girme bilinci kazandırır.
- ❁ Abdest, gusül ve teyemmüm yoluyla temizlediğimiz her bir uzvumuzla birlikte, o uzuvla işlemiş olduğumuz günahların da temizlendiğini biliriz.
- ❁ Abdest ve gusül aldığımızda temizlenmiş ve birçok hastalıktan kendimizi korumuş oluruz.
- ❁ Abdest ve gusül almakla vücudumuz dinçlik, hareketlilik ve canlılık kazanır. Bedeninin büyük bir kısmı su olan insan, su ile buluştuğunda yorgunluğunu atar, dinlenme sürecine geçer, yeni bir canlılık ve dinamizm kazanır.
- ❁ Teyemmüm sayesinde, ibadete yönelecek kimseler tertemiz oldukları duygusunu hissederler.
- ❁ Teyemmüm, ne kadar zor ve sıkıntılı durumlarla karşı karşıya kalırsak kalalım temizlikten ve ibadetten vazgeçemeyeceğimizi gösterir.

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

KELİME ve ANLAMI

Birinci gruptaki kelimeler ile ikinci gruptaki karşılıklarını eşleştiriniz.

I	II
Gusül	Hükmî kirlilik
Mesh	El suyu
Hades	Temizlik
Abdest	Boy abdesti
Taharet	Sürmek
Necaset	Gözle görülebilen pislik

TABLOYU

TAMAMLA

Temizlik çeşitleriyle ilgili aşağıdaki tabloyu tamamlayınız.

- Sözünde durmak
- Gusül abdesti almak
- Çöpleri yola atmamak
- Yalan söylememek
- Saçları temiz tutmak
- Meyveleri yıkamak
- Helâl olan şeylerden yiyip içmek
- Kendisine emanet bırakılan şeyi korumak
- Yaşanılan yerleri temiz tutmak
- Kıyafetteki kiri temizlemek
- Yemeklerden önce ve sonra el yıkamak

Maddî Temizlik	Hükmî Temizlik	Manevî Temizlik
		✓

Aşağıda abdestin, guslün ve teyemmümün farzları karışık bir şekilde verilmiştir. Hangi farz, hangisine aittir? İşaretleyiniz.

	Abdest	Gusül	Teyemmüm
Niyet etmek			✓
Ağza su alıp boğaza kadar çalkalamak			
Başı mesh etmek			
Tepeden tırnağa bütün bedeni yıkayıp temizlemek			
Ayakları topuklarla birlikte yıkamak			
Elleri temiz toprağa iki kere vurarak yüz ve kolları mesh etmek			
Yüzü yıkamak			
Burna genze kadar su çekmek			
Kolları dirseklerle birlikte yıkamak			

Hangisine Ait?

SIRALA!

Aşağıda abdest alan bir çocuğun resimlerini görüyorsunuz. Ama resimlerin sırası karışmış. Doğru sıraya göre numaralayınız.

1 Namaz Kılıyoruz

Bir Müslümana namazın farz olması için şu iki şartın bulunması gerekir: *akıl sağlığı yerinde olmak, ergenlik çağına gelmiş olmak*. Bu şartları taşıyan bir Müslüman namaz kılmak istediğinde birtakım esasları yerine getirmelidir. Bu esaslar on iki tanedir. Bunlardan biri bile yerine getirilmezse namaz tamam olmaz, yeniden kılınması gerekir. Bu farzlardan altısı namaza başlamadan öncedir ve bunlara *namazın (hazırlık) şartları* denir. Altısı da namazın içindedir ve bunlara *namazın rükünleri* denir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Namazı dosdoğru kılın, zekâtı verin.
Kendiniz için her ne iyilik işlemiş olursanız, Allah katında onu bulursunuz.

2 / Bakara Suresi, 110. ayet

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Namaz, müminlere belirli vakitlere bağlı olarak farz kılınmıştır.

4 / Nisâ Suresi, 103. ayet

Namazın Şartları

- 1. Hadesten Taharet:** Namaz kılacak kişinin dinen kirlilik durumu sayılan hadesten temizlenmesidir. Abdest ve gusül olarak bu temizlik gerçekleştirilir.
- 2. Necasetten Taharet:** Namaz kılacak kişinin, namaz kılacağı yeri, üzerindeki kıyafetleri ve bedenini pis olan şeylerden temizlenmesidir.
- 3. Setr-i Avret:** Erkeklerin en az göbekte diz kapağı arasını; kadınların da yüz, eller ve ayaklar dışında bütün vücudunu örtmesidir.
- 4. İstikbal-i Kible:** Namaz kılmak için kibleye, Kâbe'nin bulunduğu yöne dönmektir.
- 5. Vakit:** Her namazın kendine ait bir vakti vardır. Bundan dolayı kılınacak namazın vaktinin girmiş olması gerekir. Namaz vaktinin girişi ezanla ilan edilir. Uyuma ya da unutma durumunda vaktinde kılınamayan namazlar en kısa sürede ve uygun bir zamanda kılınmalıdır.
- 6. Niyet:** Namaz yalnızca birtakım şekillerin yerine getirilmesi değildir. Bu hareket ve şekillerin namaz kılmak amacıyla yapılması şarttır. Ayrıca kılınacak namazın hangi namaz olduğunun da bilincinde olunması gerekir.

Hadesten ve necasetten temizlik için bk. s. 40

Peygamberimiz (as) bir gün arkadaşlarına bir soru sormuş: "Kapınızın önünden akan bir nehir olsa ve günde beş kere bu nehirde yıkansanız sizde kirden eser kalır mı?" Arkadaşlarının "Hayır!" cevabı üzerine de şöyle karşılık vermiş: "İşte beş vakit namaz da böyledir. Allah, namaz ile günahları siler."

Hadis-i Şerif

rekât: Namazın kıyam, kıraat, rükû ve iki secdeden oluşan kısımlarından her biri.

EZAN ve KAMET

Namazın Rükünleri

1. **İftitah Tekbiri:** Namaza “Allahü ekber” diyerek başlamaktır.
2. **Kıyam:** Namazda ayakta durmaktır.
3. **Kıraat:** Kur’an’dan en az birkaç ayet veya bir sure okumaktır.
4. **Rükû:** Elleri dize koyarak Allah’ın huzurunda eğilmektir.
5. **Sücûd:** Alın, burun, iki diz, iki el, iki ayağı yere koyarak Allah’ın huzurunda yere kapanmaktır.
6. **Ka’de-i Ahîre:** Namazın sonunda Ettehiyyâtü duasını okuyacak kadar oturup beklemektir.

4
kere

Allah en büyüktür. اللَّهُ أَكْبَرُ

2
kere

Ben kabul ederim ki Allah’tan başka ilâh yoktur. أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

2
kere

Ve yine kabul ederim ki Muhammed Allah’ın elçisidir. أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ

2
kere

Haydi namaza! حَيِّ عَلَيَّ الصَّلَاةِ

2
kere

Haydi kurtuluşa! حَيِّ عَلَيَّ الْفَلَاحِ

2
kere

Namaz başlıyor. قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ

2
kere

Namaz uykudan hayırlıdır. الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ

2
kere

Allah en büyüktür. اللَّهُ أَكْبَرُ

1
kere

Allah’tan başka ilâh yoktur. لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

Not: 1. Kırmızı yazılı satırdaki sözler kâmette okunur.
2. Mavi yazılı satırdaki sözler sadece sabah ezanında okunur.

2 Beş Vakit Namaz

Namaz kılmak kadın erkek bütün Müslümanlara Allah’ın bir emridir. Bir gün içinde beş namaz vakti vardır. Günlük farz namazlar toplam 17 rekâttır. Beş vakitte yerine getirilen bu farz namazların öncesinde ve sonrasında kılınan sünnet namazlar ise toplam 20 rekâttır. Ayrıca yatsı namazı vaktinde, yatsı namazından sonra 3 rekât vitir namazı kılınır. Vitir namazı vaciptir.

Farz, vacip, sünnet
için bk. s. 40

	İlk Sünnet	Farz	Son Sünnet	Vacip	Rekât Toplamı
Sabah namazı	2 rekât	2 rekât	-	-	4 rekât
Öğle namazı	4 rekât	4 rekât	2 rekât	-	10 rekât
İkinci namazı	4 rekât	4 rekât	-	-	8 rekât
Akşam namazı	-	3 rekât	2 rekât	-	5 rekât
Yatsı namazı	4 rekât	4 rekât	2 rekât	-	10 rekât
Vitir namazı	-	-	-	3 rekât	3 rekât
Genel Toplam	14 rekât	17 rekât	6 rekât	3 rekât	40 rekât

Sabah Namazı

Sabah namazı, dört rekâttır. Önce iki rekât olan sünnet, sonra da iki rekât olan farz kılınır.

a. Sünnetin kılınışı

- ❁ “Allah rızası için sabah namazının sünnetini kılma-ya niyet ettim.” diyerek ellerimizi kaldırırız. Erkekler ellerini kulaklarına, kadınlar göğüs hizasına kadar kaldırırılar.
- ❁ Ellerimizi kaldırırken “Allahu ekber” deriz.
- ❁ Erkekler ellerini göbeğin altında, kadınlar göğsün üstünde bağlarlar.
- ❁ Sübhâneke duasını okuruz.
- ❁ Eûzü besmele çekerek Fâtiha Suresi’ni okuruz. Ardından besmele çekmeden birkaç ayet veya bir sure okuruz.
- ❁ “Allahu ekber” diyerek rükûya gideriz. Rükûda iken üç defa “Sübhâne Rabbiye’l-azîm” deriz.
- ❁ “Semiallahü limen hamideh” diyerek rükûdan kal-kar ve doğrulunca “Rabbenâ leke’l-hamd” deriz.
- ❁ “Allahu ekber” diyerek secdeye varırız.
- ❁ Secdede iken üç defa “Sübhâne Rabbiye’l-a’la” deriz.
- ❁ “Allahu ekber” diyerek otururuz.
- ❁ Tekrar “Allahu ekber” diyerek secdeye varırız.
- ❁ İkinci secdede iken de üç defa “Sübhâne Rabbiye’l-a’la” deriz.
- ❁ “Allahu ekber” diyerek ikinci rekât için ayağa kal-karız. Böylece bir rekâtı tamamlamış oluruz.
- ❁ Ellerimizi birinci rekâttaki gibi bağlayarak kıyamda (ayakta) dururuz.
- ❁ Besmele çekerek Fâtiha Suresi’ni okuruz. Ardından besmele çekmeden birkaç ayet veya bir sure okuruz.

kamet: Farz namazlardan önce namazın başladığını bildiren, ezana benzeyen sözlerdir. Ezandan farkı “hayye ale’l-felâh” cümlesinden sonra “kad kâmeti’s-salâh” cümlesinin eklenmesidir.

❁ “Allahu ekber” diyerek rükûya gideriz. Rükûda iken üç defa “Sübhâne Rabbiye'l-azîm” deriz.

❁ “Semiallahü limen hamideh” diyerek rükûdan kalkarız ve “Rabbenâ leke'l-hamd” deriz.

❁ “Allahu ekber” diyerek secdeye varırız.

❁ Secdede iken üç defa “Sübhâne Rabbiye'l-a'la” deriz.

❁ “Allahu ekber” diyerek otururuz.

❁ Tekrar “Allahu ekber” diyerek secdeye varırız.

❁ Secdede iken diğer secdelerde olduğu gibi üç defa “Sübhâne Rabbiye'l-a'la” deriz.

❁ “Allahu ekber” diyerek otururuz.

❁ Otururken Ettehiyyâtü, Salli, Barik, Rabbenâ âtinâ ve Rabbenâğfirli dualarını okuruz.

❁ Duaları okumamız bitince başımızı önce sağ omzumuzla doğru hafifçe döndürerek “Es-selâmü aleyküm ve rahmetullah” deriz.

❁ Ardından başımızı sol omzumuzla doğru hafifçe döndürerek “Es-selâmü aleyküm ve rahmetullah” deriz.

❁ Bu şekilde iki rekâtlık sabah namazı sünnetini bitirmiş oluruz.

b. Farzın kılınışı

❁ Sünneti kıldıktan sonra farz namaza başlamadan önce kamet getiririz. Cemaatle kılınıyorsa sadece erkekler kamet getirir.

❁ “Allah rızası için sabah namazının farzını kılmaya niyet ettim.” diyerek namaza başlarız.

❁ Namazın devamını, sünnetinde olduğu gibi iki rekât olarak kılarız.

Öğle Namazı

Öğle namazı, on rekâttır. Önce dört rekât ilk sünnet, sonra dört rekât farz, ardından da iki rekât son sünnet kılınır.

a. İlk sünnetin kılınışı

- ❁ “Allah rızası için öğle namazının ilk sünnetini kılmaya niyet ettim.” diyerek namaza başlarız.
- ❁ İlk iki rekâtı, sabah namazının sünnetinin Ettehiyyâtü okunmasına kadarki kısmı gibi kılarız. Bu ilk oturma esnasında yalnızca Ettehiyyâtü duasını okuruz ve üçüncü rekâta kalkarız.
- ❁ Üçüncü ve dördüncü rekâtlarda, Sübhâneke duasını okumadan Fâtiha Suresi ile birlikte bir sure veya birkaç ayet okuruz. Sadece Fâtiha Suresi’nden önce besmele çekeriz.
- ❁ Rükû ve secdeleri usulüne uygun şekilde yaparız.
- ❁ Dördüncü rekâtın sonunda, son secdenin ardından otururuz.
- ❁ Otururken Ettehiyyâtü, Salli, Barik, Rabbenâ âtinâ ve Rabbenâğfirî dualarını okuruz.
- ❁ Duaların okunması bitince başımızı önce sağ omzumuza doğru hafifçe döndürerek “Es-selâmü aleyküm ve rahmetullah” deriz.
- ❁ Ardından başımızı sol omzumuza doğru hafifçe döndürerek “Es-selâmü aleyküm ve rahmetullah” deriz.
- ❁ Bu şekilde dört rekâtlık öğle namazının sünnetini bitirmiş oluruz.

b. Farzın kılınışı

- ❁ Sünneti kıldıktan sonra farz namaza başlamadan önce kamet getiririz.
- ❁ “Allah rızası için öğle namazının farzını kılmaya niyet ettim.” diyerek namaza başlarız.
- ❁ Namazın devamını öğle namazının ilk sünnetinde olduğu gibi dört rekât olarak kılarız. Yalnız üçüncü ve dördüncü rekâtlarda besmele çekerek Fâtiha okur, başka sure veya ayet okumayız.

c. Son sünnetin kılınışı

- ❁ Farz namazı kıldıktan sonra “Allah rızası için öğle namazının son sünnetini kılmaya niyet ettim.” diyerek namaza başlarız.
- ❁ Sabah namazının sünnetinde olduğu gibi iki rekât olarak kılarız.

İkinci Namazı

İkinci namazı, sekiz rekâttır. Önce dört rekât sünnet, sonra dört rekât farz kılınır.

a. Sünnetin kılınışı

- ❁ “Allah rızası için ikinci namazının sünnetini kılmaya niyet ettim.” diyerek namaza başlarız.
- ❁ Öğle namazının ilk sünneti gibi dört rekât namaz kılarız. Ancak ikindinin sünnetinin birinci oturduğunda Ettehiyyâtü duasından sonra Salli ve Barik dualarını da okuruz. Ayrıca üçüncü rekâtın başında da Sübhâneke duasını okuruz ve Fâtiha’dan önce de sadece besmele değil, eûzü besmele çekeriz.

b. Farzın kılınışı

- ❁ Farz için kamet getiririz.
- ❁ “Allah rızası için ikinci namazının farzını kılmaya niyet ettim.” diyerek namaza başlarız.
- ❁ Ardından öğle namazının farzı gibi dört rekât namaz kılarız.

Akşam Namazı

Akşam namazı, beş rekâttır. Önce üç rekât farz, sonra iki rekât sünnet kılınır.

a. Farzın kılınışı

- ❁ Farz için kamet getiririz.
- ❁ “Allah rızası için akşam namazının farzını kılmaya niyet ettim.” diyerek namaza başlarız.
- ❁ İki rekât kılıp otururuz. Yalnızca Ettehiyyâtü duasını okuyup ayağa kalkarız.
- ❁ Üçüncü rekâta besmele çekerek yalnızca Fâtiha Suresi’ni okuruz. Rükû ve secde-lerden sonra son oturuş yaparak selam verir ve farzı tamamlarız.

b. Sünnetin kılınışı

- ❁ “Allah rızası için akşam namazının sünnetini kılmaya niyet ettim.” diyerek namaza başlarız.
- ❁ Sabah namazının sünneti gibi iki rekât namaz kılarız.

Yatsı Namazı

Yatsı namazı, on rekâttır. Önce dört rekât ilk sünnet, ardından dört rekât farz, daha sonra iki rekât son sünnet kılınır.

a. İlk sünnetin kılınışı

“Allah rızası için yatsı namazının ilk sünnetini kılmaya niyet ettim.” şeklinde niyet ederek ikinci namazının sünneti gibi dört rekât namaz kılarız.

b. Farzın kılınışı

Farz için kamet getirdikten sonra “Allah rızası için yatsı namazının farzını kılmaya niyet ettim.” diyerek namaza başlarız. Öğle ve ikinci namazlarının farzları gibi dört rekât namaz kılarız.

c. Son sünnetin kılınışı

“Allah rızası için yatsı namazının son sünnetini kılmaya niyet ettim.” şeklinde niyet ederek namaza başlarız. Sabah namazının sünneti gibi iki rekât namaz kılarız.

Vitir Namazı

Vitir namazı vacip bir namazdır. Peygamberimiz (as) bir gün içinde en son namaz olarak kılmıştır. Sabah namazı vaktinin girmesine yakın bir zamana kadar kılınabilir. Gece uyanamayacağından endişe edenler yatmadan önce kılabilirler. Ülkemizde genellikle yatsı namazından sonra kılınır.

- ❁ “Allah rızası için vitir namazı kılmaya niyet ettim.” şeklinde niyet ederek namaza başlarız.
- ❁ İlk iki rekâtı sabah namazının sünneti gibi kılarız.
- ❁ İki rekât kıldıktan sonra oturur ve yalnızca Ettehiyyâtü duasını okuruz.
- ❁ Üçüncü rekâta kalkınca besmele çekip Fâtiha ve bir sure veya birkaç ayet okuruz.
- ❁ Bunun ardından rükûya gitmeden önce iftitah tekbirinde olduğu gibi ellerimizi kaldırırız. Sonra ellerimizi bağlar ve Kunut dualarını okuruz.
- ❁ Rükû ve secde yapıp otururuz. Diğer namazlarda olduğu gibi Ettehiyyâtü, Salli, Barik, Rabbenâ âtinâ ve Rabbenâğfirli dualarını okur ve selam veririz.

3 Cuma Namazı

Haftada bir kez cuma günü cemaatle birlikte öğle vaktinde namaz kılmak farzdır. Cuma namazı kılan kimse ayrıca öğle namazı kılmaz. Cuma namazı dördü ilk sünnet, ikisi farz, dördü de son sünnet olmak üzere on rekâttır.

hutbe: Cuma ve bayram namazlarında minberde okunan dua ve verilen öğüt.

minber: Camilerde hatibin çıkıp hutbe okuduğu merdivenli, yüksekçe yer.

Cuma namazının kılınışı

- ❁ Önce öğle namazının ilk sünneti gibi dört rekât sünnet kılarız.
- ❁ Cami içinde hutbeden önce ezan okunur.
- ❁ İmam minbere çıkarak hutbe okur.
- ❁ Hutbeden sonra kamet getirilerek cuma namazının iki rekâtlık farzı cemaatle birlikte kılınır.
- ❁ İmama uyduktan sonra Sübhâneke duasını okuruz.
- ❁ Bundan sonra cemaat bir şey okumadan imamı dinler.
- ❁ İmam kıraati sesli bir şekilde yapar.
- ❁ Kıraat dışındaki tekbir, tesbih ve duaları içimizden okuruz.
- ❁ Farzdan sonra ilk sünnet gibi yine dört rekât son sünnet kılarız.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Ey inananlar, cuma günü namaz için çağrı yapıldığı zaman, hemen Allah'ın zikrine koşun ve alışverişi bırakın. Eğer bilerseniz bu, sizin için daha hayırlıdır.

62 / Cum'a Suresi, 9. ayet

4 Namazı Bozan Durumlar

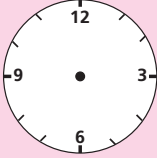
- ❁ Namazın farzlarından birinin yerine getirilmemesi.
- ❁ Namazdayken konuşulması, selam alınıp verilmesi, bir şey yenilip içilmesi.
- ❁ Göğsün kiblede farklı bir yöne çevrilmesi.
- ❁ Namaz kılan kişiye dışarıdan bakan bir kimsede o kişinin namazda olmadığı izlenimi oluşturacak derecede namaz kılan kişinin namazla bağdaşmayan hareketlerde bulunması.
- ❁ Namaz kılarken gusül veya abdestin bozulması.
- ❁ Namaz kılan kişinin kendisinin işiteceği kadar gülmesi.
- ❁ Namaz kılarken yürünmesi veya iki ayağın yerden kaldırılması.
- ❁ Örtülmesi gereken yerlerden birinin, namazın bir rüknünü yapacak bir süre boyunca açık kalması.
- ❁ Teyemmüm alarak namaza duran kimsenin suyu kullanma imkânına kavuşması.
- ❁ Namaz kılan kişinin bayılması.
- ❁ Cemaatle namaz kılarken imamın hizasından öne geçilmesi.
- ❁ Bir yere dayanarak uyunması.
- ❁ Namazdayken namaza engel bir pisliğin elbiseye veya namaz kılan yere bulaşması ve bir rükün yerine getirecek süre kadar bulaştığı yerde kalması.
- ❁ Sure ve duaların, anlamları bozulacak şekilde yanlış okunması.

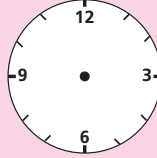
EĞLENELİM ÖĞRENELİM

HANGİ NAMAZ KAÇTA?

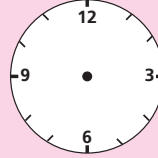
Bir şehrimizde aynı günde okunan beş vakit ezanın saatleri aşağıda verilmiştir. Rakamla verilen saatleri saat kadranı çerçevesi içine akrep ve yelkovan çizerek gösteriniz. Ayrıca hangi saatte hangi namaz vakti için ezan okunabileceğini altına yazınız.

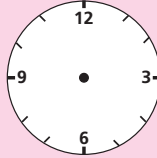
12:25

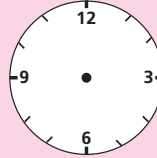
19:06

15:16

05:25

17:46

Biraz da matematik...

Rekât sayılarıyla yaş bulmaca

Bir evde dört kardeş var. Bunların isimleri Sevrâ, Bahâr, Senâ ve Fatih'tir. Onların yaşlarını bulmanızı istiyoruz. Bunun için size bir ipucu verdik. Bahâr, Sevrâ'dan küçük, Senâ'dan büyüktür. Sevrâ, Senâ'dan büyük, yaşları Bahâr ile Fatih'in yaşları toplamına eşittir. Senâ, Fatih'ten küçüktür. Fatih ile Sevrâ arasında bir kardeş vardır. Hâlâ bulamadınız mı? O zaman biz de sizin için onlara yaşlarını sorduk ama bize yaşlarını şifreli söylediler. Bu şifreleri sizin çözmenizi istiyorlar.

Fatih:

Öğle namazının ilk sünnetinin, yatsı namazının ilk sünnetinin ve akşam namazının sünnetinin rekât sayılarını toplayıp ikiye bölün. İşte benim yaşımı buldunuz!

Sevrâ:

İkinci namazının sünnetinin, yatsı namazının farzının ve son sünnetinin rekât sayılarını toplayıp ikiyle çarpın. Bulduğunuz sayıdan Fatih'in yaşını çıkarın. Benim yaşımı öğrenmek için önce Fatih'in yaşını bulmanız lazım.

Senâ:

Diğer kardeşlerimin yaşlarını kolay buldunuz galiba. Vitr namazının rekât sayısı ile ikinci namazının farzının rekât sayısını çarpın. Sonucu, akşam namazının farzının rekât sayısı ile sabah namazının sünnetinin rekât sayısının çarpımına ekleyin. Durun daha bitmedi! Elde ettiğiniz sonuçtan Bahâr'ın yaşını çıkarıp ikiye bölün. Telaşlanmayın, hepsi bu kadar. Buldunuz işte!

Hangi Yön?

Dünya üzerinde görülen arkadaşlarınız namaz kılmak istiyorlar. Yön yıldızından faydalanarak hangi yöne dönerlerse kibleye yönelmiş olacaklarını kutucuklara yazınız.

Hazırlık Soruları

1. Toplumumuzda Muhammed, Mahmut, Mustafa, Ahmet isimlerinin yaygın olarak kullanılmasının sebebi nedir? Düşününüz.
2. Hz. Peygamber'in (as) aile bireylerinden bildiklerinizin isimlerini listeleyiniz.
3. Peygamberimizin (as) hangi yüzyılda, hangi kıtada ve hangi ülkede yaşadığını öğreniniz. O zamanlar dünyada kaç büyük devlet vardı? Araştırınız.
4. Mevlid kandilini niçin kutlarız? Mevlidle ilgili şiirler yazılmış mıdır? Araştırınız.

1. Çok güvendiğiniz biri size olağanüstü bir haber getirdiğinde buna inanır mısınız? Neden?
2. Hz. Muhammed'in (as) peygamberlik görevini yaparken karşılaştığı zorluk ve sıkıntıların neler olduğunu araştırınız.
3. Peygamber kelimesinin eş anlamlıları olan *nebi* ve *resul* kelimelerinin dilimizdeki karşılıklarını araştırınız. Niçin bu kelimelerin kullanıldığını düşününüz.
4. Peygamberimizin (as), insanları İslâm'a davet ederken neden özellikle hac mevsimini ve panayırları tercih ettiğini düşününüz. Bunların günümüzde nelerle karşılaştırılabileceğini araştırınız.

1. Hz. Peygamber (as) nerede vefat etmiştir? Mezarı nerede bulunmaktadır?
2. Sevgili Peygamberimizin (as) yaşadığı coğrafyada hangi dinlere inanan insanlar bulunuyordu? Araştırınız.
3. Peygamberimiz (as) Mekke'den yola çıkıp Medine'ye vardktan sonra yaptığı bir uygulamayla dünyada bir ilki gerçekleştirmişti. Bu, ne olabilir? Araştırınız.
4. Bir insan doğup büyüdüğü yurdundan başka bir yere göç edince sizce neler hisseder? Nelerle karşılaşabilir?

siyer

PEYGAMBERLİĞİNDEN ÖNCE HZ. MUHAMMED (as)

ÜNİTE
1

1. Hz. Peygamber'in (as) Doğduğu Çevre
2. Hz. Peygamber'in (as) Ailesi
3. Hz. Peygamber'in (as) Doğumu ve Çocukluğu
4. Hz. Peygamber'in (as) Çençliği
5. Hz. Peygamber'in (as) Evliliği ve Çocukları

BİR PEYGAMBER OLARAK HZ. MUHAMMED (as): MEKKE DÖNEMİ

ÜNİTE
2

1. İlk Vahiy
2. Vahyin Yakın Çevreye Duyurulması
3. Hz. Peygamber'e (as) ve Müslümanlara Uygulanan Baskılar
4. Hz. Peygamber'in (as) İslâm'ı Anlatmaya Yönelik Faaliyetleri
5. Taif'e Yolculuk
6. Çece Yolculuğu (İsra) ve Mirac
7. Medine'ye Hicret

BİR PEYGAMBER OLARAK HZ. MUHAMMED (as): MEDİNE DÖNEMİ

ÜNİTE
3

1. Hz. Muhammed'in (as) Medine'deki İlk Faaliyetleri
2. Diğer İnanç Mensuplarıyla İlişkileri
3. Medine'de İslâm'ı Anlatma Faaliyetleri
4. Mekke'nin Fethi
5. Veda Hutbesi
6. Vefatı

1 Hz. Peygamber'in (as) Doğduğu Çevre

Peygamberimiz (as) Arabistan Yarımadası'ndaki Mekke şehrinde doğmuştur. Arabistan; Asya ve Afrika kıtalarının birleştiği yerde, üç tarafı denizlerle çevrili bir yarımadadır. Yer şekilleri dağlar, vadiler, geniş çöller ve vahalardan oluşur. Arabistan'da coğrafi şartlar ve iklim özellikleri sebebiyle hayat oldukça zordur.

Arap Yarımadası kurak bir iklime sahiptir. Yarımadanın genelinde yazlar çok sıcak ve yağışsız geçer. Bu nedenle yarımada kurak iklime dayanıklı bitkiler yetişir. Akarsu yataklarında da çoğu zaman su bulunmaz.

Arabistan'da, İslâm gelmeden önce birçok devlet kurulmuştu. Hepsisi de farklı Arap kabilelerinin kurduğu devletlerdi. Bunun yanında yerleşik hayata geçemeyen; mevsimlere, iklim şartlarına göre yer değiştiren göçebe kabileler de vardı. Güç şartlarda hayatlarını sürdürmek ancak kabile içindeki yardımlaşmayla mümkündü. Kabilelerde birlik, kan bağına dayanıyordu. İçlerinden birine yapılan saldırı kabileye yapılmış kabul ediliyor, kabilenin haklı veya haksız olmasına aldırmadan intikam peşinde koşuluyordu. Kabileler arasında çıkan savaşların çoğu da bu yüzden.

Yarımadanın büyük çoğunluğunu Araplar oluşturuyordu. Bunun yanı sıra Arabistan'a farklı zamanlarda gelerek yerleşen bazı Yahudi kabileleri de bulunuyordu. Bu iki grubun dışında esir ve köle olarak getirilen farklı milletlerden insanlar da vardı.

Ticaret, yarımadanın en önemli geçim kaynağıydı. Birçok yere kervanlar gidip gelirdi. Şam-Yemen ticaret yolu o bölgedeki en işlek ticaret yoluydu. Peygamberimizin (as) doğduğu Mekke şehri de bu yol üzerindeydi.

■ Mekke'de kurulan en büyük panayır olan Ukaz panayırının kalıntıları

Yarımadanın en önemli merkezlerinden biri olan Mekke, haccı ve ticareti simgeliyordu. Yarımada'nın her tarafından insanlar hac için Mekke'ye gelerek Kâbe'yi tavaf ediyorlar, inandıkları putları ziyaret ediyorlardı. Hz. İbrahim'den (as) itibaren Arabistan'da tek ilâh inancı vardı. Ancak zaman geçtikçe Allah'a yakınlaşmak amacıyla yaptıkları putlara tapmaya başladılar. Her şeyi putlardan istiyorlar, onlara kurbanlar kesip dualar ediyorlardı. Böylece ilâhî dinden tamamen uzaklaşmış, yanlış

yollara sapmışlardı. Ahirete inanmıyorlar, hiçbir kötülüğü yapmaktan kaçınmıyorlardı. Kız çocuklarını diri diri toprağa gömüyorlar, güçlüler zayıfları eziyor, akrabalık ve komşuluk haklarını gözetmiyorlardı. İçki içiyor, kumar oynuyorlardı. Kadınlara kötü davranıyorlar, zor kullanarak başkalarının mallarına el koyuyorlardı. İnsanları kaçırıp esir olarak satıyorlardı. Sürekli birbirleriyle savaşarak kan döküyorlardı.

Mekke ayrıca bir panayır merkeziydi. Mekke'de yılın çeşitli vakitlerinde panayırlar düzenlenirdi. İnsanlar yarımada'nın dört bir tarafından bu panayırlara gelirler, burada alışveriş yaparlar, şiiir yarışmaları düzenleyerek yeteneklerini sergilerlerdi. Beğenilen şiiirler Kâbe'nin duvarına asılırdı. O dönemlerde okuma yazma bilenlerin sayısı çok düşüktü.

Arabistan'da sayıları az da olsa Hz. İbrahim'in (as) dinine göre yaşayanlar da vardı. *Hanif* adı verilen bu kimseler Allah'a inanıyor, putlara tapmıyor, yalnız Allah'a ibadet ederek ve kötülüklerden uzak durarak yaşamlarını sürdürüyorlardı.

2 Hz. Peygamber'in (as) Ailesi

Haşimoğulları

Hız. Peygamber'in (as) ailesi, Kureyş kabilesinin *Haşimoğulları* kolundandır. Bu kolun adı, Peygamberimizin (as) dedelerinden olan Haşim'den gelir. Haşim, cömertliği ile meşhur bir kimseydi. Mekke'nin saygın insanlarından idi. Kureyş'in biri yaz, diğeri kış olmak üzere yılda iki kez ticarî yolculuğa çıkması geleneğinin de ilk adımlarını o atmıştı.

Haşimoğulları Mekke yönetiminde söz sahibi idiler. Hacıların ağırlanması, su ve yiyecek ihtiyaçlarının karşılanması ve hacılara diğeri gerekli hizmetlerin yapılması gibi önemli görevleri üstlenmişlerdi. Haşim'in oğlu Abdullmuttalib de babası gibi Mekkeliler tarafından sevilip sayılmış, Mekkelilerin başkanı olmuştu. Temiz karakterli, güzel huylu bir insandı. Mekke'de sözü dinlenen biriydi. İnsanlar arasında çıkan anlaşmazlıkları çözüme kavuşturdu. Kaybolan Zemzem su kaynağının yerini, gördüğü bir rüya üzerine tekrar o bulmuştu.

Abdullmuttalib'in Adağı

Abdullmuttalib on tane oğlu olduğu takdirde birini Allah'a kurban etmek üzere adakta bulunmuştu. On oğlu olunca o zamanki geleneklere göre kur'a çekerek oğulları arasında bir karara varmak istedi ve kur'a Abdullah'a isabet etti. Abdullmuttalib, sözünden dönmek istemiyordu ama çok da üzgündü. Bu sırada ona birisi bir tavsiyede bulundu. Oğlu ile on deve arasında kur'a çekmesini ve kur'a develere çıkana kadar deve sayısını artırmasını söyledi. Böylece hem adağını yerine getirmiş hem de oğlunu kurtarmış olacaktı. Bunun üzerine Abdullmuttalib develer ile Abdullah arasında kur'a çekmeye başladı. Her seferinde kur'a Abdullah'a çıkıyor, Abdullmuttalib de her seferinde onar deve artırarak kur'ayı tekrarlıyordu. Sonunda develerin sayısı yüz olunca kur'a develere çıktı. Abdullah'ın yerine yüz deve kurban edildi. Günlerce Mekke ve çevresinde ziyafetler düzenlenerek bu olay kutlandı.

İşte Abdullmuttalib'in bu oğlu, gelecek son peygamberin babası olacaktı. Abdullah yakışıklı ve ahlâklı bir gençti. İyi bir aileye mensup genç bir kız olan Medineli Âmine bint Vehb ile evlendi. Abdullmuttalib onlar için güzel bir düğün yaptı. Âmine, eşi Abdullah ile çok mutluydu. Abdullah, evliliğinden kısa bir süre sonra, ticaret amacıyla Şam'a gitti. Fakat Şam dönüşünde hastalanarak yolda vefat etti.

Âmine eşinin ölüm haberini aldığı anda doğum yapmasına az bir vakit vardı. Hz. Peygamber (as), daha doğmadan babasız kalmıştı.

3 Hz. Peygamber'in (as) Doğumu ve Çocukluğu

Beklenen Doğum

571 yılının Nisan ayında Âmine, Mekke'de bir bebek dünyaya getirdi. Âmine'nin yardımcısı Ümmü Eymen hemen gidip Abdulmuttalib'e torununun doğduğu müjdesini verdi. Abdulmuttalib torununu alarak Kâbe'ye götürdü ve orada ona Muhammed (as) adını koydu. Daha önce bu ismi hiç duymamış olan tanıdıkları şaşırdılar. Abdulmuttalib, torunu-na niçin atalarının adlarından birini vermediğini soranlara;

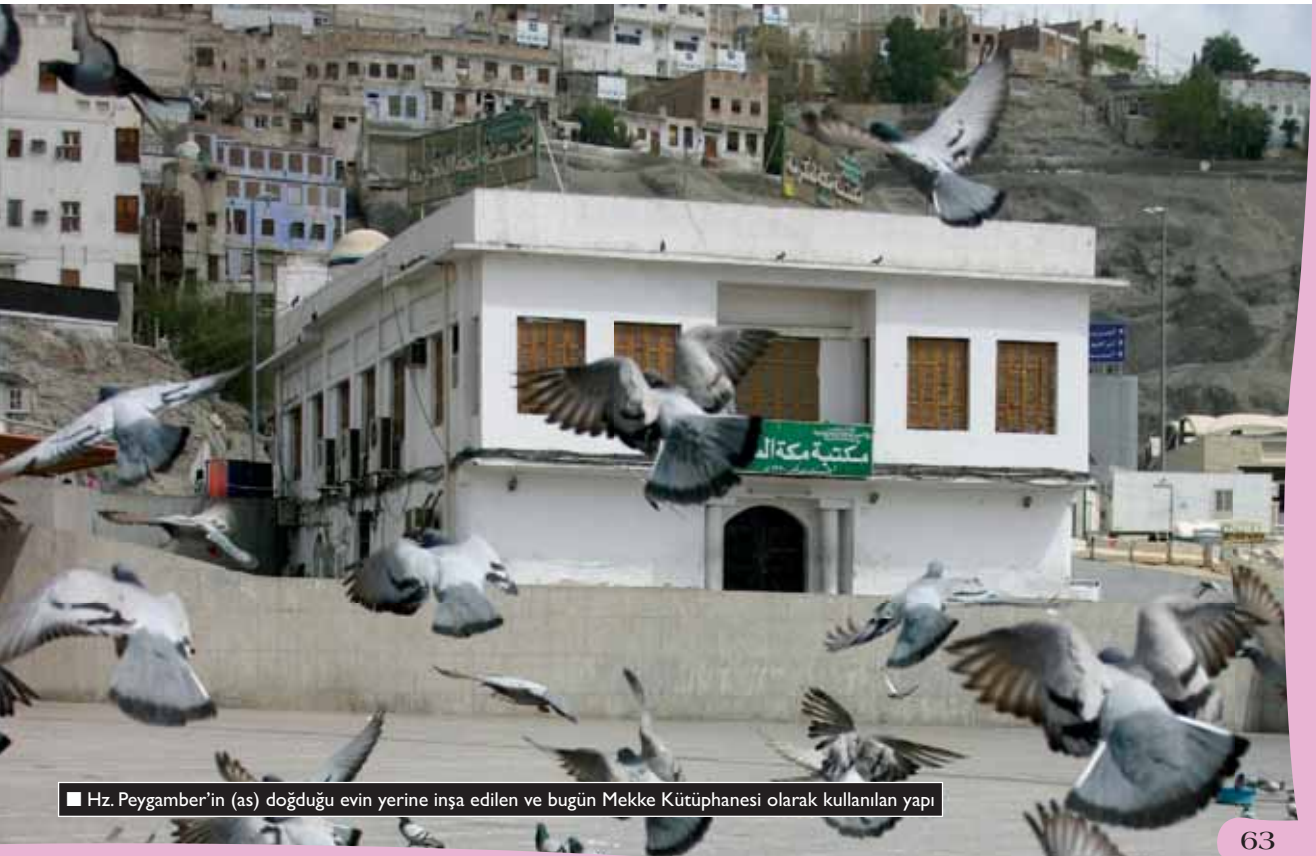
- Göklerde ve yerde herkes tarafından övülsün diye ona Muhammed (as) adını verdim, dedi.

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Peygamberimizin (as) ismi olan Muhammed kelimesinin Arapça-da "övülen" anlamına geldiğini biliyor muydunuz?

Sütanne Yanında Bir Yetim

Mekke'nin havası çok sıcak olduğundan bebekler çoğu zaman dayanamayarak hasta olurlardı. Bu nedenle Arapların bir âdeti vardı; yeni doğan çocukları sütannelere verirlerdi. Ço-

■ Hz. Peygamber'in (as) doğduğu evin yerine inşa edilen ve bugün Mekke Kütüphanesi olarak kullanılan yapı

cukları alan aileler belli bir kazanç sağlarken çocuklar da şehirden uzakta daha sağlıklı büyürlerdi. O günlerde yine Mekke'ye vahalarda yaşayan bedevî köylerinden kadınlar gelmişlerdi. Peygamberimiz (as) yetim olduğu için fazla para verilmeyeceğini düşünerek kimse onu almak istemiyordu. Halime ve eşi de bir çocuk almak için Mekke'ye gelenlerdendi. Halime, Âmine'nin yanına vardığında Hz. Muhammed'i (as) gördü ve çok sevdi, eşine fikrini sordu. Eşi; "Alalım, umarım bize bereket ve hayır getirir." dedi. Gerçekten de Peygamberimizin (as) gelmesiyle Halime'nin evine bir bereket ve huzur geldi. Hz. Muhammed (as) de burada mutlu bir şekilde günlerini sütkardeşi Şeyma'yla geçirdi, onunla oyunlar oynadı, Halime'nin yanında sağlıklı bir şekilde büyüdü. Aynlık vakti geldiğinde Halime, oğlu gibi sevdiği Peygamberimizi (as) Mekke'ye götürerek Âmine'ye geri verdi. Âmine oğluna kavuştuğu için çok sevinçliydi. Ancak bu mutluluk uzun sürmedi. Hz. Muhammed (as), altı yaşında iken annesini de kaybetti. Zaten babasız olan Peygamberimiz (as) şimdi de annesiz kalmıştı. Artık bundan sonraki hayatını dedesinin kanatları altında geçirmeye başlayacaktı.

Dedesinin Kanatları Altında Bir Çocuk

Dedesi Peygamberimizi (as) yanından hiç ayırmıyor, zamanının çoğunu torunuyla beraber geçiriyordu. Hatta Kureyşlilerin sorunlarını dinleyip tartışırken bile onu yanından ayırmıyordu. Hz. Muhammed (as) pek çok çocuğun büyüklerinden göremediği sevgi ve

■ Sevgili Peygamberimizin (as) sütannesinin yaşadığı Benî Sa'd Vadisi

bedevî: Çölde, çadırda yaşayan göçebe.

ilgiyi görüyordu dedesinden. Öksüz ve yetim olmasına rağmen Hz. Muhammed (as) dedesinin yanında mutlu bir çocukluk geçirdi. Sevgi dolu, akıllı ve asil bir dede tarafından büyütüldü. Ne var ki bu mutluluğu da uzun sürmedi. Bir gün Abdulmuttalib hastalandı. Hastalığı ağırlaşınca çok sevdiği torununu oğlu Ebu Talib'e emanet etti ve bir süre sonra vefat etti. Peygamberimiz (as) sekiz yaşındaydı, bir de dede acısı eklenmişti minicik yüreğine.

■ Sevgili Peygamberimizin (as) dedesinin kabrinin de bulunduğu Mekke'deki Cennetü'l-Mualla mezarlığının bugünkü hâli

Dededen Amcaya Geçen Emanet

Ebu Talib ve eşi Fatma, yeğenlerini büyük bir sevgiyle karşıladılar. Ona özenle baktılar, onu kendi çocuklarından ayırmadılar. Peygamberimiz (as) bu mutlu ailede kuzenleriyle birlikte büyüdü. Ebu Talib, Kureyşliler arasında saygı gören güçlü biriydi. Ancak maddî durumu çok iyi değildi. Hz. Muhammed amcasını çok seviyor, ona ailenin geçiminde yardım etmek istiyordu. Ebu Talib'in koyunları vardı. Hz. Muhammed (as) amcasından da onay alarak koyunları otlatmaya başladı. O diğer çocuklardan farklıydı, başkaları koşup oynarken o amcasına yardım peşindeydi.

İlk Ticarî Yolculuk

Kureyşlilerin çoğu gibi Ebu Talib de tüccardı. Bir gün bir ticaret kervanıyla Şam'a gitmeye karar verdi. Hz. Muhammed (as), amcasından bu yolculuğa kendisini de götürmesini istedi. Ebu Talib yolculuğun çocuklar için zor olduğunu biliyordu ama yeğeninin ısrarına dayanamadı. Kervanla birlikte yola çıktılar. Kervan, Şam yakınlarında bir yer olan Busra'da mola verdi. Orada bulunan Bahira adındaki Hristiyan bir rahip, yolcuları yemeğe davet etti. Bahira, Tevrat ve İncil'i çok iyi biliyordu. Okuduklarından yeni bir peygamber geleceğini ve onun sahip olduğu bazı özellikleri öğrenmişti. Peygamberimize (as) bazı sorular sordu. Aldığı cevaplar karşısında Ebu Talib'e yeğeninin "beklenen peygamber" olabileceğini söyledi ve ona yeğenini Şam'a götürmemesini öğütledi. Çünkü oradaki Yahudiler onun "beklenen peygamber" olduğunu anlayıp ona zarar verebilirlerdi. Ebu Talib, Bahira'nın uyarısı üzerine mallarını orada satarak Mekke'ye geri döndü.

4 Hz. Peygamber'in (as) Gençliği

Güvenilir Muhammed (as)

Peygamberimiz (as) amcası Ebu Talib'in en büyük yardımcısıydı. Onun yanında büyümüş, ticareti ondan öğrenmişti. Yirmili yaşlara geldiğinde Mekke'nin en güvenilir tüccarlarından biri olmuştu. O artık "Muhammedü'l-Emin"di (as); yani *güvenilir Muhammed (as)*... Mekkelilerin tereddüt etmeden güvendikleri, mallarını emanet ettikleri biriydi. O zengine de fakire de aynı şekilde güzellikle davranıyordu. Adil ve dürüst bir insandı. Bir söz verdiyse ne pahasına olursa olsun yerine getiriyordu. Cömert ve konukseverdi. Herkese güler yüz gösteriyordu. Bütün ahlâkî güzelliklere sahipti.

Mekke'de gün geçtikçe kötülükler artıyor, zayıf ve güçsüzlerin hakları ihlâl ediliyor ve kabileler arasında sürekli kan dökülüyordu. Bu durum herkesi rahatsız ediyordu. Mekke'nin ileri gelenlerden bir kısmı toplanarak "Hilfü'l-Fudûl" (Erdemliler Anlaşması) adı verilen bir anlaşma yaptılar. Bu anlaşmaya katılan kişiler mazlumun yanında olacaklarına, suçlunun karşısında birlik olup mazlumun hakkını koruyacaklarına dair birbirleriyle sözleştiler. Peygamberimiz (as) de bu erdemli topluluğa katılanlardandı.

Kazançla Dönen Kervan

Peygamberimizin (as), çevresindeki diğer gençler gibi eğlencede, içkide, kumarda gözü yoktu. Bütün kötülüklerden uzak duruyor, vaktini çalışarak geçiriyordu. Tam da o gün-

lerde Suriye'ye bir kervan yola çıkacaktı. Kervanın sahibi Hatice güvenilir birini arıyordu. Hatice, Mekke'de saygı duyulan asil ve zengin, dul bir kadındı. Meysere onun sırdaşı, en güvendiği yardımcısıydı. Meysere kervanın başına geçecek birini aramaya başladı, araştırmaları sonucunda bu işe en uygun kişinin Hz. Muhammed (as) olduğunu düşündü. Hatice de hemen onu davet ederek kervanını yönetmesi için teklifte bulundu. Hatice ve Hz. Muhammed (as) anlaşmışlardı, Meysere de bu yolculukta ona eşlik edecekti. Kervan Suriye'ye doğru yola çıktı. Meysere ise yol arkadaşının hareketlerini izliyordu; gördüklerine göre Hz. Muhammed (as) anlatılanlardan da iyi biriydi; dürüsttü, fedakârdı, yardımseverdi. Seri, adaletli ve doğru kararlar veriyor; her davranışıyla insanların saygısını kazanıyordu.

Yolculuk sona ermiş, kervan Mekke'ye dönmüştü. Peygamberimiz (as), Hatice'nin bütün mallarını satmış ve istediklerini de almıştı. Bu yolculuk çok kazançlı geçmişti.

5 Hz. Peygamber'in (as) Evliliği ve Çocukları

Yeni Bir Aile

Meysere, Hatice'ye yolculukta olanları tek tek anlattı. Meysere'nin anlattığı her şey sevgili Peygamberimizin (as) güzel ahlakına birer örnekti. O, diğer insanlardan çok farklı biriydi. Duyduklarından etkilenen Hatice, bir süre sonra Hz. Muhammed'e (as) evlilik teklif etti. Hz. Muhammed (as) yirmi beş yaşında, Hatice ise ondan büyüktü. İki tarafın da rızasıyla düğün yapıldı. Hz. Muhammed (as) amcasının evinden ayrılarak Hz. Hatice'nin evine yerleşti.

Ebu Talib'in bu sırada işleri kötüleşmişti. Peygamberimiz (as) amcasına çocuklarından birini yanına almayı teklif etti. Amcası da kabul edince kuzeni Ali bu yeni aileye katıldı. Hz. Hatice'nin Mekke'ye getirilen esirler arasından aldığı Zeyd de bu ailedeydi. Zeyd annesiyle çıktığı bir yolculukta kaçırılarak esir edilmişti. Hz. Muhammed (as), eşi Hatice tarafından kendisine hediye edilen Zeyd'e bir baba gibi davranarak ona ailesinin yokluğunu hissettirmedi. Bu sırada Peygamberimizin (as) annesinin emaneti olan Ümmü Eymen de onlarla birlikte kalıyordu.

Hz. Muhammed'in (as) ve Hz. Hatice'nin ikisi erkek, dördü kız altı çocukları oldu. Kâsım ilk çocuklarıydı. Ancak çok küçük yaşta öldü. Kızları Zeynep, Rukiye, Ümmü Gülsüm ve Fatma'ydı. Fatma dışındaki kızlarının hepsi Hz. Muhammed'den (as) önce öldüler. Peygamberimiz (as) ve Hz. Hatice'nin son çocukları ise Abdullah'tı. O da bir yaşına gelmeden vefat etti.

Adil Bir Hakem

Mekkeli müşrikler Kâbe'nin etrafında toplanmışlar, elinde buhurdanlıkla Kâbe'ye doğru ilerleyen adamı izliyorlardı. Yanan tütsünün güzel kokusu etrafa yayılmıştı. Adam, Kâbe'ye iyice yaklaştı. Elindeki buhurdanlığı Kâbe'nin örtüsüne yaklaştırdı ve aşağı yukarı indirip kaldırarak Kâbe'nin etrafında dönmeye başladı. Tütsünün güzel kokusu Kâbe'nin örtüsüne iyice işlesin istiyordu.

Bu sırada hafif bir rüzgâr esiyordu. Herkes kendinden geçmiş bir hâlde Kâbe'nin tütsülenişini izliyordu. Yanan tütsüden Kâbe'nin örtüsüne ufak bir kıvılcım sıçradı. Fakat kimse farkına varmadı. Ne olduğunu fark ettiklerinde ise iş işten geçmişti. Kâbe alevler içindeydi.

Bir anda ortalık karıştı. Oradan oraya koşan insanlar, bağırانlar, yardım isteyenler... Bir süre sonra yangın söndürüldü, telaş sona erdi. Ancak olan olmuştu. Kâbe büyük oranda hasar görmüştü.

Aradan birkaç hafta geçmişti ki şiddetli bir yağmur başladı. Yağmur bir türlü dinmek bilmiyor, bardaktan boşanırcasına yağıyordu. Evlerin penceresinden yağmuru seyreden yüzlerde endişe okunuyordu. Bu yağış, mutlaka sel getirecekti.

Sonunda korkulan şey gerçekleşti. Kısa bir süre önce yangında harap olan Kâbe, bu kez de sel sularının altında kaldı. Yaşlı bina bu ikinci âfete dayanamadı. Sular çekildiğinde Kâbe'den geriye sadece bir enkaz yığını kalmıştı.

Şehir meclisi toplandı ve Kâbe'nin yeniden yapılmasına karar verdi. Önce, enkaza dönüşen eski bina yıkıldı. Ardından inşaat başladı. Masraflar bütün şehrin katılımıyla karşılanmıştı ve neredeyse herkes inşaat işinde çalışıyordu. O sıralarda otuz beş yaşında olan Hz. Muhammed de taş taşıyor, Kâbe'nin inşasına yardım ediyordu.

Nihayet binanın duvarları Hacerülesved'in yerleştirileceği yüksekliğe kadar örüldü. Şimdi yeni bir sorun gündeme gelmişti. Hacerülesved'i yerine kim koyacaktı? Bu büyük onur kime verilecekti? Mekke'nin ileri gelen kabileleri, aralarında anlaşmazlığa düştüler. Herkes bu şeref için kendi kabile reisine verilmesi gerektiğini söylüyordu. Tartışmalar günlerce sürdü. Kabile reisleri, bu onuru birbirlerine kaptırmayacaklarına dair yeminler ettiler. İnşaat yarım kalmıştı ve bu soruna bir türlü çözüm bulunamıyordu.

OKUMA PARÇASI

Tartışmalar sürerken içlerinden biri şöyle dedi:

– Aklıma bir fikir geldi. Eminim hepimiz kabul edeceksiniz. Buraya gelecek ilk kişiyi bekleyelim. Onu hakem yapalım ve fikrini soralım. O ne derse, o olsun.

Bu teklif herkesin aklına yattı. Kimin geleceğini görmek için beklemeye koyuldular.

Bir süre sonra Hz. Muhammed görüldü. Herkes derin bir nefes aldı. Çünkü onun adil bir hüküm vereceğinden emindiler. O, güvenilir bir insandı. Ona aldıkları son kararı anlattılar.

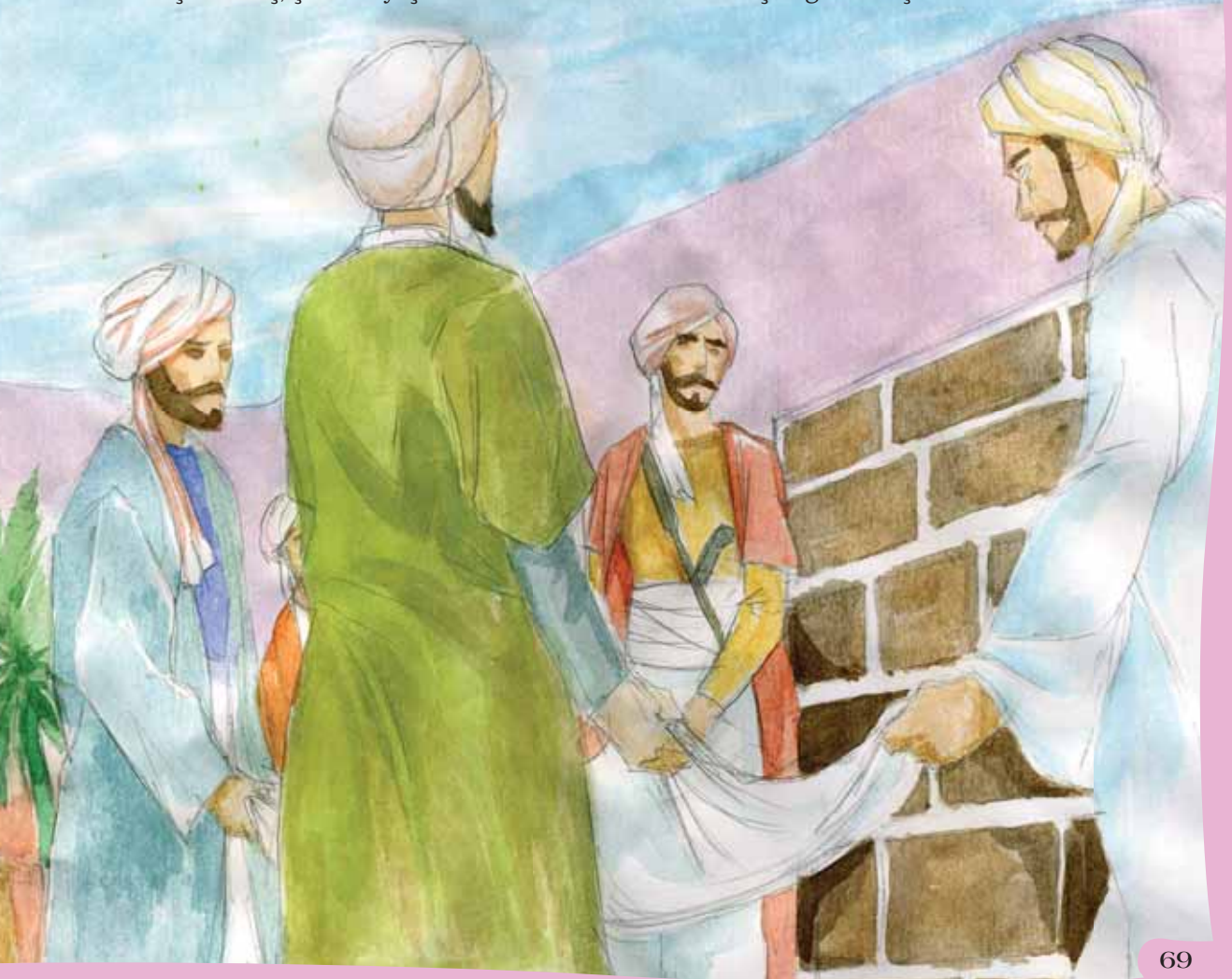
Hz. Muhammed bir süre düşündü ve;

– Bana bir örtü getirin, dedi.

Hemen bir örtü buldular. Hz. Muhammed örtüyü yere serdi ve Hacerülesved'i üzerine koydu. Sonra kabile reislerini çağırdı. Her birinden örtünün bir tarafından tutmasını istedi. Böylelikle bütün kabileler Hacerülesved'i taşıma onurunu paylaşmış oldular.

Taşın konulması gereken yere gelindiğinde Hz. Muhammed, Hacerülesved'i aldı ve yerine koydu.

Sorun çözülmüş, şehirde yaşanabilecek muhtemel bir savaş engellenmişti.

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

evethayır

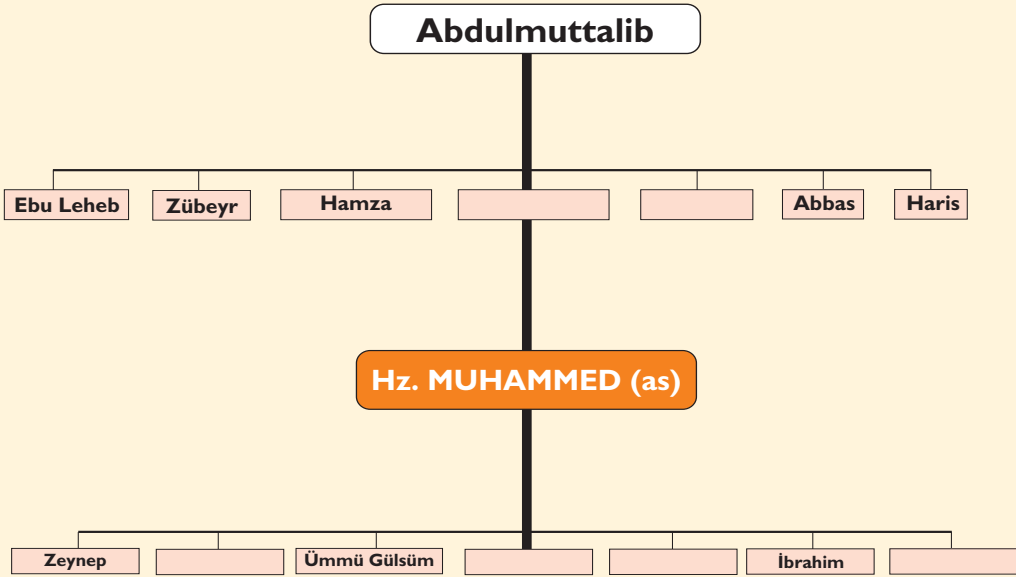
Aşağıdaki cümleler doğruysa "evet", yanlışsa "hayır" kutucuğunu işaretleyiniz.

	EVET	HAYIR
Mekke, Arabistan Yarımadası'nda bir şehirdir.	✓	
Mekke'de Hz. İbrahim'in (as) dinine göre yaşayanlara hanif adı veriliyordu.		
Hz. Peygamber'in (as) ailesi, Kureyş kabilesinin Haşimoğulları kolundandı.		
Haşimoğulları adını, Hz. Peygamber'in (as) dedesi Abdulmuttalib'den almıştır.		
Hz. Peygamber'in (as) babasının adı Abdulmuttalib'dir.		
Hz. Peygamber'in (as) dedesinin adı Abdullah'tır.		
Hz. Peygamber'in (as) annesinin adı Hatice'dir.		
Hatice, Hz. Peygamber'in (as) eşinin adıdır.		
Hz. Peygamber (as) doğduğunda babası vefat etmişti.		
Peygamberimizin (as) ismi olan Muhammed kelimesi, "övülen" anlamına gelir.		
Hz. Peygamber'in (as) sütannesinin adı Halime'dir.		
Abdulmuttalib, hastalığı ağırlaşınca torunu Muhammed'i (as) oğlu Ebu Talib'e emanet etti.		
Ebu Talib ve eşi Fatma, Hz. Muhammed'i (as) büyük bir sevgiyle yetiştirdiler.		
Peygamberimiz (as) on iki yaşındayken amcasıyla birlikte ticarî bir yolculuğa çıktı.		
Peygamberimizin (as) ilk defa katıldığı ticarî kervan Busra'da mola verdi.		
Peygamberimize (as) Mekkeliler "Muhammedü'l-Emin" derlerdi.		
"Muhammedü'l-Emin"'in anlamı "güvenilir Muhammed"dir.		
"Hilfü'l-Fudûl", mazlumun yanında olmak, suçlunun karşısında birlik olup mazlumun hakkını korumak için yapılmış bir sözleşmedir.		
Peygamberimiz (as), amcası Ebu Talib'e çocuklarından birini yanına almayı teklif etti.		
Zeyd ve Ümmü Eymen, Hz. Muhammed'in (as) evinde yaşıyorlardı.		
Peygamberimizin (as) ilk çocuğu Kâsım'dır.		
Peygamberimizle (as) Hz. Hatice'nin kızlarının adları Zeynep, Rukiye, Ümmü Gülsüm ve Fatma'dır.		
Peygamberimizle (as) Hz. Hatice'nin son çocukları Abdullah'tı.		
Peygamberimizin (as) Fatma hariç bütün çocukları kendisinden önce ölmüşlerdir.		

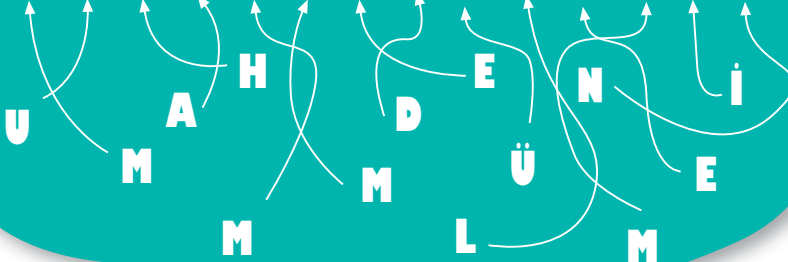
Soy Ağacını Tamamla

Aşağıda Peygamber Efendimizin (as) soy ağacı verilmektedir. Boş bırakılan yerleri tamamlayınız.

ONA DERLERDİ Kİ...

Harfleri takip ederek kutucuklara yerleştiriniz. Peygamberlik gelmeden önce Mekkelilerin Peygamberimize (as) taktığı ismi bulunuz.

1 İlk Vahiy

Mekke, uçsuz bucaksız çölün ortasında Hz. İbrahim'in (as) dininin neredeyse tamamen unutulduğu, putperestliğin hüküm sürdüğü bir şehir hâline gelmişti. İnsanlar kendi elleriyle putlar yapıyor, sonra da hiçbir fayda sağlamayan bu putlara tapıyorlardı. Kâbe'nin içini de putlarla doldurmuşlardı. Mekke'de bulunan çok az sayıdaki hanifler de toplumdan uzak durarak Hz. İbrahim'in (as) dinini yaşamaya çalışıyorlardı.

Peygamberimiz (as) hiçbir zaman putlara tapmamıştı. Kendisini en çok rahatsız eden şey de insanların putlara tapmalarıydı. Ayrıca toplumdaki ahlâkî bozulmalar da onu huzursuz ediyor fakat nasıl bir çare bulunabileceğini bilmiyordu.

Otuz beş yaşlarındaydı. Mekke'deki hanifler gibi o da kavminin kötü alışkanlık ve davranışlarından uzaklaşma isteği duyuyordu. Bunun için vakit buldukça yanına yiyecek alarak Mekke yakınlarındaki Hira Mağarası'na gitmeye başladı. Bu durum kırk yaşına doğru daha da sıklaştı. Bazen tam bir ay orada kalıyor, çevresini gözlemliyor, tefekküre dalyordu. Mekke'ye inince de ilk olarak Kâbe'yi tavaf ediyor, ardından evine kapanıyordu.

Mekke'ye İnen Nur

Peygamberimiz (as) uzun süredir kendinde anlam veremediği değişiklikler hissediyordu. Gördüğü rüyalarından etkileniyordu. Çünkü gece gördüğü rüyalar sabah aynen çıkıyordu. 610 yılının Ramazan ayıydı, Mekke'den ayrılma isteği yine ağır basmıştı. Hz. Hatice ile vedalaşarak Hira Mağarası'na gitmek üzere Mekke'den ayrıldı. Ramazan ayının son günleriydi. Mağaradayken aniden duyduğu bir sesle irkildi. Daha önce hiç görmediği bir varlık ona "Oku!" diyordu. Peygamberimiz (as) okuma yazma bilmiyordu. Korkarak "Ben okuma bilmem." dedi. Karşısındaki varlık onu öyle bir sıktı ki bütün kemiklerinin birbirine girdiğini zannetti. Hz. Muhammed'e (as) gelen, Allah'ın peygamberlere vahiy iletmekle görevli meleği Cebrâil'di. Cebrâil iki kez daha "Oku!" dedi. Peygamberimiz (as) hep aynı cevabı verdi. En sonunda bütün cesaretini toplayarak Cebrâil'e "Ne okuyayım?" dedi. Cebrâil Alâk Suresi'nin ilk beş ayetini ona bildirdi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Yaratan Rabbinin adıyla oku!

O, insanı "alak"tan yarattı.

Oku! Senin Rabbin en cömert olandır.

O, kalemle yazmayı öğretendir,
insana bilmediğini öğretendir.

96 / Alâk Suresi, 1-5. ayetler

hanif: Hz. İbrahim'in (as) tebliğ ettiği hak din üzere olan ve Allah'ın birliğini kabul eden müminlere denir. Hz. Muhammed'in (as) yaşadığı Hicaz bölgesinde, az da olsa hanifler vardı.

putperest: İbadet amacıyla Allah'tan başka birine veya bir şeye saygı sunup tapınan, putları Allah'a eş, ortak veya benzer kabul eden kimse.

tefekküre dalmak: Derin derin düşünmek, düşünceye dalmak.

Korku ve Şaşkınlık

Peygamberimiz (as) korku ve şaşkınlık içinde hemen mağaradan çıktı, evine gidecekti. Dışarıya çıkınca meleğin gökyüzünü tamamen kapladığını gördü. Şöyle sesleniyordu: “Ben Cebrâil'im, sen de Allah'ın Peygamberisin.”

Peygamberimiz (as) karşılaştığı olaya bir anlam veremiyordu. Koşarak eve gitti, hâlâ olayın etkisinden kurtulamamış, tir tir titriyordu. Yatağına yatarak Hz. Hatice'ye “Beni örtün, beni örtün.” dedi. Bir süre dinlendikten sonra Hz. Hatice'ye başından geçenleri, gördüklerini anlattı. Hz. Hatice de onu teselli eden şu sözleri söyledi:

- Yemin ederim ki Allah seni hiçbir zaman utandırmaz. Sen akrabalarını gözetirsin, her zaman doğruyu söylersin. İhtiyacı olana yardım eder, fakiri doyurur, misafirini en iyi şekilde ağırlarsın. Hep haklıların yanında yer alır, onlara yardımcı olursun.

Hz. Hatice'nin Varaka adında bir akrabası vardı. Varaka, eski kutsal kitapları iyi bilen bir bilgindi. Hz. Hatice ve Hz. Muhammed (as) Varaka'ya gittiler. Peygamberimiz (as) gördüklerini Varaka'ya anlatınca Varaka duydukları karşısında heyecanlandı ve şöyle dedi: “Bu, Allah'ın Musa'ya (as) ve İsa'ya (as) gönderdiği mesajdır. Umarım toplumun seni bu topraklardan çıkardığı günlerde hayatta olur da sana yardım ederim.” Peygamberimiz (as) şaşkınlıkla “Toplumum beni doğup büyüdüğüm bu topraklardan çıkaracak mı?” diye sordu. Varaka şöyle cevap verdi: “Bütün peygamberler toplumları tarafından yurtlarından çıkarılmışlardır.” Ne yazık ki Varaka bu olaydan kısa bir süre sonra öldü.

2 Vahyin Yakın Çevreye Duyurulması

Peygamberimiz (as) sık sık Hira Mağarası'na giderek düşüncelere dalyor, Cebrâil'in yeniden görünmesini bekliyordu. Uzun bir müddet geçmiş, Cebrâil bir türlü gelmemişti. Bir gece uyuyordu ki Cebrâil ona tekrar göründü. Nihayet bekleyiş dönemi sona ermişti. Cebrâil Peygamberimize (as) Müddessir Suresi'nin ilk beş ayetini bildirdi.

بِإِذْنِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Ey örtünüp bürünen!
Kalk ve uyar!
Rabbini yücelt.
Nefsini arındır.
Şirkten uzak dur.

74 / Müddessir Suresi, 1-5. ayetler

Cebrâil ayetleri okumayı bitirdiğinde Peygamberimiz (as) büyük bir güven ve huzur hissetti. Mekke'de farklı bir dönem başlıyordu. İnsanlığın üzerine tevhid inancının güneşi doğuyordu.

Tevhid hakkında
ayrıntılı bilgi için
bk. s. 14-17

İlk Müslümanlar

Artık Cebrâil sık sık Hz. Peygamber'e (as) gelerek vahiyleri bildiriyordu. Hz. Muhammed (as) de en güvendiği yakınlarına Allah'tan gelen bu bilgileri aktarıyor, onları İslâm'a davet ediyordu. İlk olarak eşi Hz. Hatice Müslüman oldu. Onu amcasının oğlu Ali, kızları, evlatlığı Zeyd ve annesinin yardımcısı Ümmü Eymen izledi. Ebu Bekir, Hz. Peygamber'in (as) en yakın arkadaşıydı. Onu İslâm'a davet ettiğinde tereddütsüz kabul etti.

Hz. Peygamber (as) en yakınlarından başladığı davet halkasını genişletti. Bir ziyafet vererek akrabalarını topladı ve onları da İslâm'a davet etti. Amcası Ebu Leheb hemen karşı çıkarak onu akrabalarını birbirine düşürmekle suçladı.

Ebu Leheb'in oğulları, Hz. Peygamber'in (as) kızları Rukiye ve Ümmü Gülsüm'le nişanlıydı. Hz. Peygamber'e (as) cephe alan Ebu Leheb oğullarına baskı yaparak nişanlarını bozmalarına sebep oldu.

Müslümanlar gün geçtikçe çoğalıyordu. Toplantı ve buluşma yerleri Erkam'ın eviydi. Müslümanlar gizlice buraya gelerek ibadet ediyorlar, Allah'ın emirlerini öğreniyorlardı.

3 Hz. Peygamber'e (as) ve Müslümanlara Uygulanan Baskılar

Peygamberimiz (as) Mekkelileri bir olan Allah'a inanmaya, putlara tapmamaya davet edince maddî çıkarlar ve körü körüne bağlı oldukları batıl inançlar yüzünden hepsi birden ona cephe aldılar. İnanmayanların başında da Ebu Cehil vardı. Ebu Cehil ile Ebu Leheb İslâm'ın en büyük düşmanlarındandı. Müslümanlar için zor günler başlıyordu. Mekke müşrikler, Peygamberimize (as) ve ona inananlara her türlü eziyeti uyguladılar. En fazla zarar görenler de çaresiz Müslüman kölelerdi, sahipleri onlara öldüresiye işkence yapıyorlardı. Yasir ve karısı Sümeyye işkencelerle şehit olan ilk Müslümanlardı. Oğulları Ammar'ın gözleri önünde şehit edilmişlerdi. Habeşli bir köle olan Bilal de şiddetli işkence görenlerdendi. Sahibi onu kızgın çölde güneşin altında bırakmış, üzerine de kocaman bir kaya koymuştu. Ama bu işkence bile onu dininden

döndüremiyordu. Hz. Ebu Bekir, Bilal'in bu hâlini görünce dayanamayarak onu sahibinden satın aldı ve hemen azat etti.

Mekkeli müşrikler bu kadarla kalmıyor, Hz. Peygamber'e (as) de ellerinden gelen kötülüğü yapıyorlardı. Yollarına dikenler koyuyor, namaz kılarken başından pislikler boşaltıyorlardı. Bunları yapanların başında da amcası Ebu Leheb'in eşi Ümmü Cemil vardı. Ebu Cehil de Hz. Peygamber'i (as) rahat bırakmayanlardandı. Bir gün Ebu Cehil ve arkadaşları Hz. Peygamber'e (as) eziyet ederken buna dayanamayan bir kadın koşarak olanları Hz. Peygamber'in (as) amcası Hamza'ya haber verdi. Hamza avdan yeni dönmüştü, yeğenine yapılanlar onu hem çok üzmüş hem de çok kızdırmıştı. Öfkeyle Ebu Cehil'in yanına giderek elindeki yayla başına vurdu ve orada bulunanlara "*Ben de Muhammed'in (as) dinini kabul ediyorum. Cesareti olan varsa çıksın karşıma!*" diyerek meydan okudu.

Ömer b. Hattab Müslüman Oluyor

Mekke'de İslâmiyet günden güne yayılıyor, putperestlerin Müslümanlara yönelik baskı ve eziyetleri de artıyordu. İslâm'ın hızla yayılışına tepki gösterenlerden biri de Ömer b. Hattab idi. Ömer bundan dolayı Hz. Peygamber'i (as) bulup öldürmeye karar verdi. Öfkeyle kararını gerçekleştirmeye giderken yolda kız kardeşinin ve eniştesinin de Müslüman olduğunu öğrendi. Öfkesi daha da artmıştı, kız kardeşi ve eniştesi nasıl Müslüman olurlardı? Hemen yolunu değiştirerek kız kardeşinin evine geldi. İçeriden, okunan Kur'an ayetlerinin sesi geliyordu. Kapıyı hırsla çalarak alelacele içeri girdi ve dışarıdayken duyduğu sesin ne olduğunu sordu. Kız kardeşi saklamak istedi ama Ömer'in öfkesi şiddetliydi. Eniştesine vurmaya başladı. Attığı yumruklardan biri, araya giren kardeşinin suratında patlamış, dudağını kanatmıştı. Buna rağmen kardeşi cesaretle "*Evet Müslüman olduk, ne yaparsan yap! Dinimizden dönmeyiz!*" diye haykırıyordu. Ömer bu cesaret karşısında birden yumuşadı, okuduklarını getirmelerini istedi. Okuduğu ayetlerden etkilenerek İslâm'ı kabul etti. Allah, İslâm'ı Hz. Ömer'le güçlendirmişti.

"Bir Elime Güneşi, Bir Elime Ayı Verseler..."

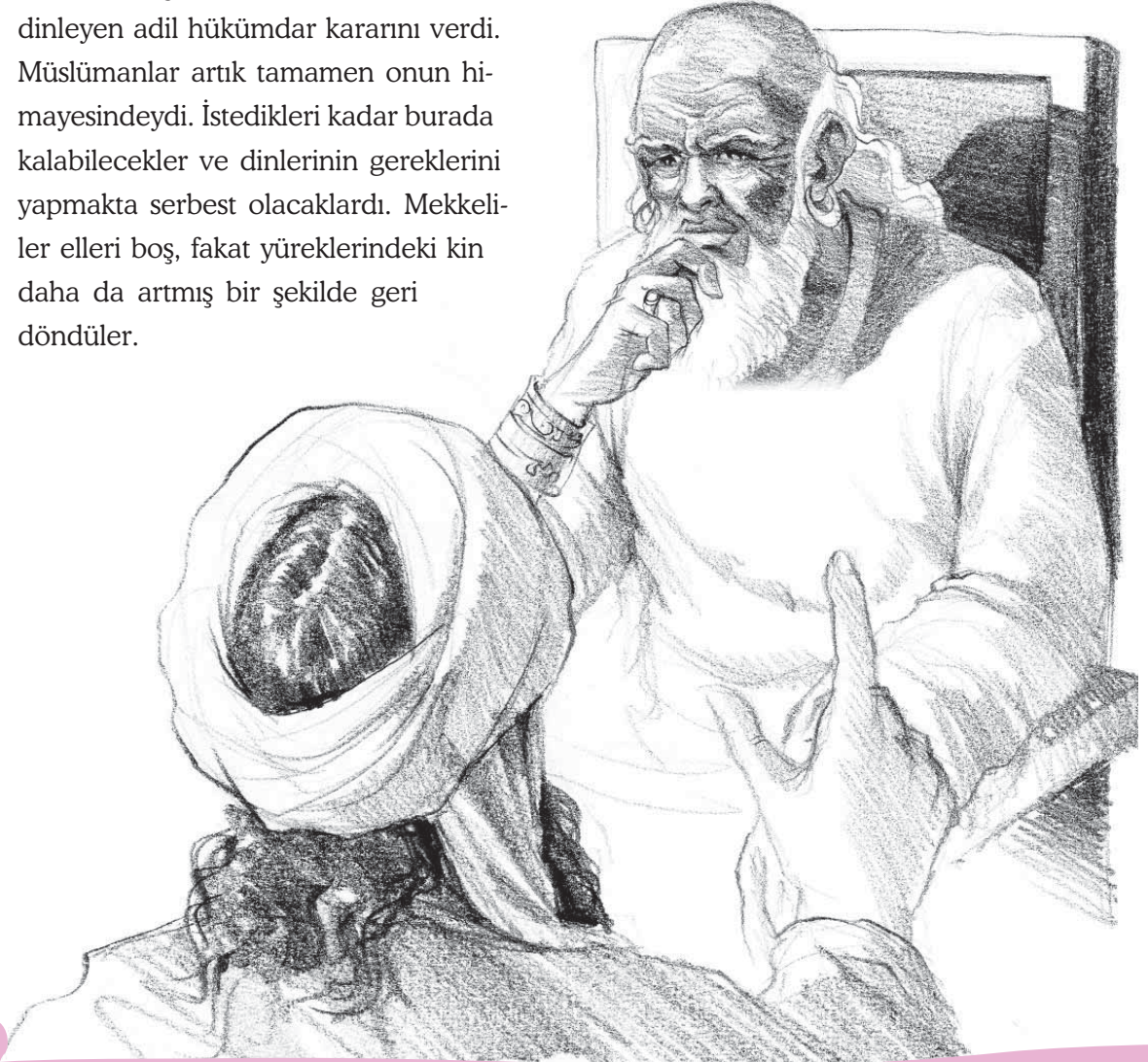
Müslümanların artması Mekkeli müşrikleri endişelendiriyordu. Hz. Peygamber (as) Ebu Talib'in himayesinde olduğu için ona bir şey yapamıyorlardı. Sürekli Ebu Talib'e giderek ondan yeğenini İslâm'a davetten vazgeçirmesini istiyorlardı. Bir gün Ebu Talib Mekkelilerin isteklerini ona ilettiler. Peygamberimiz (as) amcasının kendisini himaye etmekten

vazgeçeceğini zannetti. “Bir elime güneşi, bir elime de ayı verseler ölürüm de davamdan vazgeçmem!” dedi. Ebu Talib bunun üzerine duygulanarak “Git istediğini yap, ben sağ olduğum müddetçe sana hiçbir şey yapamazlar.” diyerek ona güven verdi.

Adil Hükümdarın Ülkesine

Müslümanlar Mekkelilerin yaptığı eziyetlere daha fazla dayanamıyorlardı. Peygamberimiz (as) karar verdi, arkadaşlarını Habeşistan’a, adil bir hükümdar olarak bildiği Necaşi’nin ülkesine gönderecekti. Hz. Peygamber’in kızı Rukiye ve eşi Osman b. Affan’ın da bulunduğu küçük bir grup gizlice yola çıkarak Habeşistan’a ulaştı. Necaşi onları iyi bir şekilde karşıladı. Bunun ardından daha büyük bir grup yola çıkarak Habeşistan’a gitti ve Necaşi’ye sığındı. Fakat Mekkeli müşrikler, Müslümanların Habeşistan’da dinlerini rahatça yaşamalarından rahatsız oldular. Bir grup elçi göndererek Necaşi’den Müslümanları ülkesinden çıkarmasını istediler. İki tarafı da dinleyen adil hükümdar kararını verdi. Müslümanlar artık tamamen onun himayesindeydi. İstedikleri kadar burada kalabilecekler ve dinlerinin gereklerini yapmakta serbest olacaklardı. Mekkeliler elleri boş, fakat yüreklerindeki kin daha da artmış bir şekilde geri döndüler.

Müslümanlar İçin Zor Bir Sınav: Boykot

Mekkeliler Müslümanları dinlerinden döndürmek için bütün yolları deniyorlardı. Tüm Mekkeliler birleşerek Müslümanlara ve onlara yardım edenlere boykot uygulamaya karar verdiler. Boykotla ilgili bir anlaşma metni hazırlayarak onu Kâbe'nin duvarına astılar. Bundan sonra Müslümanlarla alışveriş yapılmayacak, onlara yardım edilmeyecek ve onlardan biriyle evlenilmeyecekti. Bu ağır boykot kararları Müslümanlar için zor günlerin başlangıcıydı. Mekkeliler onlardan vebalı gibi uzak durdular ve yardım etmek isteyenleri de engellediler. İnananlar arasında açlık ve yoksulluk gittikçe artıyordu, dolayısıyla büyük sıkıntılar yaşadılar. Tam üç yıl geçmişti ki bazı müşrikler bile bu eziyete dayanamamalarıyla boykotu kaldırmaya karar verdiler. Mekkeliler kendi aralarında bu kararı tartışırken Hz. Peygamber'den (as) Kâbe'nin duvarında asılı anlaşmanın güve tarafından yendiği haberi geldi. Mekkeliler Kâbe'ye gidip de söylenenin doğru olduğunu görünce hayretler içinde kaldılar. Böylece boykotu kaldırdılar.

Hüzün Yılı

Hz. Peygamber (as) için gerçekten zor günlerdi. Çünkü Hz. Hatice hastaydı. Sevgili Peygamberimiz (as) kısa bir süre sonra yirmi beş yıllık hayat arkadaşını kaybetti. Üzüntüsü geçmeden amcası da hastalandı ve çok geçmeden o da vefat etti. Bu yıla daha sonra "Hüzün Yılı" adı verildi. Çünkü Hz. Peygamber (as) ve Müslümanlar hem çok sevdikleri hem de İslâm'ın tebliğine yardımcı olan iki insanı kaybetmişlerdi. Mekke'de artık onları daha sıkıntılı günler bekliyordu.

4

Hz. Peygamber'in (as) İslâm'ı Anlatmaya Yönelik Faaliyetleri

Mekke'de yılın çeşitli zamanlarında panayırlar düzenleniyor, Arabistan'ın farklı yerlerinden gelen Araplar burada toplanıyorlardı. Ayrıca Kâbe, putperest Araplar tarafından da kutsal sayıldığı için hac zamanında ziyaret ediliyordu. Peygamberimiz (as) de hem hac zamanında hem de panayırlarda çadırları tek tek dolaşarak İslâm'ı anlatıyordu. Başta amcası Ebu Leheb olmak üzere İslâm düşmanları onun peşinden giderek söylediklerini yalanlıyor, onun deli olduğunu söylüyorlardı. Fakat Peygamberimiz (as) İslâm'ı anlatmaktan asla vazgeçmiyordu.

Mekkeliler Hz. Peygamber'in (as) davetinden vazgeçmesi için her yola başvuruyorlardı. Yeni dinden kurtulmak için ellerinden gelen her şeyi denemeye kararlıydılar. Bir gün ona gelerek "Eğer hastaysan seni en iyi doktorlarımıza tedavi ettirelim. Amacın kral olmak-

sa seni başımıza kral yaparak emirlerini yerine getirelim. Para istiyorsan seni Mekke'nin en zengini yapalım. Eğer niyetin evlenmekse seni Mekke'nin en güzel kıızıyla evlendirelim. Yeter ki sen bu davandan vazgeç.” dediler. Hz. Muhammed (as) onlara karşılık olarak Kur'an'dan ayetler okudu. O, dünya mallarını ve nimetlerini değil, Allah'ın rızasını ve ahiret mutluluğunu istiyordu.

5 Taif'e Yolculuk

Amcası da ölünce Hz. Peygamber (as) korumasız kalmıştı. Mekkeliler artık ona tamamen cephe almışlardı. O da İslâm'ı Mekke dışında anlatmaya karar verdi ve yanına Zeyd'i de alarak Taif'e gitti.

Hz. Peygamber (as) Taiflilerin İslâm'ı kabul edeceğini düşünüyordu. Onlara İslâm'ı anlattı fakat Taifliler İslâm'ı kabul etmedikleri gibi çocuklarına Peygamberimizi (as) taştattılar. Hz. Muhammed (as) yorgun ve yaralı olarak iki kardeşe ait bir bağa sığındı. Bağın sahipleri onu görmüş, hâline üzülmüşlerdi. Üzüm vermesi için köleleri Addas'ı Peygamberimizin (as) yanına gönderdiler.

Addas üzümü uzattığında Peygamberimiz (as) onu besmeleyle aldı. Addas buralarda kimsenin kullanmadığı bu sözü duyunca çok şaşırıldı. Aralarında geçen konuşma sonunda Addas, Müslüman oldu. Addas'ın gözünde artık Hz. Peygamber (as) dünyadaki her şeyden daha değerliydi. Çünkü ona yepyeni bir hayatın kapılarını açmıştı.

6 Gece Yolculuğu (İsra) ve Mirac

Peygamberimiz (as) Taif'ten Mekke'ye üzgün döndü. Beklediğini elde edememişti. Kendini çok yalnız hissediyordu. Yorgunluktan Mescid-i Haram'da uyuyakaldı. O gece Allah'ın ona bir armağanı vardı.

Cebrâil gelerek bu müjdeyi Peygamberimize (as) verdi. *İsra* adı verilen gece

yolculuğu böylece başlamış oldu. Cebrâil onu uzun bir yolculuğa çıkararak çok kısa bir zamanda Kudüs'teki Mescid-i Aksa'ya götürdü. Oradan da birtakım yüce makamlara çıkarıldı (*mirac*).

■ Mescid-i Aksa

Peygamberimiz (as) bu önemli yolculuk için Allah'a şükretti. Müşrikler ise bu yolculuğu işittiklerinde onunla alay ettiler. Çünkü Mekke'den kervanlarla ancak bir ayda ulaşılan Kudüs'e onun bir gecede gidip dönemeyeceğini düşünüyorlardı. Ona Kudüs'le ilgili sorular sordular. Aldıkları cevaplar doğruydu, ama yine de inanmıyorlardı. Hz.

Ebu Bekir'e giderek Kudüs'e ne kadar zamanda gidilebileceğini sordular. Aldıkları cevap Mekkelileri sevindirmişti. Bunun üzerine Mekkeliler "Arkadaşın Muhammed oraya bir gecede gidip geldiğini iddia ediyor." dediler. Hz. Ebu Bekir "O söylemişse doğrudur." diyerek Hz. Peygamber'i (as) onayladı. Hz. Ebu Bekir'in bu tavrı Mekkelileri iyiden iyiye çileden çıkardı.

Bu olay Peygamberimize (as) yeni bir azim ve güç verdi, inananların da imanlarını güçlendirdi. Bu yolculukta Resûlullah'a (as), bütün ümmetinin cennete kabul edileceği müjdelendi. İçlerinden günahkâr olanların da -eğer affedilmezlerse- bir süre cehennemde cezalandırıldıktan sonra cennete alınacağı bildirildi. Ayrıca Bakara Suresinin "Âmene'r-resûlü..." diye başlayan son iki âyeti ile beş vakit namaz armağan edildi.

7 Medine'ye Hicret

Peygamberimiz (as), yine bir gün panayırda insanları İslâm'a davet ediyordu. Yesrib'den (Medine) gelen bir grupla karşılaştı. Altı kişiydiler, Peygamberimizi (as) dikkatle dinlediler. Müslümanlığı kabul ettiler ve seneye tekrar görüşmek üzere sözleştiler. Bu süre içinde Yesribliler tanıdıklarına İslâm'ı anlattılar. Bir sene sonra Mekke'ye gelen on iki Yesribli, Akabe'de Hz. Peygamber'le (as) gizlice görüştüler. Peygamberimiz (as) Medinelilere İslâm'ı anlatması için Mus'ab b. Umeyr'i gönderdi. Bir yılın sonunda Medine'de İslâm'ın girmediği ev kalmamıştı. Medineliler gerçek huzuru İslâm'da bulmuşlardı.

Ertesi yıl yine panayır vakti gelmişti. Peygamberimizin (as) Yesriblilerle görüşmesinin üzerinden bir yıl geçmişti. Mekke'ye Yesribliler büyük bir grupla tekrar gelerek Akabe'de gizlice Hz. Peygamber'le (as) ve onun amcası Abbas'la görüştüler. Peygamberimizden (as) Medine'yi şerefliendirmesini istediler. Her güçlüğe karşı koyacaklarına, canlarını, mallarını, çocuklarını ve eşlerini nasıl koruyorlarsa onu da öyle koruyacaklarına dair söz verdiler.

■ Mescidü'l-Bey'a: Medinelilerin Akabe'de Peygamberimizle (as) görüştükleri yerde bugün bulunan mescit.

Mekkelilerin Hain Planı

Medine'ye hicret izni çıkmış, hazırlıklar başlamıştı. Müslümanlar birbiri ardından Yesrib'e göç ediyorlardı. Hz. Peygamber (as) ise Mekke'de, Allah'tan kendisi için gelecek izni bekliyordu. Medine'ye hicret Mekke'de beklenmeyen bir gelişmeydi. Müslümanların Medine'ye gitmeleri müşrikleri daha da öfkeliyordu. İslâm'ın Medine'de yayılması onlar için büyük bir tehlike olabilirdi. Toplanarak haince bir plan yaptılar; Peygamberimizi (as) öldüreceklerdi. Fakat Araplarda kan davası yaygın olduğu için yeni bir kan davasının başlamasından endişe ediyorlardı. Buna da bir çözüm buldular; her kabilede bir kişi seçecek, Hz. Peygamber'e (as) birlikte hücum edilecekti. Böylece Peygamberimizin (as) ailesi bütün kabilelere karşı birden kan davası gütmeyi göze alamayacaktı.

Cebrâil, Peygamberimize (as) bu haince planı haber verdi. Allah'tan hicret izni gelmişti. Kendisinde Mekkelilerin emanetleri vardı. O, düşmanlarına da ait olsa hiç kimsenin emanetine ihanet etmezdi. Onları teslim etmesi için Hz. Ali'yi orada bıraktı. Müşriklerin şüphelenmemeleri için yatağında birinin yatması gerekiyordu. Hz. Ali onun yatağına yattı ve Peygamberimiz (as) müşrikler evi sarmışlarken aralarından geçip gitti. Bu büyük bir mucizeydi, çünkü müşriklerin hiçbiri onu görmedi.

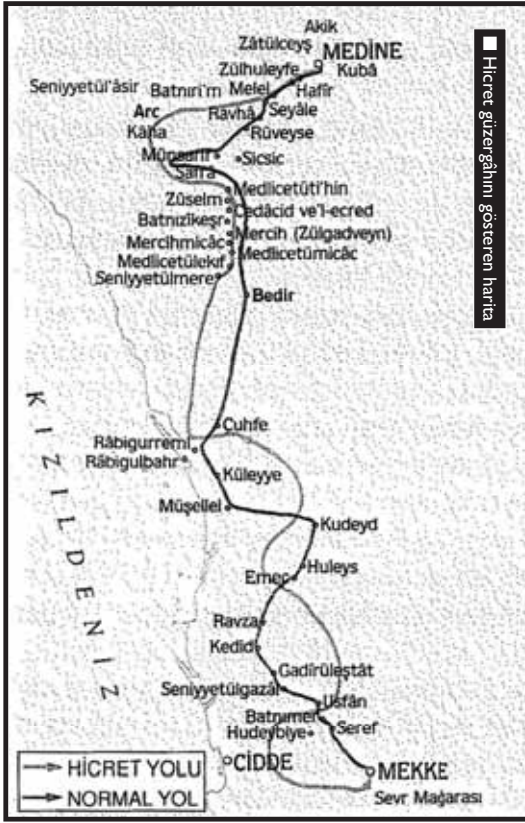
Zorlu Bir Yolculuk

Hz. Ebu Bekir onun en yakın arkadaşıydı. Bu kutlu ve zorlu yolculukta Hz. Peygamber'e (as) yol arkadaşlığı da ona nasip oldu. Birlikte yola çıktılar. İzlerini kaybettirmek için Mekke'nin yakınlarındaki Sevr Mağarası'na saklandılar.

■ Sevr Mağarasının bulunduğu Sevr Dağı

Müşrikler sabaha doğru eve girince şaşkınlığa uğradılar, Hz. Peygamber (as) yoktu. Fazla yol alamayacağını düşünerek peşine düştüler. Hz. Peygamber'i (as) bulana ödül olarak yüz deve vermeyi vaat ettiler. Herkes onun peşindeydi. Hatta bir keresinde mağaranın ağzına kadar geldiler. Fakat içeriye bakmayı akıl edemediler. Uzun zamandır kimse buraya uğramamış gibiydi, çünkü mağaranın ağzı örümcek ağlarıyla örülmüş ve bir çift güvercin de girişe yuva yapmıştı.

Yesrib'deki Müslümanlar Peygamberimizin (as) yola çıktığını öğrenmişler, her gün heyecanla onun gelmesini bekliyorlardı. Peygamberimiz (as) ve Hz. Ebu Bekir mağarada üç gün geçirdikten sonra yola çıktılar

ve Kuba'ya vardılar. Burada bir süre dinlendiler. Hz. Peygamber (as) Kuba'da kaldığı birkaç gün içinde burada yapımında kendisinin de çalıştığı bir mescit yaptırdı. Cuma günü Kuba'dan ayrıldılar. Ranuna vadisine geldiklerinde ilk cuma namazını kıldılar ve tekrar yola çıktılar. Kısa bir süre sonra Yesrib uzakta belirmişti. Peygamberimizin (as) geldiğini duyan Yesribliler yollara döküldüler, Yesrib'de bu zamana kadar böyle bir coşku görülmemişti. "Hoşgeldiniz" nidaları her yere yayılıyor, Yesribliler Peygamberimizi (as) misafir etmek için birbirleriyle yarışıyorlardı. Hz. Peygamber (as) kimseyi incitmeden bir çözüm yolu buldu. Devesi Kasva'yı serbest bıraktı, devesi hangi evin önünde durursa orada misafir olacaktı. Kasva boş bir arsada durdu. Arsayla en yakın ev Ebu Eyyub el-Ensari'nin eviydi. Peygamberimiz (as) yedi ay bu evde misafir oldu.

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

TAMAMLAYAN HANGİSİ?

Aşağıdaki diziler hangi seçeneklerle tamamlanmalı?

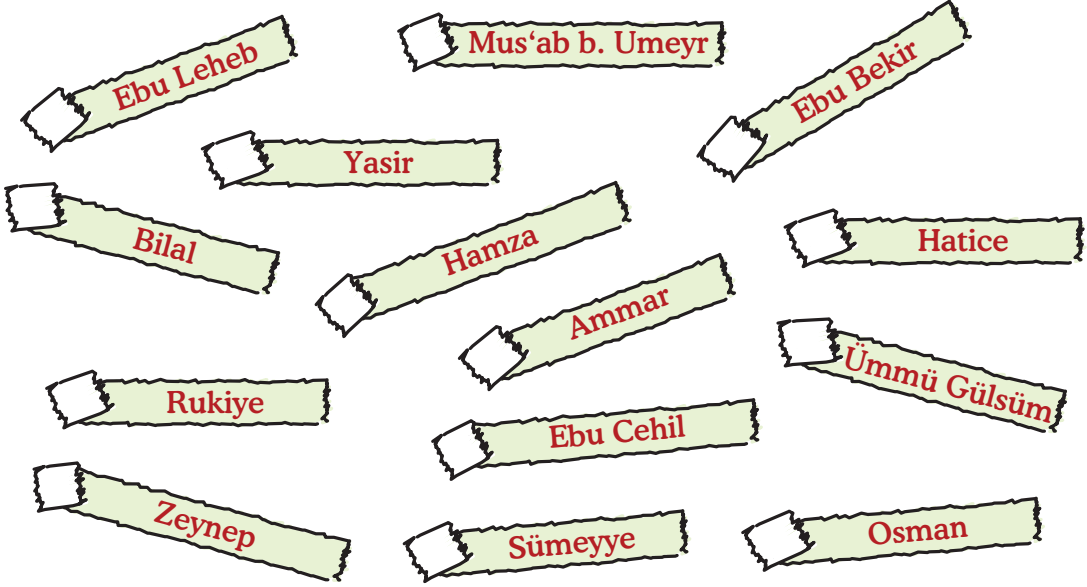
Aralarındaki mantıksal ilişkiyi kurarsanız bu sorunun cevabı size çok kolay gelecek.

- 1 **Ramazan** **Hıra** **Cebrâil** **Alâk Suresi** **????**
 a **İlk Vahiy**   b **İkinci vahiy**
- 2 **Hatice** **Ali** **Zeyd** **Ümmü Eymen** **????**
 a **Ebu Bekir**   b **Ömer**
- 3 **Yasir** **Sümeyye** **????** **Bilal**
 a **Ammar**   b **Ebu Talib**
- 4 **Mekke** **Mescid-i Haram** **Kudüs** **????**
 a **Mescid-i Nebevî**   b **Mescid-i Aksâ**
- 5 **Mekke** **????** **Ranuna** **Yesrib**
 a **Habeşistan**   b **Kuba**
- 6 **Ebu Cehil** **????** **Ümmü Cemil**
 a **Ebu Leheb**   b **Hiz. Hamza**

İSİMLER KARIŞMIŞ!

Aşağıda Mekke döneminde Müslüman olanların isimleri yer alıyor. Ancak Müslümanların isimlerinin arasına yanlışlıkla Müslüman olmayanların isimleri de karışmış. Müslüman olmayanları belirleyiniz.

KİM DEDİ?

Aşağıdaki sözleri kimler söylemişti? Hatırladınız mı?

Kim?

“Beni örtün, beni örtün.”

Kim?

“Bir elime güneşi, bir elime de ayı verseler, ölürüm de davamdan vazgeçmem!”

Kim?

“Yemin ederim ki Allah seni hiçbir zaman utandırmaz. Sen akrabalarını gözetirsin, her zaman doğruyu söylersin. İhtiyacı olana yardım eder, fakiri doyurur, misafirini en iyi şekilde ağırlarsın. Hep haklıların yanında yer alır, onlara yardımcı olursun.”

Kim?

“Bu, Allah'ın Musa'ya (as) ve İsa'ya (as) gönderdiği mesajdır. Umarım toplumun seni bu topraklardan çıkardığı günlerde hayatta olur da sana yardım ederim.”

Mekkeli müşrikler “Arkadaşın Muhammed (as) bir gecede Kudüs'e gidip geldiğini iddia ediyor.” dediğinde...

Kim?

“O söylemişse doğrudur.” diyerek Hz. Peygamber'i (as) onayladı.

Hz. Muhammed'in (as) 1 Medine'deki İlk Faaliyetleri

Hicret, Yesrib'e göç eden *muhaçirler* ve onlara kapılarını açan Yesribli *ensar* için yeni bir dönemin başlangıcıydı. Zorluklara birlikte katlanacak, mutlulukları beraber yaşayacaklardı. Yesrib *Medinetü'r-resûl*'dü artık, yani Hz. Peygamber'in (as) şehri. Yesrib bundan sonra bu isimle anılmaya başladı. Zaman içinde de kısaltılarak sadece "Medine" adı kullanılır oldu.

Peygamberimiz (as) vakit geçirmeden İslâm kardeşliğinin temellerini attı. Muhacirler Mekke'den canlarını zor kurtarıp bütün mallarını bırakarak gelmişlerdi. Hz. Peygamber (as) muhacirlerle *ensar* kardeş ilan etti. Her bir Medinelinin, hicret eden bir kişiyi kardeşi kabul etmesini ve onunla evini, parasını ve işini paylaşmasını istedi. Bu kardeşlik anlaşması insanlık tarihinde eşi görülmemiş bir ilkti.

Mescid-i Nebevî İnşa Ediliyor

Hz. Peygamber (as) hicret ederek Medine'ye gelince devesi iki yetim kardeşe ait bir arsaya çökmüştü. Hz. Peygamber (as) arsayı onlardan satın aldı. Buraya Müslümanların oturup görüşebilecekleri, dinleri İslâm'ı ve kitapları Kur'an'ı öğrenebilecekleri, birlikte ibadet edebilecekleri bir mescit yaptırdı. Hz. Peygamber de (as) ashabıyla birlikte mes-

cidin yapımında çalıştı. "Mescid-i Nebevî" adı verilen bu mescit, Müslümanların en kutsal saydıkları üç mescitten biri olacaktı.

Mescid-i Nebevî'nin hemen yanı başına hem okul hem yatakhane olarak kullanılmaya uygun büyükçe bir oda inşa edildi. Bu büyük odaya "suffa" adı verildi. Burada hem İslâm'ın öğretildiği dersler yapılıyor, hem de kalacak yeri olmayan sahabiler barınıyorlardı. Suffa kısa sürede Medine'de ilmin merkezi oldu. İslâm'ı öğrenen ve burada kalanlara *Ashab-ı Suffa* deniyordu ve bunlar Peygamberimizin (as) gözetimindeydi. Çoğu zaman geçimlerini diğer sahabiler ve Hz. Peygamber (as) karşılıyordu. Ashab-ı Suffa ise Peygamberimizden (as) Allah'ın emirlerini öğrenerek hayatlarını

■ Mescid-i Nebevî

mayan sahabiler barınıyorlardı. Suffa kısa sürede Medine'de ilmin merkezi oldu. İslâm'ı öğrenen ve burada kalanlara *Ashab-ı Suffa* deniyordu ve bunlar Peygamberimizin (as) gözetimindeydi. Çoğu zaman geçimlerini diğer sahabiler ve Hz. Peygamber (as) karşılıyordu. Ashab-ı Suffa ise Peygamberimizden (as) Allah'ın emirlerini öğrenerek hayatlarını

ensar: Mekke'den Medine'ye hicret eden Sevgili Peygamberimizi (as) ve arkadaşlarını Medine'ye kabul eden ve onlara her türlü yardımı yapan Medinelî Müslümanlar.

muhaçir: Müşriklerin dayanılmaz baskı ve işkencelerinden dolayı yurtlarından ayrıлып göç etmek zorunda kalan Mekkeli Müslümanlar.

sürdürüyorlardı. Hz. Peygamber'in (as) söylediği her söz onlar için bir hazine değeri-
neydi. Onlar İslâm'ı insanlara öğretecek, yeni nesillere aktaracak en değerli kişilerdi.

Mescid-i Nebevî'ye bitişik bazı odalar da yapıldı, Hz. Peygamber (as) ve ailesi de bu
kısmı yerleşti.

2 Diğer İnanç Mensuplarıyla İlişkileri

Hz. Peygamber (as) gelmeden önce Medine farklı kabilele-
rin çatışma hâlinde yaşadığı bir şehirdi. İslâm bütün ayrılıkları
giderdi, herkesi bir araya getirdi. Şehre barış hâkim oldu.

Medine aynı zamanda farklı dinlerden çeşitli grupların
buldukları bir şehirdi. Yahudiler, putperestler, Müslü-
manlar hep birlikte yaşıyorlardı. Şehirde birliğin ve dü-
zenin kurulması gerekiyordu. Peygamberimiz (as) bütün
grupları toplayarak bir anlaşma imzaladı. Bu anlaşmaya
göre her grup kendi kurallarıyla yönetimini sürdürecekti.
Farklı gruplar arasında anlaşmazlık çıkarsa son kararı
Peygamberimiz (as) verecekti. Medine'yi beraberce dış
tehlikelerden koruyacaklar; birbirlerinin düşmanlarıyla
iş birliği yapmayacaklardı. Bu anlaşma, Medine'de farklı
inançtaki insanların birlikte yaşamalarını güvence altına
alan yazılı bir metin oldu.

■ Hz. Peygamber (as)
geldiğinde Medine'de
Yahudilere ait olan
topraklar

3 Medine'de İslâm'ı Anlatma Faaliyetleri

Medine'de, Peygamberimizin (as) hicretiyle birlikte yeni bir dönem başladı. Medine,
kabile kavgalarının ve savaşların hüküm sürdüğü bir yer değildi artık. Adı Yesrib'den
Medine'ye dönüşürken şehirde büyük değişiklikler de yaşandı; kin ve nefret, yerini barış
ve kardeşliğe, mutluluk ve huzura bıraktı.

Bütün Müslümanlar el ele vererek İslâm'ın aydınlık mesajlarını kalpten kalbe, gönülden
gönüle ulaştırdılar. Mescid-i Nebevî ve Suffa, Medine'de İslâm'ın merkezi olmuştu. Bu-
rada öğrenilen Allah'ın mesajı, bütün dünyaya günbegün yayılıyordu.

Yeni dine karşı büyük bir ilgi vardı. Medine'ye kabileler ve heyetler geliyor, bunlar Mescid-i
Nebevî'de karşılanıyordu. Hz. Peygamber (as) gelenlere İslâm'ı şevkle anlatıyordu.
Ashab-ı Suffa da bu konuda Peygamberimizin (as) en büyük yardımcılarıydı. Kendilerine

İslâm anlatılan kabilelerin temsilcileri ve heyetler, yurtlarına beraberlerinde Suffa'dan hocalarla dönüyorlardı. Bu sahabîler, gönderildikleri yerlerde Hz. Peygamber'den (as) öğrendiklerini en iyi şekilde anlatıyorlardı.

Mekkelilerin İslâm'ı Yok Etme Çabaları

İslâm güneşi Medine'den parlıyor, Mekkeliler ise endişe içinde kendilerince bu duruma çareler arıyorlardı. İslâm bir an önce yok edilmeliydi, yoksa Müslümanlar Mekke için büyük bir tehlike oluşturacaklardı.

Mekkeliler Medine çevresindeki Arap ve Yahudi kabilelerini Müslümanlara karşı sürekli kışkırtıyorlar, Müslümanlara saldırırlarsa kendilerine yardım edeceklerine dair söz veriyorlardı. Mekkelilerin düşmanca tavırları savaşı kaçınılmaz hâle getirmişti. Allah, Müslümanlara savaş izni verdi. Bedir denilen yerde Mekkelilerle karşılaşan Müslümanlar, çetin bir mücadele sonucunda zafere ulaştılar. Bedir Savaşı Müslümanlar için ilk büyük zaferdi. Mekkeli müşriklerse yas tutuyorlardı, çünkü her evden en az bir kişi bu savaşta ölmüştü. Bedir yenilgisinin acısı Mekkelileri daha da hırslandırmış, Müslümanlardan öç almak için yeminler etmişlerdi.

Yahudi kabilelerinin de kışkırtmasıyla Mekkeliler bir yıl aradan sonra yeni bir savaş için hazırlıklarını tamamlayarak Uhud Dağı etrafında Müslümanlarla karşı karşıya geldiler. Uhud Savaşı, Müslümanların en acı günlerinden biri oldu. Çok şiddetli bir savaş gerçekleşti, Müslümanlar bir ara Hz. Peygamber (as) öldürüldü zannederek dağılma noktasına geldiler. Onu sağ olarak görünce yeniden toparlandılar, fakat bu savaşta büyük kayıplar verildi. Hz. Peygamber'in

(as) amcası Hz. Hamza ve Medine'ye İslâm'ı anlatmak üzere gönderilen Mus'ab, Uhud'da şehit edilenler arasındaydı.

Uhud'da cesaretleri artan Mekkeliler bir müddet sonra yeniden savaş hazırlığına giriştiler ve tekrar bir ordu topladılar. Amaçları Medine'ye

saldırıp İslâm'ı tamamen ortadan kaldırmaktı. Medine'ye geldiklerinde çok şaşırdılar, çünkü Medine'nin çevresi hendeklerle çevriliydi. Daha önce böyle bir savunma şekli

kayser: Bizans hükümdarlarına verilen isim.

necaşi: Habeşistan hükümdarlarına verilen isim.

görmemişlerdi. Günlerce bu hendekleri aşmaya çalıştılar fakat hendekleri bir türlü geçemiyorlardı. Bu hendekler onlara büyük bir hayal kırıklığı yaşattı. Hendek Savaşı'yla müşriklerin İslâm'ı yok etme ümitleri tamamen tükendi.

Hudeybiye Anlaşması

Müslümanlar Mekke'den ayrılmaları tam altı yıl geçmişti. İslâm hızla yayılırken Mekkeliler korku ve çaresizlik içindeydiler. Hendek Savaşı'ndaki başarısızlıkları da bu korku ve çaresizliği derinleştirmişti. Tam da bu sırada Hz. Peygamber (as) ve arkadaşları umre için Mekke'ye doğru yola çıktılar. Mekkeliler Müslümanların savaş için geldiğini zannederek korkuya kapıldılar. Hz. Peygamber'e (as) anlaşma teklif ettiler. Böylece Mekkeliler ve Müslümanlar Hudeybiye'de bir anlaşma yaptılar. Anlaşmaya göre iki taraf birbirleriyle savaşmayacak, Müslümanlar bir sonraki sene Kâbe'yi ziyaret edebileceklerdi. Mekkelilerden biri Müslüman olur da Medine'ye sığırsa Mekkelilere geri verilecek, Müslümanlardan biri dininden dönerek Mekkelilere sığırsa Müslümanlara verilmeyecekti. İki tarafın anlaşmalı olduğu kabileler vardı ve onlar da bu anlaşmaya dâhildi. Mekkeliler bu anlaşmaya çok sevindiler. Çünkü anlaşma maddelerinin çoğunun kendi yararlarına olduğunu düşünüyorlardı. Ancak bu maddelerin kimin yararına olduğunu Allah'tan başkası bilemezdi. Müslümanlar sessiz kalarak Allah'ın Resûlü'ne (as) itaat ettiler; biliyorlardı ki Allah, peygamberinin yüzünü kara çıkarmazdı.

Komşu Ülkelere Gönderilen Mektuplar

Hudeybiye Anlaşması sayesinde Mekkelilerden Müslümanlara uzun bir süre zarar gelmeyecekti. Müslümanlar İslâm'ı yayma faaliyetlerine daha da hız verdiler. Peygamberimiz (as) gönderdiği mektuplarla çevre ülkelerdeki hükümdarları ve yöneticileri İslâm'a davet ediyordu. Gelen elçiler tepkileri Hz. Peygamber'e (as) bildiriyorlardı.

Bizans Kayseri, Hz. Peygamber'in (as) elçisini iyi karşılamıştı. Hz. Peygamber'le (as) ilgili araştırmalar yaptırmış, onun güvenilir bir kimse olduğunu öğrenmişti. Ancak hükümdar kendi toplumunun ve din adamlarının tepkisinden çekindiğinden olsa gerek İslâm'ı kabul etmedi. Elçiyi hediyelerle gönderdi.

Habeşistan Necaşisi İslâm'a en yakın hükümdardı. Habeşistan, Müslümanların ilk hicret mekânıydı. Necaşi, İslâm'ı kabul ederek Peygamberimize (as) bağlılığını bildirdi. Habeşistan'a gelen elçinin oradaki Müslümanlara da bir müjdesi vardı, artık Müslümanlar Medine'de rahattı. Bu haberle Hz. Peygamber'i (as) ve memleketlerini çok özleyen oradaki Müslümanlar Habeşistan'dan ayrılarak Medine'ye geldiler.

Mısır Mukavkısı da elçiyi iyi şekilde ağırlayanlardandı. Fakat İslâm'ı kabul etmedi. Gönderdiği hediyelerle dostluğunu gösterdi.

En sert tepki İran'daki Sasani Kirasından geldi. Kısra, kendisine gönderilen İslâm'a davet mektubu okunduğunda öfkesinden mektubu yırtıp attı. Elçiye hakaretler etti ve Hz. Peygamber'in (as) öldürülmesi için Yemen'deki valisi Bazan'a emir gönderdi. Bazan hemen Medine'ye iki elçi yolladı. Bu sırada Kısra, oğlu tarafından öldürüldü. Ancak bundan Bazan'ın da, gönderdiği elçilerin de henüz haberi yoktu. Peygamberimiz (as) ise durumdan vahiy yolu ile haberdar olmuştu. Peygamberimiz (as) elçilere Kısra'nın öldürüldüğünü söyleyince çok şaşırıldılar ve hemen Yemen'e giderek haberi Bazan'a ulaştırdılar. Kısa süre sonra Yemen'den Peygamberimizi (as) çok sevindiren bir haber geldi. Yemen valisi Bazan, Hz. Peygamber'in (as) verdiği haberin doğruluğunu öğrenince onun peygamber olduğunu anlamış ve halkıyla birlikte Müslüman olmuştu. Artık o, Hz. Peygamber'e (as) bağlı Yemen valisiydi.

4

Mekke'nin Fethi

Hudeybiye Anlaşması'nın üzerinden iki yıl geçmişti. Mekkelilerin anlaşmalı olduğu bir kabile Müslümanlara saldırdı ve onlar da bu saldırıyı desteklediler. Böylece Mekkeliler anlaşmayı bozmuş oldular. Resûlullah (as) buna çok üzüldü ve gizlice hazırlıklara başladı.

Mekkeliler sözlerinde durmamışlardı. Yaptıkları hatanın farkındaydılar ve bu sebeple Müslümanların Mekke'ye saldırmalarından korkuyorlardı. Ebu Süfyan'ı Medine'ye göndererek tekrar bir anlaşma yapmayı teklif ettiler. Ancak Peygamberimiz (as) kabul etmedi. Ebu Süfyan Mekke'ye eli boş dönmek zorunda kaldı.

Müslümanlar hazırlıklar tamamlanınca on bin kişilik bir orduyla Mekke'ye doğru yola çıktılar. Mekkeliler Müslümanları gördüklerinde büyük bir korkuya kapıldılar. Çünkü yıllarca Müslümanlara işkenceler yapmışlar, onlara çok kötü davranmışlardı.

Müslümanlar Mekke'yi savaştan aldılar. Peygamberimiz (as) Mekkelilere şöyle sesleniyordu: “*Evine girenler güvendedir. Ebu Süfyan'ın evine girenler güvendedir. Kâbe'dekiler güvendedir.*” Hz. Peygamber (as) Kâbe'ye gelerek bütün putları kırdı. Müslümanlar Kâbe'yi tavaf ettiler ve namaz kıldılar. Mekkeliler çaresiz bir hâlde Hz. Peygamber'in (as) kendilerini cezalandırmasını bekliyorlardı. Fakat Peygamberimiz (as) onları affettiğini açıkladı.

5

Veda Hutbesi

Arap Yarımadası'nda İslâmiyet yayılmış, Mekke'nin fethinin üzerinden bir yıl geçmişti. Sevgili Peygamber'imiz (as) o yıl bütün Müslümanları Mekke'ye hac için davet etti. Bunun üzerine on binlerce Müslüman Mekke'ye geldi. Bu, İslâm'ın büyük bir zaferiydi.

kısra: Sasani hükümdarlarına verilen isim.

mukavkısı: Mısır hükümdarlarına verilen isim.

Veda Haccı adı verilen bu büyük buluşmada Peygamberimiz (as) yeni vahyolunan Mâide Suresi'nin 3. ayetini Müslümanlara okudu.

Peygamberimiz (as), haccı tamamladıktan sonra bütün Müslümanlara bir konuşma yaptı.

“Veda Hutbesi” adı verilen bu konuşmada, Hz. Peygamber (as) İslâm'ın ilkelerini ve toplumsal

hayata dair kurallarını vurguladı. Resûlullah (as), Veda Hutbesi'yle haramları ve helâlleri Müslümanlara tekrar hatırlattı. Faizin ve kan davasının kaldırıldığını haber verdi. Bütün Müslümanların eşit olduğunu ve birbirlerine kenetlenmeleri gerektiğini söyledi. Bütün Müslümanlardan İslâm'ı tebliğ ettiği konusunda kendisine şahitlik etmelerini istedi.

Peygamberimizin (as) bu konuşmasında okuduğu Mâide Suresi'nin 3. ayeti ile İslâm'ın vahiy süreci tamamlandı. Peygamberimiz (as) bu son konuşmasında Müslümanlara rehber olarak Kur'an'ı ve sünnetini bırakıyordu. Müslümanlar bu iki kaynaktan sapmadıkları sürece doğru yolda ilerleyeceklerdi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim.
Size nimetimi tamamladım ve sizin için din
olarak İslâm'ı seçtim.

5 / Mâide Suresi, 3. ayet

6 Vefatı

Hız. Peygamber (as) hacdan döndükten kısa bir süre sonra hastalandı ve durumu gittikçe ağırlaştı. Namazları kıldıramaz hâle gelmişti. Hız. Ebu Bekir cemaate imamlık yapıyordu.

Son günlerinde Hız. Peygamber (as) biraz iyileşir gibi oldu. Mescide gelerek ashabıyla namaz kıldı. Namazdan sonra onlarla konuşarak kimin kendinde bir alacağı ve hakkı varsa rahatça söylemesini istedi. Bu, ashabının onu son görüşü oldu.

Peygamberimizin (as) hastalığı on üç gün sürdü. Altmış üç yaşında, “En yüce dosta...” diyerek hayata gözlerini yumdu. Müslümanlar şaşkındılar, Hız. Peygamber'in (as) vefat ettiğine inanamadılar. Bazıları “O ölmedi.” diye haykırıyor, vefat ettiğini söyleyenleri öldürmekle tehdit ediyordu. Hız. Ebu Bekir kısa bir konuşma yaparak ashabı sakinleştirdi. “Kim Hız. Muhammed'e (as) ibadet ediyorsa bilsin ki o öldü. Kim de Allah'a ibadet ediyorsa bilsin ki o diridir ve asla ölmez.” dedi.

Peygamberimiz (as) 632 yılında vefat ettiği yere, eşi Hız. Aişe'nin odasına defnedildi.

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Sevgili Peygamberimizin (as) son sözünün “En yüce dosta...” olduğunu biliyor muydunuz?

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

DOĞRU CEVABI YUVARLAK İÇİNE AL!

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan kısımlara gelmesi gereken seçeneği yuvarlak içine alınız.

1	.....Peygamberimizin (as) yerine imamlık yaptı.	Hz. Ebu Bekir	Hz. Ömer
2	Peygamberimiz (as).....odasına defnedildi.	Hz. Aişe'nin	Hz. Ebu Bekir'in
3	Peygamberimiz (as) vefat ettiğinde..... yaşındaydı.	63	53
4	Peygamberimizin (as) vefat ettiği şehir.....'dir.	Medine	Mekke
5	Peygamberimizin (as) Veda Hutbesi'nde okuduğu ayet,.....tır.	Mâide 3. ayet	Alâk 1. ayet
6	Peygamberimiz (as) vefat ettiğinde insanları sakinleştirmek için Kur'an'dan ayet okuyan kişi.....'dir.	Hz. Ebu Bekir	Hz. Ali

HARF SIRASI

Her kutucuktaki sayının yerine alfabedeki sırasındaki onun yerinde olan harfi yazınız. Gizli kelimeleri bulunuz.

6	17	22	1	21											E	N	S	A	R
10	1	2	6	23	12	22	24	1	17										
10	12	3	21	6	24														
10	25	5	6	28	2	12	28	6											
12	22	21	1																
14	25	2	1																
14	25	5	26	22															
16	6	5	12	17	6														
16	6	14	14	6															
16	6	22	3	12	24														
16	25	10	1	3	12	21													
25	10	25	5																
28	6	22	21	12	2														

VEDA HUTBESİNDEN İNCİLER

Tersten okuyun ve doğrusunu siz yazın!

1) .rıŧŧımlırdıldak ıralavad nak nütüB

2) .riditennüs ninirebmagyep ev mireK ı-na'ruK ıbatik
ni'halla ralnO .muroyıkarıb tename iki eziS

3) .rıdzınıvalo ılıgyas koç ne an'O zınıvalo iltemyık
ne adnıtak hallA

4) .zınızay zis ed üyücnüdröd karayuko in'isebtuH adeV

Hz. Peygamber'in (as) hayatındaki ilklerin cevaplarını biz yazdık. Siz de bu ilkin ne olduğunu altına yazınız.

Bedir Savaşı

Alâk Suresi'nin ilk beş ayeti

Ranuna vadisi

Hz. Hatice

Hz. Peygamber'in (as) ilk eşidir.

Hz. Peygamber'e (as) ilk iman edendir.

Habeşistan

Kâsım

Yasir ve Sümeyye

İLKLER

Hazırlık Soruları

1. İyi bir insanda bulunması gereken özellikler nelerdir? Listeleyiniz.
2. “Kul hakkı” denildiğinde neleri anladıklarını aile bireylerinize sorup cevaplarını not ediniz.
3. Aşağıda Allah'ın sevdiği insanların özelliklerini ifade eden ayetlerin numaraları verilmiştir. Kur'an-ı Kerim mealinden okuyunuz.
2 / Bakara Suresi, 195 ve 222. ayetler
3 / Âl-i İmrân Suresi, 76, 134, 146, 159. ayetler
5 / Mâide Suresi, 13 ve 93. ayetler
9 / Tevbe Suresi, 4-7 ve 108. ayetler
49 / Hucurât Suresi, 9. ayet
60 / Mümtehine Suresi, 8. ayet
61 / Saff Suresi, 4. ayet
4. Aşağıda Allah'ın sevmediği insanların özelliklerini ifade eden ayetlerin numaraları verilmiştir. Kur'an-ı Kerim mealinden okuyunuz.
2 / Bakara Suresi, 190, 205 ve 276. ayetler
3 / Âl-i İmrân Suresi, 32, 57 ve 140. ayetler
4 / Nisâ Suresi, 36, 107 ve 148. ayetler
5 / Mâide Suresi, 64 ve 87. ayetler
6 / En'âm Suresi, 141. ayet
7 / A'râf Suresi, 31 ve 55. ayetler
8 / Enfâl Suresi, 58. ayet
16 / Nahl Suresi, 23. ayet
22 / Hac Suresi, 38. ayet
28 / Kasas Suresi, 76-77. ayetler
30 / Rûm Suresi, 45. ayet
31 / Lokmân Suresi, 18. ayet
42 / Şûrâ Suresi, 40. ayet
57 / Hadîd Suresi, 23. ayet

ahlâk

GÜZEL SÖZLER SÖYLEYİP GÜZEL DAVRANIŞLARDA BULUNALIM

ÜNİTE
1

1. Ahlâk Nedir ve Ahlâklı İnsan Kimdir?
2. Temizlik İslâm'ın Özüdür
3. Doğruluktan Ayrılmayalım
4. Allah İyilerle Beraberdır
5. İslâm Sevgi Dinidir
6. Kul Hakkına Dikkat Edelim

1 Ahlâk Nedir ve Ahlâklı İnsan Kimdir?

Ahlâk, insanın özellikleri ve huylarının bütünüdür. İnsan, bu özellik ve huylarının etkisiyle iyi ya da kötü davranışlar sergileyebilir. Ahlâklı olmak en genel anlamda şöyle tanımlanabilir: “İnsanın güzel, doğru ve iyi davranışlarda bulunması; çirkin, yanlış ve kötü olan davranışlardan uzak olmasıdır.”

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Ahlâk kelimesinin dilimize Arapçadan geçtiğini ve anlamının huy, davranış özelliği olduğunu biliyor muydunuz?

Kavram olarak ahlâkın ya da huyun hem olumlu hem de olumsuz tarafı vardır. Ancak ahlâk kelimesi yalnız başına kullanıldığında genellikle olumlu bir anlam kastedilir. Olumlu anlamda güzel davranışlı ve iyi huylu kimseler için *ahlâklı* denir. Huysuz olan ve kötü davranışlara sahip kimseler için de *ahlâksız* nitelemesi kullanılır.

Müminlerin güzel ahlak sahibi olmaları İslâm dininin temel amacıdır. İslâm dini en son ve en mükemmel din olduğu gibi onun ahlâk prensipleri de en son, en güzel ve en yüce ahlâkî prensiplerdir. Son peygamber ve insanların en güzel huylusu Hz. Muhammed (as) için Kur'an-ı Kerim'de “*Sen elbette yüce bir ahlâka sahipsin.*” (68 / Kalem Suresi, 4. ayet) buyrulmuştur. Peygamberimiz (as) de “*Ben güzel ahlâkı tamamlamak üzere gönderildim.*” buyurmuştur. Hz. Aişe'ye Resûlullah'ın (as) ahlâkı sorulduğunda “*Onun ahlâkı Kur'an'dı.*” şeklinde cevap vermiştir. Dolayısıyla Sevgili Peygamberimizi (as) örnek aldığımızda en güzel ahlâkî prensipleri de hayatımıza geçirmiş oluruz.

Ben güzel ahlâkı tamamlamak için gönderildim.

Hadis-i Şerif

İslâm ahlâkının temelinde Allah'ın emir ve yasakları vardır. Ahlâk, güzel davranışları yapıp bunları birer huy hâline getirmeye; kötü davranışlardan uzak durup kendini korumaya çaba göstermektir. Ahlâklı insan da güzel davranışlarla kendini geliştirip kötü davranışlardan uzak durmaya çalışan insandır. Dinimize göre ahlâk ile iman birbirinin tamamlayıcısıdır. Çünkü ahlâkî ilkelere boyun eğmek ve yasaklardan kaçınmak iman gereğidir.

Güzel ahlâk hem insanın bizzat kendisine hem de içinde yaşadığı topluma çok büyük faydalar sağlar. Toplumsal huzur ve güvenin oluşması, insanların mutlu olması, iyi geçinme, sevgi, saygı gibi olumlu sonuçlara ancak güzel ahlâklı insanlar sayesinde ulaşılır.

Övülen ve güzel görülen özelliklerden bazıları...

adalet	güven
ağırbaşlılık	hoşgörü
alçak gönüllülük	itidal (dengeli olmak)
ana babaya iyilik	iyi niyetli olmak
bağışlayıcı olmak	iyilik
başkaları hakkında olumlu düşünmek	kanaat
cesaret	kardeşlik
cömertlik	kusurları ve hataları örtücü olmak
çalışkanlık	misafirperverlik
doğruluk	nezaket
dostluk	özverili olmak
fedakârlık	sabır

Müminlerin iman açısından en mükemmel olanı, ahlâkı en iyi olanıdır.

Hadis-i Şerif

saygı
selamlaşmak
sevgi
sorumluluk
şefkat
şükür (nimetlere ve iyiliklere teşekkür etmek)
temizlik
yardımlaşma

Mizana konan ameller arasında güzel ahlaktan daha ağır gelecek hiçbir şey yoktur.

Hadis-i Şerif

Yerilen ve çirkin görülen özelliklerden bazıları...

acımasızlık	hilecilik
aç gözlülük	iftira
alaycılık	ikiyüzlülük
aldatmak	inatçılık
arabozuculuk	israf
bencillik	kabalık
cahillik	kıskançlık
cimrilik	kibir
dedikoduculuk	kin
emanete hıyanet	korkaklık
hakaret etmek	küskünlük
hırsızlık	lakap takmak

بِإِذْنِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Kim bir iyilik yaparsa ona on katı karşılık vardır. Kim de bir kötülük yaparsa o da sadece o kötülüğün misliyle cezalandırılır ve onlara zulmedilmez.

6 / En'âm Suresi, 160. ayet

öfke
riya (gösteriş)
sövmek
tembellik
yalan
zulüm

İki özellik vardır ki bir müminde asla bir araya gelmez: Cimrilik ve kötü ahlâk.

Hadis-i Şerif

2 Temizlik İslâm'ın Özüdür

Temizlik, aklın, kalbin, bedeninin, yiyeceklerin, içeceklerin, giyeceklerin ve çevrenin maddî pisliklerden arındırılması, manevî kirlere uzak tutulmasıdır. İnsan ruhen arınmak, kendisine sıkıntı veren manevî kirlere temizlenmek ihtiyacı duyar. Aynı zamanda maddî pisliklerden temizlenmeye, vücudunu, elbiselerini ve çevresini temiz tutmaya da gerek duyar. Hz. Peygamber'in (as) "*Temizlik imandandır.*" buyurması temizliğin dinimizdeki önemini gösterir. İslâm dini temizliğe son derece önem vermiş, ibadetleri yerine getirmek temizlik şartına bağlanmıştır.

Temizlik sağlık için de çok önemlidir. Temiz insanlar temizliğe dikkat etmeyenlere göre hem beden hem de ruh bakımından daha sağlıklı olurlar. Mutluluğun en önemli şartlarından biri kişinin maddî ve manevî kirlere arınması ve temiz olmasıdır. Temizlik; akıl, kalp, beden, yiyecek, giyecek ve çevre boyutlarıyla ele alınabilir.

Kalp ve Akıl Temizliği

Kalp temizliği, kalbin her türlü kötü düşünceden arındırılması, şirk, küfür, zulüm gibi kötülüklerden uzak tutulmasıdır. Kalbin temiz olabilmesi için her şeyden önce iman nuruyla aydınlatılması gerekir. İman nuruyla aydınlanan kalp, manevî kirlere daima uzak durarak temizlenir.

Aklın temizliğinin ilk adımı; aklın sağlıklı işleyişini engelleyen içki ve uyuşturucu gibi kötü alışkanlıklardan kaçınmaktır. Akıl sağlığının korunması anlamına gelen bu ilk adım, baskı ve zulüm gibi kötülüklerden arınma; fitne, fesat, hile, yalan gibi çirkinliklerden uzak durma ile desteklenerek sürdürülür.

Hız. Peygamber (as) bütün yaşantısıyla kalbini ve aklını temiz tutmanın sembolü olmuştur. O, İslâm öncesinde hiçbir kötülüğe yaklaşmamıştı. O Mekkeliler tarafından güvenilir, iyi bir insan olarak bilinirdi. Yalan söylediği hiç işitilmemişti. İnsanlara merhamet eder, hiç kimsenin kötülüğünü istemezdi. Zulmedenlerin karşısında durarak çaresizlerin yanında yer alırdı. Peygamberlik görevi başladıktan sonra insanlar onun doğruluğundan, güvenilirliğinden etkilenerek de İslâm'a girmişlerdi.

Hız. Peygamber (as) Müslümanlara en güzel örnekti. Kimseye kötü bir söz söylediği görülmemişti. Hoşuna gitmeyen bir davranış görürse uyarır veya hoşlanmadığını yüz ifadesinden belli ederdi. Rabbine sürekli dua eder, peygamber olmasına rağmen her gün bağışlanmayı dilerdi. Onun bu davranışı, müminlere çok güzel bir örnektir. Çünkü tövbe, müminler için manevi bir temizliktir. Kulun hatalarından vazgeçmesi, pişman olup Allah'tan özür dilemesi şeklinde yaptığı bir temizlik... Tövbe, gönlümüzde oluşan kusur

lekelerinden arınmaktır. Ruhumuzu temizlemek, vicdanımızın yaralarını tedavi etmektir. Aklımızı kötülük ve çirkinliklerin necasetinden paklamak, iyi ve güzel olana doğru yönlendirmektedir.

Beden Temizliği

Dinimizde abdest ve boy abdesti gibi temizlik uygulamaları emredilmiş ve bunlar ibadetlerin ön şartı olarak görülmüştür. Peygamberimiz (as) güzelce abdest alanlardan günahların dökülerek çıkıp gideceğini, her organ yıkandıkça o organla işlenen günahların affedileceğini müjdeler. Dolayısıyla abdest insanı maddî pisliklerden temizlediği gibi manevî kirlilerden de arındırmaktadır.

Peygamberimiz (as) hiç olmazsa haftada bir kere (özellikle cuma günü) vücudun tamamen yıkanmasını tavsiye etmiştir. *“Her cuma günü yıkanmak, yetişkin her insanın boynuna borçtur.”*

Ayrıca Resûlullah (as) *“Eğer müminlere güçlük verecek olmasaydım onlara her namaz öncesinde misvak kullanmayı emrederdim.”*; *“Yemekten önce ve sonra el yıkamak yemeğe bereket getirir.”* buyurmuş, el, ağız ve diş temizliğine verdiği önemi ifade etmiştir. Bunlara ek olarak tırnak, saç, sakal, bıyık temizliği, beden temizliği, güzel koku sürünmek gibi kişisel bakım gerektiren konularda da titiz davranılmasını emretmiştir.

Peygamber Efendimiz (as) şöyle buyurmuştur: *“Şüphesiz ki benim ümmetim, kıyamet gününde abdest izlerinden dolayı yüzleri nurlu, elleri ve ayakları parlak olarak çağrılacaktır. Yüzünün nurunu artırmaya gücü yeten kimse bunu yapsın.”*

Peygamberimiz (as) beden temizliğine çok önem verirdi. Temizliğin imandan olduğunu söylerdi. Yemek yemeden önce ve yemek yedikten sonra mutlaka ellerini yıkar, dişlerinin temizliğine dikkat ederdi. Güzel kokular kullanmayı sever, ashabına da temizliğe dikkat etmelerini hatırlatırdı. Soğan, sarımsak gibi koku verici yiyecekleri yiyenlerin camiye gelmemeleri konusunda ashabını uyarırdı.

Yiyecek ve Giyecek Temizliği

Dinimiz, yediklerimizin ve içtiklerimizin temiz olmasına büyük önem verir. Yiyecek ve içeceklerde arayacağımız ilk özellik manevî temizlikleri, yani helâl olmalarıdır. Bu konuda Peygamber Efendimiz (as) şöyle buyurmuştur: *“Allah temizdir, sadece temiz olanları kabul eder.”* Kur’an-ı Kerim’de de *“Ey iman edenler! Eğer siz ancak Allah’a kulluk ediyor-*

sanız, size verdiğimiz rızıkların iyi ve temizlerinden yiyin ve Allah'a şükredin.” (2 / Bakara Suresi, 172. ayet) buyurulmaktadır.

Hız. Peygamber (as) yediklerinin helâl olmasına dikkat ederdi. Ashabına da helâl yoldan kazanmalarını öğütler, sürekli onları uyarırdı.

Yiyeceklerde olduğu gibi giyeceklerde de temizliğe dikkat edilmelidir. Çevresindekileri rahatsız edecek şekilde giyinmesi Müslümana yakışmaz. Allah'ın Elçisi (as), her konuda olduğu gibi kılık kıyafetinin temizliği ve güzelliği konusunda da Müslümanlara örnek olmuştur. Hız. Peygamber (as) temizliğine, saçına başına, kılık kıyafetine dikkat etmeyenleri uyarılmış, temizliğe ve güzel görünüşe dikkat edilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Çevre Temizliği

Müslümanlar, kişisel temizliğe dikkat ettikleri gibi yaşadıkları çevrenin de temiz olmasına dikkat ederler. Bu önemli bir ahlâkî sorumluluktur. Bir Müslüman, evde, okulda, sokakta camide, toplu taşıma aracında kısacası bulunduğu her ortamda temizliğe dikkat eder. Çevre temizliğinin aynı zamanda toplumsal bir görev olduğunu unutmaz. Bilir ki “Şüphesiz Allah çok tövbe edenleri sever, çok temizlenenleri sever.” (2 / Bakara Suresi, 222. ayet).

(Hasan Aycın, Kırk Hadis, Kırk Çizgi)

27.8.2007

Hız. Peygamber (as) çevre temizliğine çok önem verir, ashabını da bu konuda sık sık uyarırdı. Evlerin bahçelerini, boş alanları, yolları, insanların dinlenecekleri ağaç gölgelerini temiz tutmalarını isterdi. Yerlere tükürerek başkalarını rahatsız edenlerin kötü bir davranışta bulduklarını söylerdi. İnsanlara rahatsızlık verecek küçük bir şeyin bile yol üzerinden kaldırılmasının sevap olduğunu belirtirdi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İbrahim ve İsmail'e şöyle emretmiştik: “Tavaf edenler, kendini ibadete verenler, rükû ve secde edenler için evimi (Kâbe'yi) tertemiz tutun.”

2 / Bakara Suresi, 125. ayet

haram: Dinimizin yapılmasını ya da yenip içilmesini kesin bir şekilde yasaklamış olduğu şeyler.

helâl: Dinimizce yapılması ya da yenip içilmesi serbest bırakılmış şeyler.

Çevre temizliği, kul hakkı ve emanet kavramları ile de bağlantılı bir konudur. Çünkü üzerinde yaşadığımız dünya bize Allah'ın emanetidir. Biz de bu emaneti en güzel şekilde korumakla sorumluyuz. Bu emanet üzerinde sadece bugün aynı çevreyi paylaştığımız diğer insanların değil gelecek nesillerin de hakları vardır. Bunları gözeterek çevremizdeki doğal kaynakları en verimli şekilde israf etmeden kullanmalıyız. Çevre kirliliğine yol açacak ve doğal yapıyı tahrip edecek her türlü davranıştan da dikkatle kaçınmalıyız.

3 Doğruluktan Ayrılmayalım

Dürüstlük, sıdk, sözünde durmak, sadakat, sözünde ve işinde emin olmak, haktan ve haklıdan yana olmak, hidayet, özü sözü bir olmak gibi kavramlar doğrulukla birlikte düşünülmelidir. Ayrıca doğruluğun zıddı olan kavramlar da doğruluk konusu ele alınırken akılda tutulmalıdır. Örneğin yalancılık, hile, aldatma, güvensizlik, iki yüzlülük, samimiyetsizlik, dalalet, ihanet...

Doğruluk, doğru sözlü olmak, dürüstlük gibi ahlâkî erdemler hayatın tamamını kuşatır. Sadece ibadetler ve ahlâkî konularda değil her zaman; evde, okulda, sokakta, ticarete, yöneticilikte doğru olmak gerekir. Yalana başvurmak, hile yapmak, aldatmak bir Müslümanın kesinlikle uzak durması gereken kötü davranışlardır. Bunlar kişiyi her yönden zarara uğratar.

Doğruluk, birçok ahlâkî güzelliği de beraberinde getirir. İnsanın düşünce, söz, niyet ve davranışlarında kendini gösterir.

Dinin özü dosdoğru olmaktır. Peygamberimiz (as) şöyle buyurmuştur: *“Satıcı ve alıcı, pazarlığı bitirdikten sonra birbirlerinden ayrılmadıkça alışverişi bozup bozmamakta serbesttirler. Eğer onların her biri karşılıklı olarak doğru söyler, her şeyi açıkça ortaya koyarlarsa alışverişleri bereketli olur. Yalan söyleyip gizlerlerse alışverişlerinin bereketi kalmaz.”* Bu hadiste bir alışverişte bereket olabilmesi, doğruluk şartına bağlanmıştır. Bereket olmadığında ilk anda kazanç gibi görülenler kısa zamanda elden çıkar ve kişi yaptığı alışverişin hayrını göremez.

Bir başka hadisinde Hz. Peygamber (as) *“Bizi aldatan bizden değildir.”* buyurarak aldatmanın yanlışlığına dikkat çekmiştir. Doğruluk ve dürüstlük en başta kulun Allah ile olan ilişkisinde söz konusudur. Ayrıca *kul hakkı* olarak ifade edilebilecek alanlarda da doğruluk ve dürüstlüğe dikkat edilmelidir.

Doğruluk insanı cennete ulaştırır. Yalan ise cehenneme sürükler. Bunu Resûlullah (as) şu şekilde açıklamıştır: *“Şüphesiz sözde ve işte doğruluk hayra ve üstün iyiliğe yöneltir. İyilik de*

cennete iletir. Kişi doğru söyleye söyleye Allah katında doğrucu (sıddîk) diye kaydedilir. Yalancılık yoldan çıkmaya sürükler. Yoldan çıkmak da cehenneme götürür. Kişi yalan söyleye söyleye Allah katında çok yalancı (kezzab) diye yazılır.”

Allah Teâlâ, Peygamberinden (as) ve bizlerden dosdoğru olmamızı istediği gibi (11 / Hûd Suresi, 112. ayet) doğru davranan insanlarla beraber olmamızı da istemektedir. “Ey iman edenler! Allah’a karşı gelmekten sakının ve doğrularla beraber olun.” (9 / Tevbe Suresi, 119. ayet).

Doğruluk sayesinde insan maddî manevî birçok kazanç sağlar: Geçmiş günahlarının bağışlanması, gelecekte büyük ödüller elde edilecek olması, korkudan ve üzüntüden uzak olunması, cennete kavuşmak, meleklerin dostluğu, bereket, insanlar arasında saygınlık... Bütün bunların ötesinde doğruluğun en güzel sonucu kalp huzurudur. Doğruluk her zaman hayırlı ve iyi sonuçlar verir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Ey iman edenler! Allah’a karşı gelmekten sakının ve doğru söz söyleyin ki Allah sizin işlerinizi düzelsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Resûlüne itaat ederse muhakkak büyük bir başarıya ulaşmıştır.

33 / Ahzâb Suresi, 70-71. ayetler

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

“Şüphesiz Rabbimiz Allah’tır.” deyip sonra da dosdoğru olanlara hiçbir korku yoktur, onlar üzülmeyecekler de. Onlar cennetliklerdir. Yapmakta olduklarına karşılık, orada sürekli kalacaklardır.

46 / Ahkâf Suresi, 13-14. ayetler

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Öyle ise emrolunduğın gibi dosdoğru ol. Beraberindeki tövbe edenler de dosdoğru olsunlar. Hak ve adalet ölçülerini aşmayın. Şüphesiz O yaptıklarınızı hakkıyla görür.

11 / Hûd Suresi, 112. ayet

4 Allah İyilerle Beraberdır

Müslüman; kendisi iyi olan, iyilik yapan, insanları iyiliğe çağıran ve başkalarının iyiliğini isteyen kişidir. İyiliğin zıddı olan kötülük ise hiçbir şekilde Müslümana yakışmaz. İyilik, tüm güzel ahlâkî prensiplerin özü ve dayanak noktasıdır.

İyilik yapmak, iyiliğe çağırmak, iyiliğin yaygınlaşması için çalışmak gibi özellikler Allah’ın razı olacağı kimselerin temel özellikleri arasında sayılmaktadır. Müslümanların en önemli özelliklerinden biri de “iyiliği emredip kötülükten sakındırmak”tır. İyilik çok büyük ve önemli hususlarda söz konusu olabileceği gibi basit ve önemsiz görülen hususlarda da

olabilir. Yaşlılara saygı göstermek, ihtiyacı olanların yardımına koşmak, insanları sıkıntıya sokan şeyleri yoldan kaldırmak, Müslüman kardeşine güler yüz göstermek birer iyiliktir.

Dinimizde Müslümanlara hem iyilik yapmaları emredilmiş hem de bunun yolları gösterilmiştir. İyilik; zekât ve sadaka vermek, yoksulların ihtiyacını gidermek, zayıflara yardım etmek şeklinde maddî olabileceği gibi; güler yüzlü olmak, insanlara öğüt vermek, bilgi paylaşmak şeklinde de olabilir. İslâm dininde Allah'ın yapılmasını emrettiği her şey iyi, doğru ve güzel olarak değerlendirilir. İyilik duygusunun yayılmasını sağlamak, iyiliğe vesile olmak ve iyilik için aracılık yapmak da iyiliktir. Hatta iyiliğe niyetlenip de yapamayan kimseye bile iyilik sevabı verilir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

İyilik ve takva (Allah'a karşı gelmekten sakınma) üzere yardımlaşın. Ama günah ve düşmanlık üzere yardımlaşmayın. Allah'a karşı gelmekten sakının. Çünkü Allah'ın cezası çok şiddetlidir.

5 / Mâide Suresi, 2. ayet

Kişinin kendisine, ailesine, komşusuna, arkadaş ve akrabalarına, kısacası bütün insanlara iyilikle yaklaşması gerekir. Bir yoksulun doyurulması, bir yetimin başının okşanması, üzgün birinin teselli edilmesi, küçüklere sevgiyle davranılması, büyüklere saygı gösterilmesi de iyilik kapsamındadır.

İyilik mutlaka Allah rızası için yapılmalıdır. Mükâfatı karşındaki kişiden değil Allah'tan beklenmelidir. Yapılan iyilikler başa kakılmamalıdır. Kendisine iyilik yapılan kişi ise teşekkür etmelidir, iyiliğe iyilikle ve daha fazlasıyla karşılık vermelidir. Şayet başka bir iyilik yapmaya imkânı yoksa dua etmelidir.

İyiliğin miktarı önemli değildir. Önemli olan yapılanın bir iyilik olmasıdır. Peygamber Efendimiz (as) "Yarım hurma vermek suretiyle de olsa kendinizi cehennem ateşinden koruyunuz. O kadarını da bulamayanlar güzel bir sözle de olsa kendilerini korusunlar." buyurmuştur.

Allah, iyilik yapanlarla beraberdir ve onlara yardımcı olur. İyilik adına harcanan şeyin yerine Allah yenisini verir.

Kim bir iyilik yapmak ister de yapmazsa Allah bunu yapılmış bir iyilik olarak kabul eder. Şayet bir kimse iyilik yapmak ister de onu yaparsa Allah Teâlâ, o iyiliği on mislinden başlayıp yedi yüz misliyle hatta daha da fazlasıyla yazar. Kim bir kötülük yapmak ister de vazgeçerse Allah Teâlâ, bunu bir iyilik olarak kaydeder. Şayet bir insan kötülük yapmak ister ve onu yaparsa Allah Teâlâ, o fenalığı sadece bir günah olarak yazar.

Hadis-i Şerif

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Kim güzel bir (işte) aracılık ederse ona o işin sevabından bir pay vardır. Kim de kötü bir (işte) aracılık ederse ona da o kötülükten bir pay vardır. Allah'ın her şeye gücü yeter.

4 / Nisâ Suresi, 85. ayet

Resûlullah (as) şöyle buyurmuştur: “Her gün iki melek iner. Bunlardan biri: ‘Allah’ım malını verene yenisini ver!’ diye dua eder. Diğeri de: ‘Allah’ım cimrilik edenin malını yok et!’ diye beddua eder.”

Müslümanlar iyilik konusunda birbirleriyle yarışarak iyiliğin yaygınlaşmasına çalışırlar. Melekler, iyilik yapan Müslümanlara dost olur ve onlara dua ederler. İyilik yapanlara hem dünyada hem de ahirette mükâfatları kat kat verilir. “Erkek veya kadın, kim mümin olarak iyi iş işlerse elbette ona hoş bir hayat yaşatacağız ve onların mükâfatlarını yapmakta olduklarının en güzeli ile vereceğiz.” (16 / Nahl Suresi, 97. ayet)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Kim salih bir amel işlerse kendi lehine işlemiş olur.

45 / Câsiye Suresi, 15. ayet

Kardeşini güler yüzle karşılamak şeklinde olsa bile hiçbir iyiliği küçük görme.

Hadis-i Şerif

Bir iyiliğe öncülük eden kimseye o iyiliği yapanınki gibi sevap vardır.

Hadis-i Şerif

5 İslâm Sevgi Dinidir

Sevgi, insanın yaratılışında var olan ve insanlar arası ilişkilerde çok önemli yeri olan bir duygudur. Sevgi denildiğinde dostluk, muhabbet, şefkat, merhamet gibi güzel özellikler de akla gelir. Düşmanlık, kin, nefret, merhametsizlik, şefkatsizlik gibi olumsuz nitelikler de sevgiyle bağdaşmaz.

Sevginin kendisi iyi olduğu gibi her türlü iyilik ve güzellik de ancak sevgi sayesinde gerçekleşir. Kişi, sevdiği insanlara yardımcı olur, iyilik ve fedakârlık yapmak istediğinde bunu daha çok sevdiği insanlara yapar. Sevginin özünde karşılıksız vermek, fedakârlık gibi asil duygular vardır.

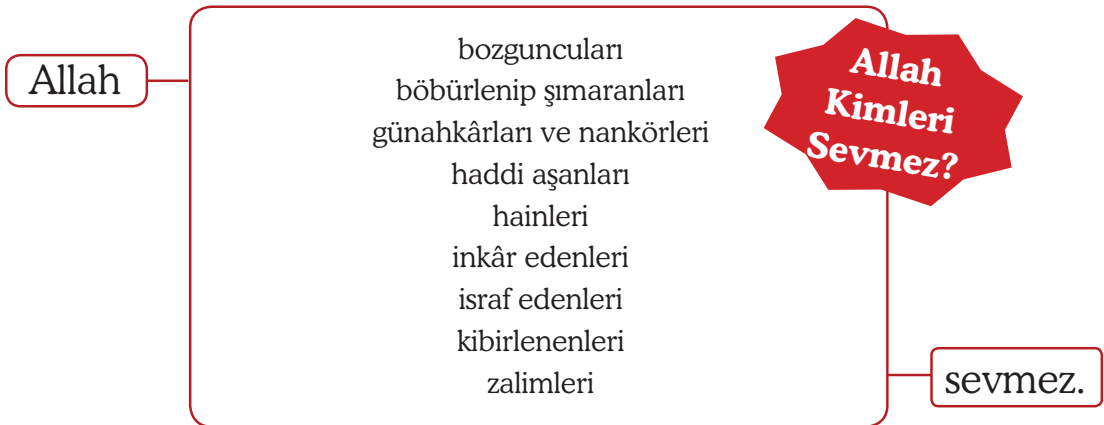
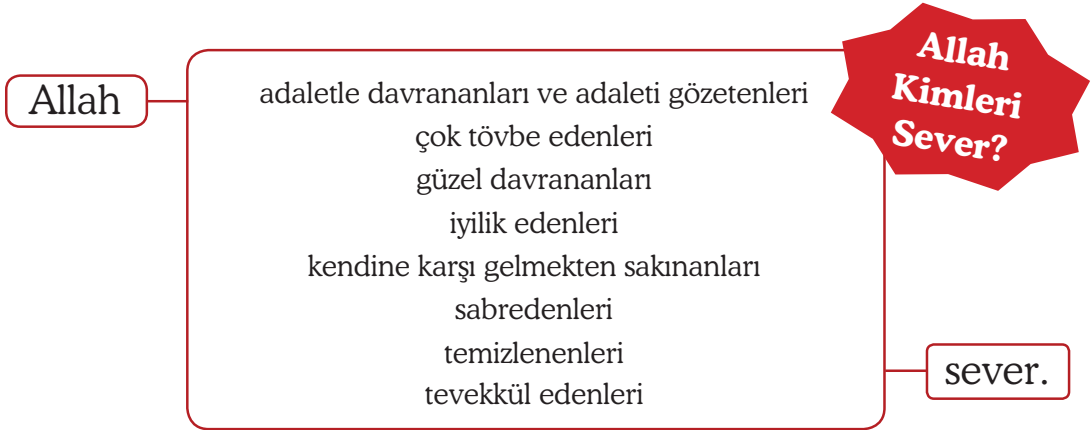
İslâm, sevgi dinidir. Dinimizde sevgi, imanla bağlantılı görülmüş, birbirini sevmek ya da sevmemek imanın alameti olarak kabul edilmiştir. Müslümanların birbirini sevmesi, ilişkilerin sevgi üzerine kurulması esastır. Allah’ı sevmek, peygamberleri sevmek, inanları sevmek ve onlara muhabbet beslemek dinin bir gereği olarak ifade edilmiştir.

İnsan için en büyük mutluluk, Allah’ın sevgisini kazanmaktır. Allah’ın sevgisini kazanmanın yolu ise Peygamberine (as) uymaktan geçer: “De ki ‘Eğer Allah’ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın.’” (3 / Âl-i İmrân Suresi, 31. ayet).

tevekkül: Her konuda Allah’a güvenmek, O’na dayanıp teslim olmak.

Sevgi konusunda Müslümanı bağlayan en önemli ölçü “Allah rızası”dır. Müslüman sevdiğini Allah rızası için, O’nun hoşnutluğunu elde etmek için sevmelidir.

Sevgiyi bir duygu olarak kalpte taşımak kadar bu sevgiyi sevilen kişiye ifade etmek de gerekir. Resûlullah (as) “*Din kardeşini seven, ona sevdiğini söylesin.*” buyurmuştur. Bizler Allah ve peygamber sevgisi yanında iman kardeşimiz olan Müslümanları ve diğer insanları da severiz. Ayrıca bitkileri, hayvanları, tabiatı kısaca bütün varlıkları da Allah yarattığı için severiz. Öte yandan dinimizi, ahlâkî değerlerimizi, kutsal bildiğimiz şeyleri, vatanımızı, milletimizi de severiz.

6 Kul Hakkına Dikkat Edelim

İnsanlar; ticaret, iş, evlilik, eğitim öğretim, yönetim gibi hayatın değişik alanlarında birbirleriyle ilişki kurarlar. Kul hakkı, bu ilişkiler sırasında taraflardan birinin can, mal, şeref, itibar ve benzeri bir hakkının ihlâli ile ortaya çıkar. Kul hakkı, dinimizde üzerinde çokça durulan bir husustur.

Kul hakkı ihlâli, maddî veya manevî hakların ya da her ikisinin çiğnenmesi şeklinde ortaya çıkar. Adam öldürme, aldatma, faizcilik, gasp, hırsızlık, hile, kumar, rüşvet, tefecilik, yaralama gibi yollarla oluşan kul hakkı ihlâlleri maddî hakların çiğnenmesi-ne örnek olarak verilebilir. Manevî hakların çiğnenmesine de alay, ara bozuculuk, gıybet, hakaret, iftira, lakap takma gibi durumlar örnek olarak verilebilir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aranızda birbirinizin mallarını haksız yere yemeyin.

2 / Bakara Suresi, 188. ayet

Kul hakkından doğan günahların ve bunların cezalarının Allah ya da devlet tarafından bağışlanması söz konusu değildir. Kul hakkı, ancak hak sahibi kişinin bağışlanması ile ortadan kalkabilir. Kul hakkının ne kadar önemli olduğunu Resûlullah (as) şöyle dile getirmiştir: “Kimin üzerinde din kardeşinin ırzı, namusu veya malıyla ilgili bir zulüm varsa altın ve gümüşün bulunmayacağı kıyamet günü gelmeden önce o kimseyle helâlleşsin. Yoksa kendisinin salih amelleri varsa yaptığı zulüm miktarınca sevaplarından alınır (hak sahibine verilir.) Şayet iyilikleri yoksa haksızlık ettiği kardeşinin günahlarından alınarak onun üzerine yükletilir.”

İflas etmiş kişi şöyle bir adamdır: Dünyada yaptığı bütün ibadetin sevabı ile kıyamet gününde Allah'ın huzuruna gelir. Bu adam dünyada birçok hayırlar, ibadetler yapmış olmakla birlikte başkalarına zulmetmiş, kimini dövmüş, kiminin gönlünü kırmış, şuna buna eliyle ve diliyle eziyet etmiştir. İşte bu hak sahiplerinin hepsi o adamın çevresine toplanırlar, haklarını isterler: “Bana dünyada iken şöyle yaptı, hakkımı al ya Rab!” diye davacı olurlar. Allah onun hayır ve iyiliklerinden oluşan sevapları bunlara taksim eder, fakat borcu yine kapanmaz. Nihayet onların günahlarını bu adamın üzerine yükler, sonra da cehenneme gönderir. İşte asıl iflas eden böyle bir adamdır.

Hadis-i Şerif

Haksızlığa uğrayan kişinin Müslüman ya da kâfir olması durumu değiştirmez. Müslüman hiç kimseye haksızlık yapmamakla yükümlüdür. Bilerek ya da bilmeyerek haklarını ihlâl ettikleri kişilerden özür diler, maddî karşılık söz konusu ise iade eder ve helâllik diler. Bu konuda en çok dikkat etmemiz gereken nokta, haklarını ihlâl ettiğimiz insanlardan helâllik almaya çalışmak ve kul hakkıyla ahirete gitmemektir.

ANKA KUŞU VE ODUNCU

Fakir bir oduncu ormanda derin bir uçurumun kenarında ağaç kesiyordu. Geç olmuştu ve oduncu yorulmuştu. Ağaç kesmeye, sabah güneş ışıklarıyla beraber başlamıştı. Yorulduğu için de balta darbeleri iyice güçsüzleşmişti. Baltayı tutmakta zorlanıyordu. Bu yüzden balta elinden kayıp uçuruma düştü.

Oduncu umutsuz ve çaresizdi. Baltası onun yaşamasını sürdürmek için kazanç sağlayabileceği tek aletti. Yeni bir balta alabilecek parası da yoktu. Ellerini ovuşturup ağlamaya başladığı sırada çok güzel bir kuş yanında belirdi. Bu, Anka Kuşu'ydu. Anka Kuşu oduncuya üzüldüğü şeyin ne olduğunu sordu. Oduncu, kuşa başından geçenleri anlattı. Kuş uçurumdan aşağıya doğru uçtu ve oduncuya bir balta getirdi. Kuş yukarı çıktığında oduncu kuşun getirdiği baltanın altın olduğunu gördü.

Anka Kuşu oduncuya baltayı göstererek sordu: *"Bu senin mi?"*

Oduncu cevapladı: *"Hayır, benim değil."*

Kuş, altın baltayı yere bırakıp uçurumun derinliğine doğru tekrar kanat çırpı. Bu sefer de gümüş bir balta ile geri döndü fakat oduncu baltasının odundan yapılmış sıradan bir balta olduğunu söyledi.

Kuş üçüncü kez uçuruma doğru uçtu. Bu defa geri geldiğinde pençelerinde, o zamana kadar başka oduncular tarafından kaybedilmiş olan tüm baltalar vardı. Oduncu baltalara baktı ve aralarından kendi baltasını seçti. Fakir oduncu baltasının bulunmasına çok sevinmişti; kuşa teşekkür etti. Kuş oduncunun dürüstlüğüne takdir etti. *"Dürüstlüğüne hayran oldum."* dedi oduncuya. *"Ödül olarak senin baltanın yanı sıra altın ve gümüş olan baltaları da alabilirsin."*

Mutlu oduncu hazinesiyle birlikte evine döndü. Dürüst oduncunun başından geçenler zaman içinde köy halkı tarafından duyuldu. Onun iyi şansını yakalamak isteyen herkes ormana koştu. Oraya buraya baltalarını saklayıp kaybettiklerini söyleyerek yalandan ağlamaya başladılar. Feryat ederek Anka Kuşu'nu

yardıma çağırdılar. Elbette Anka Kuşu geldi.

Her birine önce altın sonra gümüş baltaları

getirdi. Oduncuların her biri açgözlü

davranıp bu baltaların kendilerinin

olduğunu söylediler. Fakat Anka

Kuşu'nun getirdiği baltaları elleri-

ne alır almaz baltalar oduncula-

rın ellerinden yok oldu. Çare-

siz köylerine dönmeye karar

veren oduncular saklamış

oldukları baltalarını hiçbir

yerde bulamadılar.

DÜŞÜN

Peygamberimiz (as) anlatıyor:

Bir adam yolculuk esnasında çok susamıştı. Bir kuyuya rastladı ve inip oradan su içti. Kuyudan çıktığında, bir köpeğin susuzluktan dili sarkmış bir vaziyette kıvrandığını ve toprağı yaladığını gördü. Yolcu kendi kendine “Bu köpeğin hâli benim biraz önceki hâlim gibi, o

da pek çok susamış bir vaziyette.” diye söylendi. Kuyuya indi ve ayakkabısına su doldurarak, o köpeğe su verdi. Allah Teâlâ da o adamın bu davranışından memnun oldu, günahlarını affetti.

Resûlullah (as) bu kıssayı anlattıktan sonra, kendisini dinleyen sahabîlerden birkaçı sordu: “Ey Allah’ın Resûlü! Hayvanlara yaptığımız iyilikte de bize bir sevap ve ödül var mıdır?”

Peygamberimiz (as) şöyle buyurdu:

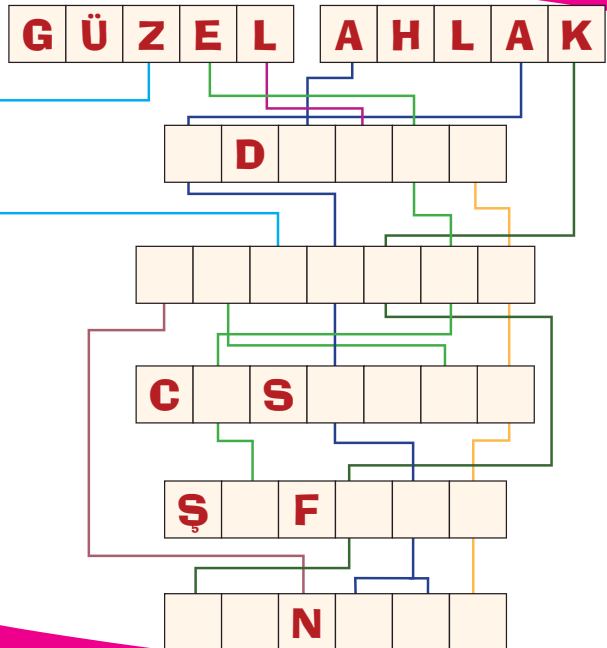
“Bütün canlılara yapılan iyiliğin bir karşılığı vardır.”

1. Adamın köpeğe davranışı ile kendinizin hayvanlara ve çevrenizdeki canlı ya da cansız diğer varlıklara davranışlarınızı karşılaştırınız.
2. Başkalarına ne gibi iyiliklerde bulunabileceğiniz üzerinde düşünüp görüşlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

İZLE ÇİZGİYİ BUL KELİMEYİ

Yanda güzel ahlâkla ilgili kelimeler saklanmış. Çizgileri takip ederek harfleri yerleştiriniz ve kelimeleri tamamlayınız. Dikkat ediniz, aynı renk çizgilerin birleştirdiği kutular da aynı harfler var.

Kur Sonu Genel Değerlendirme

1 İnsanlar bu sözü inanarak söylerlerse Müslüman olurlar ve İslâm halkasına katılmış olurlar. Bu sözün doğru söylenişi aşağıdakilerden hangisidir?

- a. Lâ ilâhe illâllah Muhammeden resûlullah.
- b. Lâ ilâhe illâllah Muhammedun resûlullah.
- c. Lâ ilâhe illâllah Muhammeden resûlallah.
- d. Lâ ilâhe illâllah Muhammedun resûlallah.

2 Aşağıdaki metni okuyunuz. Birinci kadının cehennemlik, ikinci kadının cennetlik olmasının sebebi hangi ahlâkî özelliklerdir? Düşünüp yazınız.

Hiz. Peygamber'in (as) arkadaşlarından Ebû Hureyre anlatıyor:

Bir adam Peygamberimize (as) geldi ve "Ey Allah'ın Elçisi!" dedi. "Falan kadının çokça namaz kıldığı, oruç tuttuğu, sadaka verdiği söyleniyor; fakat o diliyle komşularını incitiyor." dedi.

Resûlullah (as), "O kadında hayır yoktur, o cehennemliktir." buyurdu.

Aynı adam; "Ey Allah'ın Elçisi! Falan kadın da farz namazları kılıyor, ihtiyaç sahiplerine peynir dağıtıyor, komşularını da incitmiyor." dedi.

Peygamberimiz (as) de, "O kadın cennetlidir." buyurdu.

.....
.....
.....

3

Aşağıdaki ifadelerden hangisi "İslâm" kelimesinin tanımına uygun ise başındaki kutucuğu işaretleyiniz.

☐ Teslim olma	☐ Boyun eğme	☐ Barış ve esenlik
☐ Hayır ve iyilik dileme	☐ Af dileme	☐ İman etme
☐ Tanıklık etme	☐ Bağışlama	☐ Yemin etme
☐ Selamet	☐ Selam verme	☐ Söz verme
☐ Birleme	☐ Güvende olma	☐ Bağlanma

4

Aşağıdaki tablonun birinci sütununda İslâm'ın esasları ile imanın esasları verilmiştir. İkinci ve üçüncü sütuna hangisine ait olduklarını işaretleyiniz.

Esaslar	İslâm'ın Esasları	İmanın Esasları
Allah'a iman		✓
Namaz kılmak		
Meleklerle iman		
Oruç tutmak		
Ahret gününe iman		
Kaza ve kadere iman		
Zekât vermek		
Kitaplara iman		
Kelime-i şehadet		
Peygamberlere iman		
Hacca gitmek		

5

Haram olmakla beraber yapılması din tarafından hoş karşılanmayan davranışa ne ad verilir?

- a. Vacip
- b. Müstehap
- c. Mekruh
- d. Müfsit

7

Beş

Bir dalda beş meyve,
İkisi gün görür,
Üçü ise görmez.
Cevabın nerede?

6

Hz. Peygamber (as) Hudeybiye Anlaşması'ndan sonra komşu ülke hükümdarlarına mektuplar göndermiştir. Aşağıdakilerden hangisi bunlardan biri değildir?

- a. Hindistan
- b. Sasani
- c. Bizans
- d. Mısır

8

Aşağıdaki kelimeler namazın hangi farzıyla ilişkili ise başındaki kutucuğa o farzın numarasını yazınız.

☐ El bağlamak	☐ Zaman	☐ Saat
☐ Bilinç	☐ Eğilmek	☐ Yere kapanmak
☐ Diz kapağı	☐ Allahu ekber	☐ Yön
☐ Seccade	☐ Ayet	☐ Elbise
☐ Başlamak	☐ Burun	☐ Diz
☐ Ettehiyyâtü	☐ Oturmak	☐ Beklemek
☐ Ayakta durmak	☐ Abdest	☐ Kur'an
☐ Sure	☐ Gusül	☐ Örtmek
☐ Kâbe	☐ Alın	☐ Son
	☐ Amaç	

1. Hadesten taharet	6. Niyet
2. Necasetten taharet	7. İftitah tekbiri
3. Setr-i avret	8. Kıyam
4. İstikbal-i kible	9. Kıraat
5. Vakit	10. Rükû
	11. Secde
	12. Ka'de-i ahîre

9

Aşağıdaki cümleleri tamamlayınız.

İslâm'dan önce;

- Mekke, hac mevsiminde önemliydi çünkü;

- Mekke panayır merkeziydi. Panayırlarda şunlar yapılırdı:

- Mekke'de hanifler de vardı. Hanif şu anlama gelmektedir:

- Mekke'de kötülük ve cehalet hâkimdi. Örneğin; yeni doğan kız çocukları öldürülüyordu. Ayrıca,

Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları parantez içinde verilenlerden uygun olanı ile doldurunuz.

10

- a - Peygamberimiz (as), Medine'ye hicretinin hemen ardından burada bir mescit inşa etti. Bu mescide ..... adı verildi.
(Mescid-i Nebevî / Mescid-i Haram / Mescid-i Aksâ)
- b - Müslümanların Mekkeli müşriklerle yaptıkları ilk savaş ..... idi. Bu savaş aynı zamanda Müslümanların ilk büyük zaferi oldu.
(Bedir Savaşı / Uhud Savaşı / Hendek Savaşı)
- c - Hz. Peygamber (as), Hudeybiye Anlaşması'ndan sonra çevre ülkelerdeki hükümdarlara İslâm'a davet mektupları gönderdi. Kendisine gönderilen mektubu alan ..... hükümdarı Necaşi, Müslüman oldu.
(Bizans / Sasani / Habeşistan)
- d - Hz. Peygamber'e (as) ilk vahiy ..... Mağarası'nda iken geldi.
(Hira / Sevr / Taif)
- e - ..... Hz. Peygamber'e (as) ilk iman eden kişi oldu.
(Hz. Hatice / Hz. Aişe / Hz. Fatma)

Aşağıda abdest, gusül ve teyemmümü bozan durumlar bir arada verilmiştir. Hangi durum bunlardan hangisini bozar? İlgili sütunu işaretleyiniz. Yalnız dikkat ediniz, bazı durumlar her üçünü birden bozabilir. Ayrıca teyemmümün hem gusül hem de abdest yerine geçmek üzere alındığını varsayınız.

11

	Abdest	Gusül	Teyemmüm
Uyumak			
Yellenmek			
Su bulmak			
Küçük veya büyük tuvaletini yapmak			
Namaz kılarken yanındaki kişinin işiteceği kadar gülmek			
Cünüplük			
Suyu kullanma engelinin ortadan kalkması			
Vücutun herhangi bir yerinden kan, irin, sarı su çıkması			
Ağız dolusu kusmak			
Bayılmak			

Teşekkür ve Telif Hakları

Eserlerinden yararlandığımız kaynakçada adı geçen ve aşağıda isimlerini zikrettiğimiz kişi ve kurumlara teşekkür ediyoruz:

Ahmet Mercan, Ahmethan Yılmaz, Bestami Yazgan, Birdirbir Dergisi, Cabelka Kitaplığı, Çağrı Cebeci, Damla Yayınları, Diyanet Çocuk Dergisi, Düş Değirmeni Kitaplığı, EDAM (Eğitim Danışmanlığı ve Araştırmaları Merkezi), Erdem Yayınları, Esmâ Kılıç, Esra Nur Uçkan, Hasan Aycın, Melike Günyüz, Nobel Yayınları, Reza Hemmatirad, Yaşar Kandemir.

Ayrıca eserlerinden yazı ve görsel kullanmamıza izin veren aşağıdaki telif sahibi kişi ve kurumlara teşekkür ederiz:

§ Diyanet Çocuk Dergisi [Esmâ Kılıç imzalı *İslâm'ın Şartları* adlı şiir / s. 37].

§ EDAM (Eğitim Danışmanlığı ve Araştırmaları Merkezi) Birdirbir Dergisi ve Birdirbir Kitaplığı [Çağrı Cebeci imzalı *İlginç Sorular* adlı metin ve görseli / s. 36 ▪ Hatice Işlak imzalı *Adil Bir Hakem* yazısı ve görseli / s. 68-69 ▪ *Anka Kuşu ve Oduncu* adlı öykü ve görseli / s. 105].

§ Erdem Yayınları, [Bestami Yazgan imzalı *İslâm'ın Anahtarı* adlı şiir ve görseli / s. 15 ▪ Bestami Yazgan imzalı *Küçük Kul* adlı şiir ve görseli / s. 21].

§ Hasan Aycın – Birdirbir Kitaplığı [Temizlik İmandandır çizimi / s. 97].

§ Ö. Faruk Aksoy - İSAM Fotoğraf Arşivi [Mekke'de kurulan en büyük panayır olan Ukaz panayırının kalıntılar görseli / s. 60 ▪ Hz. Peygamber'in (as) doğduğu evin yerine inşa edilen ve bugün Mekke Kütüphanesi olarak kullanılan yapı görseli / s. 63 ▪ Sevgili Peygamberimizin (as) sütannesinin yaşadığı Benî Sa'd Vadisi görseli / s. 64 ▪ Sevgili Peygamberimizin (as) dedesinin kabrinin de bulunduğu Mekke'deki Cennetü'l-Mualla mezarlığının bugünkü hâli görseli / s. 65 ▪ Hira Mağarası görseli / s. 72 ▪ Hira Dağı görseli / s. 73 ▪ Mescid-i Aksa görseli / s. 78 ▪ Mescidü'l-Bey'a: Medinelilerin Akabe'de Peygamberimizle (as) görüştikleri yerde bugün bulunan mescit görseli / s. 79 ▪ Sevr Mağarasının bulunduğu Sevr Dağı görseli / s. 80 ▪ Hicret güzergâhını gösteren harita / s. 80 ▪ Kuba Mescidi görseli / s. 81 ▪ Mescid-i Nebevî / s. 84 ▪ Hz. Peygamber (as) geldiğinde Medine'de Yahudilere ait olan topraklar görselleri / s. 85 ▪ Uhud Savaşı'nın yapıldığı alan görseli / s. 86 ▪ Hudeybiye Antlaşması'nın yapıldığı yer görseli / s. 87 ▪ Hz. Peygamber'in (as) defnedildiği yer (Hücre-i Saadet) görseli / s. 89].

Diğer bütün yazı ve görsellerin telif hakları Türkiye Diyanet Vakfı'na aittir. Yazılı izin alınmaksızın kitabın tamamının ya da bir kısmının herhangi bir ortamda herhangi bir şekilde basım, yayım, çoğaltma ve/veya dağıtım yapılamaz.

Kaynakça

Kaynakça elinizdeki kitabın hazırlanmasında faydalanılan kaynaklardan oluşmaktadır. Okuma ve faydalanma kolaylığı sağlamak açısından metin içinde alıntı yapılan kısımlara ayrı ayrı atıf yapılmayarak tüm kaynaklar buraya topluca alınmıştır. Kaynakçayı, ilgili konularda ilave bilgi edinmek için de kullanabileceğinizi unutmayınız.

Adem Kandemir, Alpaslan Durmuş, Dudu Ekinci, Hatice Işlak ve İlyas Aslan. *Hz. Peygamber'in Hayatı*. EDAM: İstanbul (yayımlanmamış çalışma).

Ali Ünal. *Allah Kelâmı Kur'ân-ı Kerîm ve Açıklamalı Meali*. Define Yayınları: İstanbul, 2007.

Alpaslan Durmuş, Hatice Işlak ve Neriman Gökçeğöz Karatekin. *Yaz Kur'an Kursları Öğretici Kılavuzu*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2006.

Alpaslan Durmuş, Hatice Işlak, İlyas Aslan ve Neriman Gökçeğöz Karatekin. *Dinimi Öğreniyorum*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2005.

Amil Çelebioğlu ve Yusuf Ziya Öksüz. *Türk Bilmeceler Hazinesi*. Kitabevi: İstanbul.

Bestami Yazgan. *İlk Öğrendiklerim Dizisi 1-5 (Doğuştan Müslümanım, Namaz Kılıyorum, Benimki Kuş Orucu, Yoksulları Unutmam, Hacca Gidiyorum)*. Düş Değirmeni Kitaplığı: İstanbul, 2004.

Beşir İslamoğlu. *Modern İlmihâl (Davranış Bilgisi) İnanç, Metodoloji, İbadet ve Sosyal Hayat Fıkhı*. İlahiyat Yayınları: Ankara, 2002.

- Birdirbir: Aylık Din Eğitimi ve Kültürü Dergisi*. Sayı: 1-19. EDAM: İstanbul, 2006-2007.
- Bünyamin Erul ve Ekrem Keleş. *Haccı Anlamak: Haccın Hikmetleri ve Yapılışı*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2004.
- Bünyamin Erul ve Ekrem Keleş. *Kutsal İklimde Dua: Hac Esnasında Yapılabilecek Duâlar*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2004.
- Dalal Al-Alami. *Son Mühür – Peygamberimizin Hayatı* (çev. Merve Akkuş). Cabelka Yayınları: İstanbul, 2006.
- Diyanet Çocuk Dergisi*. Diyanet İşleri Başkanlığı: Ankara. 2004-2008.
- Elmalılı Hamdi Yazır. *Hak Dini Kur'an Dili*. Eser Neşriyat: İstanbul, 1982.
- Emrehan Halıcı. *Akil Oyunları*. Doğan Kitap: İstanbul, 2007.
- Esmâ Kılıç. İslâm'ın Şartları. *Diyanet Çocuk Dergisi*. Ağustos 2004. Sayı 289.
- Halil Altuntaş ve Muzaffer Şahin. *Kur'an-ı Kerim Meâli*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2003.
- Hatice Işlak ve Alpaslan Durmuş (Ed.). *Kara Tahtayı Aşmak (Öğrenci Merkezli Öğretmenlik)*. Kaknüs Yayınları: İstanbul, 2004.
- Hasan Aycın. *Kırk Hadis Kırk Çizgi*. EDAM Birdirbir Kitaplığı: İstanbul, 2. baskı, 2008.
- İlyas Aslan ve diğerleri. *Kur'an Anlaşılsın Diye*. Yekder: İstanbul, 4. baskı, 2007.
- İsmail Karagöz, Mehmet Keskin ve Halil Altuntaş. *Hac İlmihali*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2005.
- İsmail Karagöz (yay. Haz.). *Dini Kavramlar Sözlüğü*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2005.
- Komisyon. *Peygamberimi Öğreniyorum*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 29. baskı, 2005.
- Laura Buller. *Benim İncim* (çev. Seda Darcan Çiftçi). Kaknüs Yayınları: İstanbul, 2006.
- Linda Williams Aber, Mark Dana, Trip Payne ve diğerleri. *Super Brain Builders*. Pil: Illinois, 2003.
- Macit Yaşaroğlu. *Çocuklarımız İçin Din Bilgisi*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 1998.
- Martin Lings. *Hz. Muhammed'in Hayatı* (çev.: Nazife Şişman). İnsan Yayınları: İstanbul, 1990.
- Nazif Yılmaz ve Alpaslan Durmuş. *Yaz Kur'an Kurslarında Eğitimde Kalite Rehberi*. Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları: İstanbul, 2006.
- Necati Öztürk. *Fotoğraflarla Kutsal Topraklar: Hicaz Albümü*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2. baskı, 2006.
- Neriman Gökçegöz Karatekin, Halil Ekşi, Mustafa Otrar, Alpaslan Durmuş, Hatice Işlak, Pınar Koç Yıldırım. *Helik: Karakter Okulu Aile Kitabı I-X (Sorumluluk, Yardımseverlik, Adalet, Özgüven, Liderlik, Dostluk, Doğruluk, Sabır, Saygı, Öz Denetim)*. Nobel Yayınları ve EDAM: İstanbul ve Ankara, 2005.
- Neriman Gökçegöz Karatekin, Halil Ekşi, Mustafa Otrar, Alpaslan Durmuş, Hatice Işlak, Pınar Koç Yıldırım. *Perese: Karakter Okulu Öğretmen Kitabı I-X (Sorumluluk, Yardımseverlik, Adalet, Özgüven, Liderlik, Dostluk, Doğruluk, Sabır, Saygı, Öz Denetim)*. Nobel Yayınları ve EDAM: İstanbul ve Ankara, 2005.
- Nurullah Abalı. *Allah'a Teşekkürün Bir İfadesi: Namaz*. Furkan Yayınları: İstanbul, 2. baskı, 1997.
- Osman Bilgen. *Pratik İlmihâl*. Rehber Yayınları: İstanbul, 2005.
- Osman Özbağçe. *Kitabımı Öğreniyorum*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2005.
- Ömer Özsoy ve İlhami Güler. *Konularına Göre Kur'an Sistematik Kur'an Fihristi*. Fecr Yayınları: Ankara, 1996.
- Selçuk Yıldırım. *Tekerleme Şekerleme*. Uğurböceği: İstanbul, 2. baskı, İstanbul.
- Seyfettin Yazıcı. *Temel Dini Bilgiler (İtikad, İbadet, Ahlâk, Siyer)*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 29. baskı, 2004.
- Şevki Aydın (Ed.). *İlköğretim Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Dersi Öğretim Kılavuzu (4-8)*. Milli Eğitim Bakanlığı: Ankara, 2002.
- Talat Koçyiğit ve İsmail Cerrahoğlu. *Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali*. Diyanet İşleri Başkanlığı: Ankara, 1985.
- Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı: Ankara.
- Vecdi Akyüz. *Hayat Kullanma Kılavuzu: İlmihâl*. EDAM: İstanbul (yayımlanmamış çalışma).
- Yaşar Kandemir. *Âhirete İnanıyorum*. Damla Yayınları: İstanbul, 2003.

Sözlük

ahiret: Ölümlle başlayan, dünya hayatından farklı ve sonsuz olan hayat, öbür dünya, öteki dünya.

amel: Bir kimsenin dinin buyruklarını yerine getirmek için yaptığı şey, iş, eylem, ibadet tarzı.

bedevî: Çölde, çadırdı yaşayan göçebe.

din: Akıl sahibi insanların kendi bilinçli seçimleriyle tercih ettikleri; onları iyi, güzel ve doğru olan şeylere yönlendiren ilâhî hüküm ve öğütler bütünü.

ensar: Mekke'den Medine'ye hicret eden Sevgili Peygamberimizi (as) ve arkadaşlarını Medine'ye kabul eden ve onlara her türlü yardımı yapan Medineli Müslümanlar.

hanîf: Hz. İbrahim'in (as) tebliğ ettiği hak din üzere olan ve Allah'ın birliğini kabul eden müminlere denir. Hz. Muhammed'in (as) yaşadığı Hicaz bölgesinde, az da olsa hanifler vardı.

haram: Dinimizin yapılmasını ya da yenip içilmesini kesin bir şekilde yasaklamış olduğu şeyler.

helâl: Dinimizce yapılması ya da yenip içilmesi serbest bırakılmış şeyler.

hutbe: Cuma ve bayram namazlarında minberde okunan dua ve verilen öğüt.

ilâh: Kendisine tapılan, ibadet edilen varlık, mâbud.

inkârcı: Peygamberi ve onun Allah'tan getirdiği buyrukları kabul etmeyen kişi.

İslâm: Barış ve esenlik, selamet, bağlanma, boyun eğme, teslim olma, selam verme, hayır ve iyilik dileme.

kamet: Farz namazlardan önce namazın başladığını bildiren, ezana benzeyen sözlerdir. Ezandan farkı ihayye ale'l-felâhî cümlesinden sonra ikad kâmeti's-salâhî cümlesinin eklenmesidir.

kayser: Bizans hükümdarlarına verilen isim.

kelime: Söz, sözcük.

kisra: Sasani hükümdarlarına verilen isim.

mümin: Allah'a, Hz. Muhammed'e (as) ve onun bildirdiği her şeye kalpten inanıp boyun eğen kişi, inançlı, imanlı.

müşrik: Allah'ın eşi, ortağı ya da benzeri bulunduğu inanan kimse.

mesh: Bir şeyi elle sıvazlama anlamına gelen bu kelime abdest alırken ıslak eli başa, enseye; teyemmüm alırken de toprağa vurulan eli, kol ve yüze sürmeyi ifade eder.

minber: Camilerde hatibin çıkıp hutbe okuduğu merdivenli, yüksekçe yer.

mizan: Mahşer günü herkesin amellerinin tartılacağı adalet terazisi.

muḥacir: Müşriklerin dayanılmaz baskı ve işkencelerinden dolayı yurtlarından ayrılıp göç etmek zorunda kalan Mekkeli Müslümanlar.

mukavkis: Mısır hükümdarlarına verilen isim.

nafile: Farz ve vacip olmayan, yapıldığında mükâfat verilen, terk edildiğinde ceza gerektirmeyen, kişinin kendi isteğiyle yaptığı amellerdir.

necaset: Kan, idrar, dışkı, kusruk, yenmesi helâl olmayan hayvanların eti vb. maddî kirliler.

necaşi: Habeşistan hükümdarlarına verilen isim.

putperest: İbadet maksadıyla Allah'tan başka birine veya bir şeye saygı sunup tapınan, putları Allah'a eş, ortak veya benzer kabul eden kimse.

rekât: Namazın kıyam, kıraat, rükû ve iki secdeden oluşan kısımlarından her biri.

resûl: İnsanlara Allah'ın mesajlarını ulaştırın, onları dine çağırın kimse. Türkçe'de elçi, peygamber, nebi, yalvaç kelimeleri de eş anlamlısı olarak kullanılır.

taharet: Temizlik. Necaset ve hadesten temizlenmektir.

tavaf: Kâbe'yi sola alıp Hacerülesved'in hizasından başlayarak yedi defa Kâbe etrafında dönmek.

tefekküre dalmak: Derin derin düşünmek, düşünceye dalmak.

tevekkül: Her konuda Allah'a güvenmek, O'na dayanıp teslim olmak.

vahiy: Allah'ın peygamberlerine mesajlarını bildirmesi.